

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ

ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ ΤΙΝΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΥ

LE

PROTESTANTISME ET L' ÉGLISE GRECQUE.

LETTRES DE M. LE COMTE J. DE MAISTRE.

ΗΤΟΙ

Ο ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

ΚΑΙ Η ΓΡΑΙΚΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ Κ. ΚΟΜΗΤΟΣ Ι. ΤΟΥ ΜΑΙΣΤΡΟΥ,

Ἐκδοθεῖσα

ὑπὸ

ΗΛΙΑ ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ.

~~~~~  
 « Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς  
 τοῖς τρίβοις μου. » Ψαλμ. ριγ. 105.  
 ~~~~~

1234

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΥΠΟΙΣ Ι. ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ.

—
ΛΩΜΖ'.

Η μὲν Καθολικὴ καὶ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία σύνθημα φέρουσα ἱερὸν τὴν ἀποστολικὴν νοουθεσίαν «Εἴ τις εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, καὶ ἄν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ᾗ, ἀνάθεμα ἔστω.» Γαλάτ. α', 8, 9. καὶ «Αἵρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὧν αὐτοκατάκριτος.» Τίτ. γ'. 11. οὔτε πῦρ ἐξάπτει κατὰ τῶν αἵρετικῶν, οὔτε φάσγανον ἀκονᾷ, οὔτε διωγμοὺς ἐγείρει, οὔτε τὰς κοσμικὰς ἐξουσίας διερεθίζει, οὔτε περιάγει γῆν καὶ θάλασσαν θηρεύουσά που ὡς ἄγρην κυνηγετικὴν ἡσθενηκός τι προβάτιον ἀλλοτρίας αὐλῆς, ἀλλ' ἐν συναισθήσει τοῦ ἰδίου πρεσβείου καὶ ἀξιώματος μετὰ μητρικῆς πραότητος καὶ φιλοστοργίας πρότερον καὶ ἅπαξ καὶ δις νοουθήσασα, παραιτεῖται ἔπειτα πᾶσαν αἵρεσιν εἰς τὸν ἀδόκιμον αὐτῆς νοῦν, καὶ τῷ ἀποστολικῷ παραδίδωσιν ἀναθέματι, οὐκ ἀναλγητεῖ, ἀλλ' αἰεὶ πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πεπλανημένων ἐντυγχάνουσα, καὶ παρ' αὐτοῦ τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν αὐτῇ τῇ ἀναιμάκτῳ καὶ ἀχράντῳ θυσίᾳ ἐξαιτουμένη. Οὐχ οὕτω δὲ ἡ αἵρεσις καὶ τὸ σχίσμα, ὥσπερ προφανῶς ὀρώμεν συμβαῖνον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Παπιστῶν. Ὡς γὰρ αὕτη ἐξώλισθεν ἅπαξ, ὡς μὴ ὥφειλε, τὸν ἐξαίσιον ἀπὸ τῆς ὀρθοδοξίας ὀλισθόν, εἰκὸς ἄρα ᾗν μὴ ἄγειν ἡσυχίαν ἐν τῷ βάθει τῶν κακῶν, οἷς ἐμπέπτωκεν, ἀλλὰ ζηλοτυποῦσαν τοῖς ἐπὶ τῆς Πέτρας τῆς Πίστεως ὀρθοστατοῦσι, πειρᾶσθαι πάσῃ μηχανῇ, ὅπως τούτους συγκατασπασαμένη, καὶ τὸν ζῶντα τουνονὶ ἔλεγχον ἐκ μέσου ποιησαμένη, ἐπιβρώσειέ τε

τούς τὰ ἑαυτῆς αἰρουμένους, καὶ ἅμα ἑαυτὴν παραμυθῆσαιτο ὥς πρὸς πλείονας μερισθησομένη τὴν κατάκρισιν τοῦθ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς κατὰ τοῦ βασιλείου πλάσματος ἐβουλεύσατο ποιεῖν ὁ πεσὼν Ἑωσφόρος.

Ἐνθεν τοι καὶ ποικίλαι μὲν κατὰ καιροῦς ἐτολμήθησαν βίαι καὶ δυναστεῖαι καὶ ἀπειλαὶ καὶ διωγμοὶ καὶ δημεύσεις καὶ στρεβλώσεις καὶ μισοφονίαι καὶ τοσαῦται ἄλλαι παραπλήσιαι ἀνοσιουργίαι, ὥς αὐτοὶ πάλιν τῶν δυτικῶν ἀνιστόρησαν οἱ σοφώτατοι, φιλαλήθεις καὶ ἀδέκαστοι τῶν ἰδίων αὐτῶν πατέρων καθεζόμενοι δικασταί· ἤνυσαν δὲ ὅμως οὐδὲν, ὥς εἰκός· ἡ γὰρ κεφαλὴ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, κεφαλὴ οὖσα ἀνθρώπου ἐπιχθονίου σαρκίνη καὶ ὀστείνη καὶ, τοῦτ' αὐτὸ, «ἀμενηνὸν κάρηνον» προσαράσσουσα ὀρμητικῶς εἰς τοὺς ἀκραδάντους θεμέθλους Ἐκκλησίας τῆς μιᾶς ἐκείνης καὶ μόνης, ἥς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς, ὁ συντρίψας τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀρχεκάκου δράκοντος, ἐξάπαντος ἤμελλε καταθραύεσθαι ἀεὶ ὥς σκεῦος κεραμέως τῇ τοῦ Θεοῦ λόγου στερρότητι.

Καὶ ὥφειλον μὲν, εἴγε ἐσωφρόνουν, ἐννοῆσαί ποτε τὸ ἀνήνυτον τῆς θεομάχου σπουδῆς αὐτῶν οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἀντίπαλοι, ἵνα μὴ μάτην ἐδαπάνων μυριοταλάντους κατ' ἐνιαυτὸν εἰσφοράς, ὅσας μωρία μὲν καὶ σκαιότης θρησκομανῶν ἀνθρώπων ἀφειδῶς χορηγεῖ, πονηρία δὲ καὶ δολιότης τυχοδιωκτῶν ὑπουργῶν τῆς παπικῆς Προπαγάντας νέμεται καπηλευομένη· μηδὲ μέγα τι νομίζειν κατωρθωκέναι πρὸς τὸν σκοπὸν, εἴτινας ἄχρι τοῦδε τῶν ἡμετέρων ἡδυνήθησαν δόλῳ ὑποσκελίσαι, δουλεχδούλους τινὰς καὶ οἰκοτρίβων οἰκότριβας, ἡ καὶ, νῆτ' ἀληθές, παιδάρια καὶ γυναικάρια ἀπερίστατά τινα καὶ ἀπονεννημένα, θαλλούσης σὺν Θεῷ πανταχοῦ γῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ κρατυνομένης καὶ μεγαλυνομένης καὶ ἐκτάσει καὶ πληθού καὶ δόξῃ καὶ

ἀκριβείᾳ τῆς φυλακῆς τῶν θείων δογμάτων, καὶ κοσμιότητι ἀποστολικῇ. Ἀλλὰ καθὼς σφαῖρα βαρέος σώματος ἅπαξ τὴν κατὰ πρानοῦς λαβοῦσα φορὰν οὐδαμοῦ δύναται στήναι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀεὶ κατακυλινδεῖται βαρύτητος, οὕτως οἱ τῇ εὐσεβείᾳ ἐπιβουλεύοντες ὑπὸ τοῦ βάρους τοῦ ἀμαρτήματος ὠθούμενοι οὐ διαλείπουσιν ἔτι καὶ νῦν καθ' ἡμῶν

«Πολλῷ ρεύματι προσνισσόμενοι,
Χρυσοῦ καναχῇ χύπεροπλίσαις,
Μαινομένα ζῶν ὄρμῃ.»

Διὰ ταῦτα καὶ σμήνη θερμουργῶν Μισσιοναρίων ὀσημέραι ἀποβιβάζονται ἄλλοι μετ' ἄλλους εἰς τὰς εὐαγεῖς χώρας τῶν ὀρθοδόξων, πολὺ συνεκφορτίζοντες χρυσοῦ ἀγῶγιμον, καὶ δι' ἧς κακοζήλως ἀποψιττακίζουσιν ἐλληνίδος φωνῆς, λέγοντές τε καὶ γράφοντες συκοφαντοῦσιν ἡμῶν ἀναιδῶς τοὺς μακαρίους καὶ ἀοιδίμους προγόνους, ἐξυβρίζουσιν ἡμῶν τὸ γένος ὥς τετυφλωμένον καὶ δεισιδαῖμον, βλασφημοῦσι κατὰ τῆς Μητρός ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὥς δῆθεν σχισματικῆς, καὶ τὸν μὲν Κλῆρον ἡμῶν διαβάλλουσι πρὸς τὸν λαόν, τὸν δὲ λαὸν πρὸς τὸν Κλῆρον· τὸ δὲ πάντων ἀτασθαλώτατον, δημοσιεύοντες διὰ τοῦ τύπου φυλλάδια ὑποκλέπτοντα τὸν ἰὸν τῆς ἑαυτῶν κακομυθίας, προῖκα διαδιδόασιν τοῖς πολλοῖς καὶ ἀμαθεστέροις τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν.

Τῶν τοιούτων τοίνυν βιβλιαρίων ἐν τῷ καὶ προσφάτως ἐνταῦθα πρὸς κοινὸν σκάνδαλον Ἑλληνιστί τε καὶ Γαλλισί ἀναφανέν καὶ ἐπιγραφόμενον «Ὁ Προτεσταντισμὸς καὶ ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία, ὑπὸ τοῦ Κόμητος Δε-Μαίστρου» ἐγχειρισθέντες καὶ ἡμεῖς, καὶ ἀναγινωσκομένου ἀκροασάμενοι, καὶ καγχάσαντες ἱκανῶς ἐπὶ τῇ γελοιώδει σοφιστείᾳ τῶν γεγραμμένων, ἐπέμψαμεν ἀκολούθως καὶ πρὸς τινα τῶν ἐλλογίμων ὁμογενῶν, ἀξιούν-

τες, ἵνα γραφῇ διακοινώσῃ καὶ ἡμῖν τὰ δόξοντα αὐτῷ περὶ τοῦ φυλλαδίου, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῆς ἐν τῷ συμβόλῳ κακου-
γηθείσης παπικῆς προσθήκης, καὶ τῆς θρυλλουμένης τοῦ
δυτικοῦ Ποντίφικος ἀναμαρτησίας. Καὶ δὴ λαβόντες παρ'
αὐτοῦ τὴν ἀνὰ χεῖρας ἐπικριτικὴν ἀπάντησιν, καὶ κρίναν-
τες αὐτὴν οὐκ ἀξυντελῆ πρὸς ἀμυναν τῆς οὕτως ἰταμῶς
προσβαλλομένης ὀρθοδοξίας, προσφέρομεν αὐτὴν τοῖς εἰ-
λικρινέσι τῆς ἱστορικῆς καὶ δογματικῆς ἀληθείας ἐρασαῖς,
ὡς ἀποχρῶσαν μὲν ἀπάντησιν πρὸς τὸ ψεῦδος, ἐγκόλπιον
δὲ ἀλεξητήριον τοῖς περὶ πλείστου ποιουμένοις τὴν πα-
τρώαν εὐσέβειαν.

Καὶ συντριβήτω λοιπὸν καὶ αὖθις

« Ἀντιτύπῳ τανταλωθεῖσα πληγῇ »

ἡ βαθὺ φέρουσα ἐφ' ἑαυτῆς τὸ σχίσμα καὶ μηδέπω βουλο-
μένη συνιέναι κεφαλὴ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ
σφόδρα ἐπιζητεῖ τὸ συντρίβεσθαι. Ἡμεῖς δὲ μένομεν ἀνεύ-
θυνοι καὶ ἀθῶοι, οὔτε ἀρξάμενοι χειρῶν ἀδίκων, οὔτε ἀν-
θρώπους ἐκ συστήματος ἀντιμαχομένους τῇ ἀληθείᾳ μετα-
πείθειν καὶ εἰς θεογνωσίαν ἄγειν ἐπιχειροῦντες, « Ἐχουσι
γάρ Μωσέα καὶ τοὺς Προφῆτας, ἀκουσάτωσαν αὐτῶν », ἀλλ'
ἐν πλήρει τῆς ἀληθείας ἐπιγνώσει μετὰ καθαρᾶς καὶ ἀδόλου
παρῶρησίας ἀπολογούμενοι ἀπολογία ἐν Χριστῷ ὀρθὴν καὶ
προσήκουσαν, καὶ τῇ ἀδίκως προσβαλλομένῃ ὀρθοδόξῳ
ἡμῶν μητρὶ ἀναγκαίως ὀφειλομένην.

Τῇ κδ' Ἰουνίου, αὐμζ'. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ὁ Ἐκδότης.

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ.

« Ἔστε δὲ αἰεὶ ἔτοιμοι πρὸς ἀπολογία παντὶ τῷ αἰ-
τοῦντι ὑμᾶς λόγον ὑπὲρ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, μετὰ
πραότητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν,
ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, κατα-
σχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χρι-
στῷ ἀναστροφὴν. » (Α. ΠΕΤΡ. Γ'.)

§. 1. Ἀνέγων, φίλε τιμιώτατε, τὸ σταλὲν μοι φυλλάδιον ἐπι-
γραφόμενον *Le Protestantisme et l'Eglise Grecque* « Ὁ Προ-
τεσταντισμὸς καὶ ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία, ἥτοι δύο ἐπιστολαὶ τοῦ
κυρίου Κόμητος Ι. τοῦ Μαΐστρου. » Καὶ ἐπειδὴ ἤτησάς μου γνώμην
ἐλευθέραν ἐπὶ τῶν δύο ζητημάτων: ἥτοι περὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ καὶ περὶ τῆς πνευματικῆς
ὑπεροχῆς τοῦ Πάπα, ὡς ὄντων τάχα τῶν μόνων, κατὰ τὴν ἔκφρασιν
τοῦ ρηθέντος παπιστοῦ, τῶν διαιρούντων τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον
Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Παπικῆς· καὶ πῶς ταῦτα τὰ δύο ἄρθρα ἐπραγ-
ματεύθη τὸ φυλλάδιον, ἀλλὰ καὶ τίνα δύναμιν συλλογιστικὴν ἔχει
καὶ ἦθος, πειθόμενος εἰς τὴν αἵτησίν σου διῆλθον αὐτὸ ἐπισταμέ-
νως, καὶ ἰδοὺ σοι πέμπω τὸ κεφάλαιον τῆς γνώμης μου, διὰ τῆς
προφητικῆς ρήσεως, ἣν καὶ ἐπέψαλον συμπληρώσας τὴν ἀνάγνωσιν
αὐτοῦ « Διηγῆσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νό-
μος σου, Κύριε. »

§. 2. Ὄφείλεις εἰδέναι, φίλτατε, ὅτι ἀμφοτέρω τὰ ἄρθρα ταῦτα
οὕτω σοφῶς, οὕτως ἐντελῶς ἐξηντλήθησαν ὑπὸ δύο μεγάλων κρι-
τικῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὥστε ἐκ τῆς μετ' ἐπιστασίας
ἀναγνώσεως αὐτῶν οὐδεμία ὑπολείπεται ἀμφιβολία εἰς τὸν ἀνα-
γινώσκοντα καὶ ἐρευνῶντα τὴν ἀλήθειαν, εἰ μὲν τύχῃ ὀρθόδοξος
ὢν, ὅτι πάντως τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἀληθὲς πιστεύει· εἰ δὲ παπιστὴς,
ὅτι πάντως πλανᾶται. Εἰσὶ δὲ οὗτοι ὅ, τε περιώνυμος Ζοιρνικαύτιος,
καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος, ὁ ἀκάματος ἐκείνος πατὴρ τῆς Ἐκκλη-

σίας. Ἀλλὰ καὶ οὕτω σπεύδω, ἵνα ἐκπληρώσω τὴν εὐσεβῆ σου ταύτην αἴτησιν.

§. 3. Ἄγνοῶ μὲν παντάπασιν τίς οὗτος ὁ παρὰ τῶν παπιστῶν ἐκθeliaζόμενος Μαΐστρος, εὐρίσκω δ' ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ φυλλαδίου τὰς μεγάλας αὐτοῦ καὶ ποικίλας ἀρετὰς ἐξυμνουμένας, ὧν πολλὰς βλέπω ἐν αὐταῖς ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ πραγματικῶς ψευδιζόμενας, ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ὁψόμεθα.

§. 4. Καὶ πρῶτον μὲν κηρύττομεν εἰς γινώσιν ἀπάντων τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν καὶ φίλων παπιστῶν, ὅτι ἐκ ψυχῆς ἠυχόμεθα, ἵνα μὴ κινῶσιν οἱ τοιοῦτοι ξένοι ἀπατεῶνες τὸν κάλαμον, κινουντες τὸν ἀνάγυρον, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀλλ' ἐῷσιν ἡμᾶς ἡσύχους, μηδὲ ψυχραίνωσι τὴν μεταξύ τῶν ἐνταῦθα χριστιανικῶν κοινωνιῶν ἀδελφικὴν συναναστροφὴν, ὡς ζώντων ἐν τῷ αὐτῷ πολιτεύματι καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν αἰγίδα τῆς σεβαστῆς ἡμῶν διοικήσεως· ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τὸ ἀπανταχοῦ φιλοτάραχον αὐτῶν, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσι καὶ καιροῖς, οὕτω κἀνταῦθα περιάγουσι νῦν τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ἵνα ποιήσωσιν ἓνα προσήλυτον, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἀναδειξαὶ αὐτὸν υἱὸν γέννης διπλότερον αὐτῶν· καὶ μηδ' εἰς τοῦτο ἀρκούμενοι, ἀνυποστόλως ὑβρίζουσιν εἰς τὴν ἁγίαν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Ὀρθόδοξον ἡμῶν μητέρα, καὶ ταῦτα τίνες ὄντες αὐτοί; μητραλῶναι, κατεξανιστάμενοι τῆς πρωτοτύπου Ἐκκλησίας, τῆς μητρὸς ἀπασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, κατὰ τὸ ἔθος τῶν αἰρετικῶν, ὡς δείξει ἀκολούθως ὁ λόγος· ἐπειπὼν τὸ « αἰσχρὸν σιωπᾶν, δυσσεβέσι δ' ἔαν λέγειν » ποιῶ τὴν αἰτηθεῖσάν μοι ἀνάλυσιν καὶ ἔλεγχον τοῦ φυλλαδίου. Εὖ ἔχει ὁμῶς ἵνα προτάξω τὴν πομπώδη ταύτην φράσιν τοῦ γράψαντός τὰ προλεγόμενα « Ἀνατεθραμμένος εἰς τὴν σπουδὴν ἀρχαίων πηγῶν καὶ φιλοσοφίας ὅλως πνευματικῆς, ἤθελε τὸν ὑπολάβει τις, εἰς τὰς τῆς Πετροπόλεως ἐφεσπερίδας του διὰ νέον Πλάτωνα κτλ. » Ἡμεῖς τὰς ἐκθeliaζόμενας ταύτας ἐφεσπερίδας ἀγνοοῦμεν ποίας πραγματικῆς ἀξίας εἰσὶν· ἐκ τῶν δύο ὁμῶς ἐπιστολῶν εἰκάζομεν, ὅτι ἡ μόνη ἀξία αὐτῶν γρέφεται εἰς τὸ, ὅτι ὀνομάζει ἡμᾶς αἰρετικούς, καὶ πάντως τί ἡδύτερον εἰς ἀκοὰς παπιστικὰς, ἢ τὸ ἀκοῦειν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν συκοφαντουμένην,

καὶ ἡμᾶς προσαγορευομένους αἰρετικούς; ἡλικίης βαθυνόου τε ἅμα καὶ ὑψινόου φύσεως οὐκ ὀφείλει εἶναι ὁ τοιοῦτος παπιστὴς ὁ ἀποδείξας τὴν πίστιν ἡμῶν rien οὐδὲν ἀφ' ἐαυτῆς!

§. 5. Ἐφάνη μοι παράδοξον, πῶς ἐτόλμησεν οὗτος ὁ Πλάτων τῶν παπιστῶν, ἵνα ψευσθῇ ἐνώπιον, οὐ λέγω τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας, διότι αὐτὸς οὐδέποτε εἶδε τὴν θείαν καὶ λαμπρὰν ὄψιν αὐτῆς, ὡς γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν τῷ ξένῳ κόλπῳ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, καὶ μηδὲ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀξιωθεὶς, ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἀλανθάστου ιστορίας. Ἐπειδὴ, θέλων ἵνα ἀποδείξῃ πῶς ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία (α) ἀπεχωρίσθη τάχα ἀπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ποιεῖ τὸν ἐξῆς παραλογισμόν (ἐν τῇ Α. Ἐπιστολῇ σελ. 15) « Ἄς ὑποθέσωμεν, λέγει, ὅτι ὑπῆρχον πενήντα θετικὰ δόγματα (κατὰ τὸν 1. αἰῶνα)· ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἐπίστευον λοιπὸν τότε πενήντα δόγματα. Ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἀρνηθεῖσα τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος [ὡφείλε προσθεῖναι τὴν, καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ· ἀλλ', ἂν ὁ σκοπὸς τοῦ παπιστοῦ ὑπάρχῃ ἡ ἔρευνα τῆς ἀληθείας, καὶ οὐχ ἡ συκοφαντία καὶ τὸ ψεῦδος, διὰ τί ἐκφράζεται οὕτως ἐλλειπῶς;] καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Πάπα [διότι ὁ λόγος τῆς πνευματικῆς ὑπεροχῆς τοῦ Πάπα παρὰ τοῖς παπισταῖς μέγας καὶ πολὺς, καὶ δόγμα ἄμεσον τοῦ τῆς Παναγίας Τριάδος κρίνεται, μάλιστα δὲ καὶ προηγούμενον,] δὲν εἶχε πλέον παρὰ 48 δόγματα· ὅθεν βλέπετε, ὅτι πιστεύομεν πάντοτε ὅ,τι πιστεύει, μόνον ὅτι ἀρνεῖται δύο πράγματα, τὰ ὅποια πιστεύομεν Τέλος πάντων ἡ καθολικὴ θρησκεία πιστεύει πᾶν ὅ,τι αἰρέσεις σας πιστεύουν· τοῦτο δὲ εἶναι ἀδιαφιλονείκητον. Αἱ αἰ-

(α) Ἦδη μὲν ὁ ἡμέτερος λόγος ἀφορᾷ μόνον τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν· περὶ δὲ τῶν προτεσταντῶν, ὡς νεωτεριστῶν ἀποχωρισθέντων καὶ αὐτῶν ἀπ' ἄλλων ἀρχαιοτέρων νεωτεριστῶν, τῶν παπιστῶν, καὶ γινόντων μὲν τὴν ἀποπλάνησιν αὐτῶν, καὶ ὅτι οὐ τὴν ὁδὸν τρέχουσι τῆς ἀληθείας, εἰς ἄλλην δὲ ἀδιεξίτητον ἀτραπὸν ἀποπλανηθέντων, διότι οὐκ ἠθέλησαν περιπατῆσαι τὸν δρόμον, ἐν περιπατεῖ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀθλοφοροῦσα καὶ θριαμβεύουσα ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, καὶ κατὰ πασῶν μὲν τῶν ἀρχαίων αἱρέσεων, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοῦ παπισμοῦ καὶ τῶν παραφύδων αὐτοῦ ἀπασῶν τῶν νεωτερικῶν ἀπειραρίθμων αἱρέσεων ἤδη 19 αἰῶνας, οὐδεὶς ἡμῖν περὶ αὐτῶν νῦν λόγος.

ρέσεις αὐται, ὅποια ἴδιποτε καὶ ἂν ἦναι, δὲν εἶναι λοιπὸν ποσῶς θρησκείαι, εἶναι ἀρνήσεις: ἤγουν μηδὲν ἐξ αὐτῶν [γράφει ἀφ' ἑαυτῶν]. διότι, ἅμα βεβαιόνουν, εἶναι καθολικαὶ [ἤτοι Κατόλικοι ἢ παπιστικαί]. » Πόσον διαστραμμένα ψευδῆ καὶ αἰρετικὰ λαλεῖ οὗτος ὁ ἐκ γενετῆς παπιστῆς, ὡς καὶ πάντες οἱ αἰρετικοὶ ἐκ τῶν ἐπομένων γίνεται καταφανές.

§. 6. Ποιεῖται ὑπόθεσιν πεντήκοντα δογμάτων, ὡς κοινῇ πιστευομένων ἀρχῆθεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἠρνήθησαν τάχα τὰ δύο οἱ ὀρθόδοξοι, καὶ ἄλλα οἱ ἄλλοι αἰρετικοὶ, καὶ ἔμειναν οἱ παπισταὶ ἐν πλήρει ἰσχύϊ κληρονόμοι καὶ κάτοχοι τῶν περισσοτέρων, ἀλλὰ μὴν ὁ ἔχων τὰ περισσότερα ἔστι καὶ ἀληθινός, ἄρα οἱ παπισταὶ ἀληθινοί· τοῦ θαυμαστοῦ παπιστικοῦ συλλογισμοῦ! Ῥάβδος ἐν γωνίᾳ, ἄρα βρέχει! ἀλλ' ἀναλάβωμεν τὸν κόπον, ἵνα μεταδιδάξωμεν τοῦτον τὸν παπιστὴν τὸν ὀρθὸν τρόπον τοῦ ὀρθοδόξως συλλογίζεσθαι, ὅπως πεισθῇ καὶ αὐτός, ἂν μετέχῃ ὀπωσοῦν λόγου ἀνθρωπίνου, κατὰ τὴν προτεθεῖσαν αὐτοῦ μέθοδον, ὅτι ἀληθῶς αὐτός ἐστιν ὁ ἀρνητῆς καὶ ἀποστάτης· ὁ ἀληθῶς μηδὲν ἀφ' ἑαυτοῦ. (§. 10.)

§. 7. Λήμμα. Ὁ ὑποτιθέμενος ἀριθμὸς τῶν θεμελιωδῶν δογμάτων δυνατόν ἵνα πταίῃ, οὐ μόνον, ὡς λέγει ὁ παπιστῆς Πλάτων, κατὰ μείωσιν καὶ ἀφαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ πρόσθεσιν καὶ αὐξήσιν· οὐδὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μένοντος τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ, δυνατόν, ἵνα ἕκαστον αὐτῶν τῶν δογμάτων ἀλλοιωθῇ, μεταποιηθῇ, ἢ καὶ παντάπασιν κίβδηλον γένηται, σωζομένης μόνης τῆς μορφῆς. Ὅθεν ἐν αὐτῷ κατὰ τὸν συνήθη αὐτοῖς τρόπον ἐσοφίσθη μὲν ὁ παπιστῆς οὗτος, προσδιορίζων τὴν εὐσέβειαν εἰς μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν δογμάτων, ἐψεύσθη δὲ λέγων τὰ ὑποτιθέμενα αὐτῷ πεντήκοντα δόγματα τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὰ ἀνέκαθεν. Διότι ὤφειλεν ἵνα ἀποδείξῃ ἅ. Ὅτι ἡ παπικὴ Ἐκκλησία ἐν τούτοις τοῖς πεντήκοντα ἐτήρησε τὸν ἀρχῆθεν ἀριθμὸν σῶον, καὶ ὅτι οὐ διὰ τὴν αὐξήσιν αὐτῶν εἰς πεντήκοντα ἐκρίθη ἡ παπικὴ Ἐκκλησία ἀποστάτης, αὕτη μῆτε αὐξήσασα μῆτε ἐλαττώσασα αὐτόν. β'. Ὅτι, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ σωζομένου τοῦ αὐτοῦ, οὐκ ἡλλοίωσε τὰ καθέκαστα: δηλαδὴ τοὺς τύπους, τὴν χρῆσιν καὶ τὸ τέλος. Ἀλλ' αὐτὸς μὲν περὶ

τούτων σιωπᾷ. Ἡμεῖς δὲ ἰδοὺ πῶς ἀποδείκνυμεν, ὅτι ἡ παπικὴ Ἐκκλησία ἔφθειρε τὰ δόγματα αὐτῆς πρῶτον κατ' αὐξήσιν, προσθεῖσα πολλὰ αἰρετικῶν ἀνδρῶν εὐρήματα, καὶ μάλιστα τὰ δύο, περὶ ὧν ὁ λόγος τῷ παπιστῇ, ἦτοι τὴν ἐκπόρευσιν καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Πάπα καθ' ὑπεροχὴν πνευματικῆς χάριτος πρὸς τοὺς ὁμοταγεῖς αὐτοῦ πατριάρχας καὶ ἐπισκόπους, καὶ τὸ ἀλάτθαστον αὐτοῦ.

§. 8. Δείξις. Α. Οὐχὶ ἀορίστως τὰ πεντήκοντα ἄρθρα, ἀλλὰ τὸ ἱερὸν τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως Σύμβολον ἦν ἡ κοινὴ ὁμολογία, ἐν ᾗ ἠνωμένα ὑπῆρχον ἅπαντα τὰ ἔθνη. Τοῦτο τὸ σύμβολον ἐξ ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων κατὰ συνέχειαν οὐ μόνον ὁμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ ἐν φρικταῖς ἀραῖς πᾶσαν προσθήκην καὶ ἀφαίρεσιν μέχρι κεραίας ἀπέπειον, καὶ εἰς ἀποκλεισμόν πάσης προφασιολογίας ἀπηγόρευσαν τοῦτο καὶ εἰς ἑαυτοὺς « οὐθ' ἡμῖν αὐτοῖς » λέγει ὁ θεῖος Κύριλλος. Ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ οἱ μάρτυρες ἐξέχεον τὸ αἷμα αὐτῶν, ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ ἡ Καθολικὴ διδασκαλία τῶν χριστιανῶν περιέλαμψε τὴν οἰκουμένην ἐπὶ δέκα αἰῶνας. Μετὰ ταῦτα ἡ παπικὴ Ἐκκλησία λαβοῦσα παρὰ τῶν αἰρετικῶν Ἀρειανῶν τῶν τὴν υἱοπατορίαν πρεσβεούντων, καὶ μεταπλάσασα αὐτήν, προσέθετο ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ τῷ κοινῷ Ὄρθῳ τῆς παγκοσμίου ὁμολογίας, τὸ, καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἅμα μαθοῦσα, διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς προσθήκης, ἀποδεικνύσα καὶ τὴν ὑποκρυπτομένην αἵρεσιν καὶ τὸν ἀφορισμὸν καὶ τὰς ἀράς πέντε Οἰκουμενικῶν Συνόδων κατὰ τῶν τολμώντων παραβιάσαι τὰ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἄθικτα κηρυχθέντα· οὐμὴν ἀλλὰ, βλέπουσα τὴν ἐπιμονήν, ὑπέμνησεν αὐτήν, ὅτι κίβδηλοποιοῦ ἔργον ποιεῖ, ὡς παραχαράττουσα διὰ τῆς ἀνόμου προσθήκης τὴν ὁμολογίαν αὐτῆς, καὶ οὕτω χωρίζουσα αὐτήν ἀπὸ τῆς Καθολικῆς ὁμολογίας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀπέδειξεν αὐτήν ἐναντιουμένην ῥητῶς εἰς τὴν εὐαγγελικὴν ὁλόγραφον οὐχ ἀπλῶς ῥῆσιν, ἀλλ' ἐρμηνείαν « ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται » καὶ συνεβούλευεν αὐτήν, ἵνα μὴ περιφρονῇ τὸ εὐαγγελικὸν κύρος ὡς ἀτελές, καὶ τὴν τῶν προτέρων Πατέρων πίστιν ὡς ἐλλειπῇ, ἀντιβροντῶσα εἰς τὸν υἱὸν τῆς βροντῆς « ὃ παρὰ

τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται » τὸ, καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ. Αἱ ἀδελφικαὶ αὗται συμβουλαὶ αὐτῆς ἐπὶ ματαίῳ ἐγένοντο· καὶ, ὡς λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος περὶ τῆς τότε παπικῆς ἀτεράμνου ἀγερωχίας, « Ἡ δυτικὴ ὁφρὺς » ἔτι μᾶλλον ἠρεθίσθη, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐρευνῆσαι τὴν ἀλήθειαν, παντοιοτρόπως ὑπερκαπίσθη τὸ ἀμάρτημα, καὶ δὴ τὸ αἰρετικὸν δόγμα τῶν Ἀρειανῶν, ἡλλοιωμένον ὁπωσοῦν εἰσῆχθη ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ ἐναντίον τῆς ῥητῆς ἐρμηνείας τοῦ Κυρίου, ἐναντίον τῆς ὁμολογίας ἀπάσης τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐναντίον τῶν θεολογικῶν ἀρχῶν, πρὸς δὲ καὶ τῶν λογικῶν αὐτῶν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ 18 σχέτλιοι τῆς ἐν Φλωρεντίας Συνόδου, οἱ προδόντες μὲν τὴν πάτριον ὀρθοδοξίαν ἐπ' ἐλπίδι κοσμικῆς βοηθείας, ἱκανὰ δὲ εἰς τὰς συνθήκας αὐτῶν θέντες δείγματα, ὅτι πονηρὸς ὁ λόγος ἐναντίον Κυρίου τὸ, καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, κατέλιπον εἰς ἡμᾶς φανεράν τὴν γνώμην αὐτῶν ἅπασαν, ὅτι βία καὶ ἀνάγκη ὑπέγραφον εἰς τὸν ἄθεσμον ὅρον « ὑποκειμένου τοῦ μήτε ἀναγκάσαι ἡμᾶς τοὺς Λατίνους προσθεῖναι ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ ἡμῶν τὴν προσθήκην αὐτῶν » (Συρόπουλ. Ἰς. Φλωρεντ. Συνόδου τμ. Θ'. κεφ. Θ'). φυλάσσοντες μὲν οὕτω καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀκάμπτῳ δυνάμει τῆς πτωχείας, τῆς ξηντείας καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτῶν δεινῆς γάσεως ἄχραντον αἰρέσεως τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς προσθήκης αὐτῶν, κοινωνοῦντες δὲ τοῖς ἑτεροδόξοις. Οὕτω τὸ αἰρετικὸν τῶν Ἀρειανῶν δόγμα, ἡλλοιωμένον ὁπωσοῦν, ἐκυρώθη ἐν τῷ Συμβόλῳ αὐτῶν, καὶ ἐδογματίσθη τὸ ἐν τῇ Δύσει ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος ὑφέρπον σκότιον δόγμα τῶν δύο ἀρχῶν ἐν τῇ θεότητι, ἀνήκουστον εἰς τὴν ἐφάν λῆξιν. Ἐφριζεν εἰς τοῦτο ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, καὶ ἐξέκοψε τὴν κοινωνίαν αὐτῆς μετὰ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, μηκέτι οὔσης καθολικῆς καὶ ὀρθοδόξου.

§. 9. Ὅτι δὲ οἱ παλαιοὶ Πατέρες οὐδόλως ἐγνώριζον τοῦτο τὸ τέρας τῶν αἰρετικῶν δογμάτων δείκνυται, α. Ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ διὰ πολλῶν καὶ σαφειστῶν ἐρμηνειῶν ἐρμηνευθείσης τῆς θεότητος τοῦ υἱοῦ, καὶ τῶν ιδιωμάτων καὶ προσόντων αὐτοῦ, τῶντε κατὰ τὰ ἐντὸς καὶ τῶν κατὰ τὰ ἐκτὸς, ὡς ἐκφράζονται οἱ θεολόγοι, οὐδεὶς λόγος, οὐδεμία μνεῖα τοιοῦτου ιδιώματος· καίτοι τί ἄλλο ἰσχυρότερον καὶ λαμπρότερον ἐπιχείρημα ἐγέ-

νετ' ἂν κατὰ τῶν Ἀρειανῶν ἢ τὸ ἐκπορεύειν καὶ τὸν Υἱὸν μετὰ τοῦ Πατρὸς, ὡς ἐκ μιᾶς ἀρχῆς, καθὰ ἐκφράζονται οἱ παπισταί, τὸ πνεῦμα; ἀλλὰ καὶ πλέον τούτου. Ἐν τῇ μετὰ τοῦ φιλοσόφου συνδιαλέξει συχνάκις φέρεται « τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον » καὶ οὐδὲν περὶ τοῦ Υἱοῦ. β'. Ὅτι ἐν τῇ Β'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ γενομένης συζητήσεως περὶ τῆς αἰωνίου προόδου καὶ τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τῶν περὶ τὸν πνευματομάχον Μακεδόνιον, οὐδὲν τῆς παπικῆς αἰρέσεως ἔχνος, ἀλλὰ μόνον « τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν. » Ὅπου ἡ οἰκουμενικὴ αὕτη Σύνοδος ἐρμηνεύουσα τὴν αἰωνίαν πρόοδον τοῦ πνεύματος καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, τὴν μὲν ἐκπόρευσιν ὅλην ὅλως τῷ πατρὶ ἀπονείμασα κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν λόγον, ἐκ προθέσεως διὰ τὸ ὁμοούσιον, ἀμέσως ἐπιφέρει, ὅτι τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ συμπροσκυνεῖται ἅμα καὶ συνδοξάζεται. γ'. Ὅτι οὐδεὶς τῶν θείων Πατέρων τῶν ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος, οὔτε τῶν ἀνατολικῶν οὔτε τῶν δυτικῶν οὔτε τῶν ἀφρικανῶν αὐτῶν, ἐμνήσθη τῆς τοιαύτης προσθήκης καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ!! Εἰ δέ που ἡ συνήθης δολιότης τῶν παπιστῶν ἐσχάτως διέφθειρε σποράδην κείμενά τινα τῶν εἰρημένων Πατέρων, ἀναγκάζουσα ταῦτα πρὸς τὴν κακοδοξίαν αὐτῶν, ἡ σημερινὴ ἀκριβοῆς κριτικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους κώδηκας ἀντιπαράθεσις ὑπὸ τῶν φιλαλήθων καὶ ἀδεκάστων κριτικῶν, καίτοι ἐκ γενετῆς παπιστῶν, τιμαλφεστάτην ὅμως ἐχόντων τὴν ἱεράν ἀλήθειαν, ἐξεσύριξε ταῦτα τοῦ κειμένου, ὡς νόθα καὶ ἐπίσακτα· ἐπειδὴ οἱ κιβδηλοποιοὶ οὗτοι, ὧν εἷς ἐν τῇ Φλωρεντινῇ ψευδοσυνόδῳ καὶ ὁ Καρδινάλης Ἰουλιανὸς, ὅστις ἀνευρυθριάστως ἐν μιᾷ τῶν συνελεύσεων προσέκομισε κώδηκα λατινικὸν τῶν πρακτικῶν τῆς Ζ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἔχοντα τὴν προσθήκην καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, ἐλεγχθεῖσαν ψευδῇ καὶ τότε παρὰ τῶν ἡμετέρων, ὥς καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡσχύνθησαν οἱ παπισταὶ ἀναφερθῆναι εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ γάλλου κριτικοῦ Πυθαίου. Τῆς αὐτῆς μερίδος ἦν καὶ ὁ Λατινόφωνος καὶ ὑπὸ τοῦ Λατινόφωνος βασιλέως Μιχαὴλ κατασταθεὶς Πατριάρχης Κων-

σαντινουπόλεως Ἰωάννης Βέκκος, ὁ διαφθείρας ἐν χωρίον Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, αἰνιττομένου τὸ ἀποστολικὸν « τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ » μεταβαλὼν καὶ κακουργήσας τὸ « καὶ τοῦ υἱοῦ εἶναι προσμαρτυρεῖται » εἰς τὸ, « καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ εἶναι προσμαρτυρεῖται »· ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλαι μὲν οἱ ἡμέτεροι μικροῦ δεῖν γεωμετρικῶς ψεῦδος καὶ πλαστὸν ὑπὸ τῶν παπιζόντων ἀπεφάναντο, ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν δὲ ὁ παπιστὴς καὶ, ὅπερ θαυμαστὸν, Ἰησουΐτης ἀνὴρ Πεταύιος ἠλεγξεν ὡς ψευδὲς καὶ παρείσακτον. Ἐπειδὴ, λέγω, οὗτοί τε καὶ οἱ τοιοῦτοι ἀδέξιοι κιβδηλοποιοὶ παπισταί, ἐκ περισσοῦ κακοήθεις καὶ ἀμαθεῖς ὄντες ἄνδρες, οὐκ ἐφρόντισαν ἐν ἅπασιν εἰσαγαγεῖν τὸν δόλον, ἀλλὰ καὶ εἴπερ ἐφρόντιζον, οὐκ ἦν δυνατόν· συνέβη ἵνα ὁ δόλος αὐτῶν ἐξελεγχθῇ εὐκόλως ἐκ τε τῶν προηγουμένων καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων, καὶ δὴ καὶ τῶν παραλλήλων χωρίων καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων κωδίκων, ὡς ἐποίησαν οἱ ῥηθέντες φιλαλήθεις κριτικοί, καὶ ἰδίως ὁ θαυμάσιος εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς κριτικῆς ἀείμνηστος Ζοιρ-νικαύιος· ἅπερ ἅπαντα οὐ μόνον κρατύνει τὴν παρ' ἡμῖν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν, ἀλλὰ καὶ πολλὴν καταχέει τὴν αἰσχύνην εἰς τοὺς νοθεύσαντας τὸ θεῖον σύμβολον ἐπὶ τοιούτων νόθων καὶ πλαστῶν κειμένων διδάσκοντάς τε ἅμα καὶ ὑπερασπιζομένους τὸ ἀποφώλιον τοῦτο δόγμα. δ'. Ὅτι οἱ τῆς ἐν Ἀκουῖςγράφῃ ψευδοσυνόδου λεγάτοισταλέντες πρὸς πάπαν Λέοντα τὸν Γ'. οἷα ἱκανῶς βάρβαροι ὄντες, ὡς δηλοῖ καὶ ἡ μετὰ τοῦ μνημονευθέντος Πάπα συνδιάλεξις αὐτῶν, ἦν ὁ Σμάραγδος ἔσωσεν ἡμῖν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καυχῶνται ὅτι « θησαυρὸν οὐράνιον » ἄγνωστον ἀνῳρυζαν καὶ ἐπιλελησμένον ὑπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸ φῶς. Ἡ τοίνυν ἅπασα αὕτη ἡ παρ' αὐτοῖς ἱερὰ Σύνοδος ψεύδεται λέγουσα, ὅτι ἀνεκάλυψε θησαυρὸν κατορυγμένον πρὸ αἰώνων, ἢ ὁ Ματθαίος οὗτος, ὁ Πλάτων τῶν παπιστῶν, ψεύδεται, λέγων ἀνέκαθεν εἶναι τὸ δόγμα κεκηρυγμένον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἡμεῖς ἠρνήθημεν αὐτό. Εἰδὲ λέγει, ὅτι ἦν μὲν τὸ δόγμα ἀνέκαθεν, οὐκέτι δὲ καὶ τοῖς πολλοῖς γνωστὸν, ἀποκρινόμεθα πρῶτον, εἴπερ ἦν ψυχροπατῆριον καὶ ἀναγκαῖον τῇ χριστιανικῇ πίσει, πῶς ἔκειτο ἡμελημένον. Εἰδὲ πάλιν τῶν μὴ ἀναγκαίων, καὶ μόνον ἢ εἰς τὸ γραπτὸν δὲ « παρὰ τοῦ

πατρὸς ἐκπορεύεται » πίστις καὶ ὁμολογία ἔσωσεν ἐπὶ δέκα αἰῶνας τοὺς κοινούς ἡμῶν πατέρας, διὰ τί οὐ συγχωροῦσι καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν σωτηρίαν ἐπ' αὐτῷ τῷ ῥητῷ καὶ τῇ ἀρχαίᾳ ὁμολογίᾳ διὰ σέβας ἐμμένοντες, καὶ πῶς ἀποτολμῶσιν ἵνα ὀνομάζωσιν ἡμᾶς αἰρετικούς, ἐὰν μὴ πρῶτον αὐτοὶ ἑαυτοὺς ὁμολογήσωσιν αἰρετικούς ἀλλάσσοντας τὴν ἑαυτῶν ὁμολογίαν; ε'. Ἀφ' οὗτου ἐκ πρώτης γεννήσεως τοῦ παραδόξου τούτου δόγματος, ἡ μὲν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὸ ἀνήκουστον τοῦ τοιούτου καινοῦ καὶ ἀλλοκότου δόγματος ταραχθεῖσα, ἐπυνθάνετο διὰ τοῦ ἱεροῦ Μαξίμου τὸν Πάπαν τί βούλεται τὸ καινὸν τοῦτο δόγμα, ὁ δὲ Πάπας ἡ οὕτω φρονῶν ἡ κρύπτων τὴν αἵρεσιν ἐβεβαίωτο ῥητῶς, ὅτι διὰ τῆς ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ οὐ νοοῦσιν οἱ δυτικοὶ τὴν αἰτίαν ἀλλὰ τὴν ἀποστολήν· καὶ ἐπ' αὐτὸ ἡσύχασαν τότε αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ἀφ' οὗτου οἱ ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἑλεῶν δυτικοὶ μοναχοί, ψάλλοντες πρῶτον μετὰ τῆς προσθήκης τὸ σύμβολον, ἐξεδιώχθησαν τοῦ θεοῦ ναοῦ ὡς αἰρετικοὶ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων μέχρι τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, ὃν ἀδίκως αἰτιῶνται ὡς αἴτιον τῆς διαιρέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, δύο καὶ τρεῖς συνόδους συνεκρότησαν οἱ δυτικοὶ διαπληκτιζόμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ φιλονεικοῦντες περὶ τοῦ νέου τούτου ζητήματος· εἴπερ λοιπὸν ἦν εὐσεβὴς καὶ ἀνέκαθεν γνωστὴ δόξα, πρὸς τί αἱ μεταξύ τῶν δυτικῶν συζητήσεις, πρὸς τί ἡ τοσαύτη ἐν τῇ εἰς Βάρην τῆς Ἰταλίας συνόδῳ ἀμηχανία, ὥστε καὶ ἱστορεῖσθαι, ὅτι παρ' ὀλίγον οἱ τὴν ἐκπόρευσιν καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ὑπερασπιζόμενοι ἠττήθησαν ἄν, καὶ τὸ δόγμα ἀπέρριπτο ὡς αἰρετικὸν καὶ διχάζον τὴν τοῦ Θεοῦ ἐνότητα, εἰ μὴ φθὰς ὁ Ἄνσελμος ἐν καιρῷ, ἔδωκε λόγον μέχρις ἐκείνης τῆς ὥρας ἄγνωστον εἰς τοὺς πατέρας ἐκείνης τῆς συνόδου τὸ, *tamquam ab uno principio* ὡς ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς καὶ μιᾶς πνεύσεως· ὅπερ ἔρριψεν αὐτοὺς εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν προσώπων πατρὸς καὶ υἱοῦ· δηλονότι εἰς τὸν Σαβελλισμόν. ζ'. Ὅτι μετὰ τὸν διαπληκτισμὸν καὶ τὴν συγκίνησιν ἀπάσης τῆς Δύσεως καὶ τὴν συγκρότησιν τῶν ἐν Φόρφῃ Ἰουλίῳ, καὶ ἐν Βάρῃ καὶ μάλιστα ἐν Ἀκουῖςγράφῃ συνόδῳ, ὁρῶν ὁ σεβάσμιος καὶ εὐλαβὴς ἀνὴρ Λέων Πάπας ὁ Γ'. ὅτι ὑπερενίκα τὸ κακὸν, καὶ μετανοῶν πασιδῆλως, ὅτι

συναρπαγείς ὑπὸ τῶν Λεγάτων τῆς Ἀκουισγράνης, καὶ συγχέων τὴν ἐκπόρευσιν μετὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οὐκ ἀπεκρίθη ἀποτόμως εἰς αὐτοὺς, διὸ καὶ ἔχων τὴν συνείδησιν αὐτοῦ βεβαρυμμένην, εἰς ἐξομολόγησιν πάνδημον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπεμελήθη, ἵνα χαραχθῇ τὸ ἱερὸν σύμβολον Ἑλληνιστί τε καὶ Λατινιστί εἰς δύο ἀσπίδας ἀργυρᾶς ἐλκούσας ἀνὰ λίτρας 47. οὐγ. 3 καὶ κρεμασθείσας ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅπου ἀνεγινώσκετο « τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον » ἄνευ τῆς προσθήκης καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ· ὅπερ ἐσήμαινεν, ὅτι καὶ μετὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τριῶν συνόδων μεταξὺ τῶν δυτικῶν καὶ μετὰ τὴν συνδιάλεξιν τῶν ἐξ Ἀκουισγράνης Λεγάτων ὁ Πάπας Λέων καταδικάζων τὴν προσθήκην, ἐκήρυσσε διαπρυσίως εἰς Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν τὴν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν ἁγνὴν καὶ ἀμόλυντον, οὐμὴν ἀλλὰ καὶ προσέθετο ἐν ὑπογραφῇ « ταῦτα Λέων ἐθέμην κατὰ ζήλον καὶ ἐπὶ προφυλακῇ τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως ». Ἐπειδὴ λύμῃ ἀληθῶς καὶ λώβῃ ἔτι καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ κατεδικάζετο τὸ τοιοῦτο δόγμα καὶ ὑπὸ πολλῶν μὲν δυτικῶν διδασκάλων, ἰδίᾳ δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Πάπα. Ζ'. Ὅτι δὲ καὶ μὴ ὂν ἐν τῷ κοινῷ παγκοσμίῳ συμβόλῳ τῆς Καθολικῆς ὁμολογίας προσετέθη καὶ ἐστὶ τε καὶ λέγεται προσθήκη, μαρτυρεῖ καὶ σύμπασα ἡ Φλωρεντινὴ ψευδοσύνοδος λέγουσα *se illud additamentum jure addidisse*, ὅτι ἐν δίκῃ ἐποίησε τὴν προσθήκην ἐν τῷ συμβόλῳ.

§. 10. Ἐκ τῶν πανδήμων οὖν τούτων καὶ οἰκουμενικῶν ὑπομνημάτων γίνεται πασίδηλον ἡλικὴν τόλμην ὀφείλει ἔχειν ὁ Κύριος οὗτος Μαΐστρος, ὁ Πλάτων τῶν παπιστῶν, ἵν' ἀπέναντι καὶ τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας τῶν πραγμάτων καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς κανονικῶν συνόδων ψεύδεται εἰς τὸν ΙΘ'. αἰῶνα, λέγων ὅτι τὸ μὲν δόγμα ἦν ἀρχῆθεν πανδήμως πασίγνωστον, ἡμεῖς δὲ ἀφείλομεν αὐτὸ, γενόμενοι οὕτως αἰρετικοὶ κατὰ μείωσιν τῆς ποσότητος τῆς ὑπὸ τοῦ παπιστοῦ τούτου ὑποτεθείσης. Προσετέθη λοιπὸν τοῦτο τὸ ἄρθρον νέον δόγμα εἰς τὴν κοινὴν ὁμολογίαν, καὶ οὕτως ἡ παπικὴ Ἐκκλησία διχάσασα τὴν ἐνότητα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ προόδῳ τῶν θείων προσώπων, οὐμὴν ἀλλὰ καὶ καταβιβάσασα εἰς βαθμοὺς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ὡς ἀριδῆλως ἐρμηνεύει καὶ ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ δόγματος

αὐτῶν Προβιγκιάλης ἐν τῇ Φλωρεντινῇ Ψευδοσυνόδῳ, δικαίως ἀπεχωρίσθη καὶ ἀφωρίσθη ἀπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς οὖσα καὶ λόγῳ καὶ πράγματι ἀποστάτις καὶ πνευματομάχος. Καὶ αὐτὸ τὸ λέγειν τὸν παπιστὴν ὅτι **HPNHΘH** ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τὸ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ψευδές· διότι ἀρνεῖται τις ὅπερ ὡμολόγει· ἀλλὰ τὸ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ οὐδέποτε ἐρρέθη ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἔτι καὶ ἐπὶ τοῦ διωγμοῦ τοῦ Βέκκου, καὶ ὅπερ μᾶλλον, ἔτι καὶ μετ' αὐτὴν τὴν ψευδῇ ἔνωσιν τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ.

§. 11. Λέγει πρὸς τούτοις ὁ παπιστὴς Πλάτων, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἠρνήθη τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Πάπα, οὖσαν ἀρχαίον δόγμα (ἐπειδὴ ὡς προείπαμεν τὸ φίλαρχον αὐτῶν καὶ τὴν παπικὴν ὑπεροχὴν ἐν τοῖς δόγμασιν ἀριθμεῖ, καὶ οὕτε εἰς τοῦτο εὐχαριστοῦνται οἱ γεννάδαι, ἀλλὰ δόγμα ποιοῦσι καὶ τὸ ἀναμάρτητον αὐτοῦ!!) ἄρα οἱ ὀρθόδοξοι ἀφείλον καὶ ἕτερον ἄρθρον πίστεως, καὶ οὕτως ἡλάττωσαν τὸν ὑπ' αὐτοῦ ὑποτεθέντα πεντηκοστὸν ἀριθμὸν εἰς ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα· ἄρα καὶ αἰρετικοί. Ἡμεῖς τοὺς ἀρχαίους μακαρίους Πάπας σεβόμεθα καὶ τιμῶμεν ὡς πατριάρχας τῆς δύσεως, ὡς συγκαθεζομένους ἐν τῇ τάξει τῶν συνόδων διὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς τότε παλαιᾶς βασιλευούσης τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, μετὰ τῶν ἐν τάξει ἀδελφῶν αὐτῶν, τῶν τεσσάρων λοιπῶν ἀποστολικῶν πατριαρχικῶν θρόνων, κατὰ τὰ τεθεσπισμένα ὑπὸ τῆς Β'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἐπὶ αἰῶνας τηρηθέντα ἐν ταῖς λοιπαῖς οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, καὶ οὐδὲν πλέον, καθ' αὐτὸ οὐδὲν πλέον, καὶ ἀκριβῶς οὐδὲν πλέον. Ὅτι δ' ὁ Πάπας ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς οὐδὲν πλέον τοῦ ρηθέντος ἦν, ὅτε ἦν ὀρθόδοξος, μηδεμίαν πνευματικὴν ὑπεροχὴν καὶ προνόμιον μηδέποτε κεκτημένος ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Καθολικῇ ἀγίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν, πολλῶ δ' ἥττον τὸ ἀναμάρτητον, δείκνυται ἀναντιρρήτως. α. Διότι ἡ μνημονευθεῖσα Οἰκουμενικὴ δευτέρα Σύνοδος, κανονίζουσα πρώτην ἑδρὰν τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης, οὕτε ἐκ τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ κύρους, οὕτε ἐκ τῆς διαδοχῆς τοῦ Πέτρου, οὕτε ἐκ τοῦ ὑμνουμένου Βικαριάτου καὶ ἀναμαρτήτου αἰτιολογεῖ τὴν πρωτοκαθεδρίαν, ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς σεμνότητος τῆς πόλεως, καὶ τοῦ πρωτεύειν αὐτὴν ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ

κράτει, ἀλλ' εἵπερ ἦν ἀληθὲς τὸ Βικαριᾶτον, ποῦ μᾶλλον ὀφείλον μνημονεῦσαι αὐτοῦ ἢ ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως προΐούσης τῆς τοιαύτης ἀρχῆς; β'. Διότι ἔτι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀμέσως διαδεξαμένων τοὺς ἀποστόλους θείων πατέρων ἀναφύσεως ἀντιλογίας καὶ συζητήσεως περὶ τῆς τελετῆς τοῦ πάσχα τοῦ μὲν Πάπα διατεινομένου, ὅπως τελεῖται ἡ ἑορτὴ ἀείποτε Κυριακὴν ἡμέραν, τῶν δὲ πλείστων ἀνατολικῶν ἐπισκόπων, ὅπως τελεῖται τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς σελήνης, ἐν ᾗ ὁ Κύριος ἡμῶν ἔπαθεν· ἤτοι τῶν μὲν ἑορταζόντων πάσχα Σταυρώσιμον κατὰ τὴν ἀληθῆ σημασίαν « καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός », τοῦ δὲ Πάπα καὶ τινῶν ἀνατολικῶν ἑορταζόντων πάσχα ἀναστάσιμον, πρῶτον, οὐδεὶς τῶν τότε χριστιανῶν εἶπεν, ἢ ἐφαντάσθη εἰπεῖν· ὁ Πάπας λέγει τοῦτο· ὁ Πάπας ἀλάνθαστος, ἢ, τέλος πάντων, ὁ Πάπας ὁ ἐπίτροπος καὶ ἀληθὲς τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ οὕτω θέλει, οὕτω διατάσσει· οὐδὲν τούτων, ἀλλ' ἀπ' εὐθείας ἠναντιώθησαν εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ ἀνατολικοὶ, ὅτι οὐκ ἔχει ἐξουσίαν τοῦ βιάζειν τοὺς χριστιανούς, ἵνα παραλίπωσι τὰς ἀνέκαθεν παραδόσεις αὐτῶν, καὶ μὴ ποιείτω σχίσματα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· ἕως οὗ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐξετασθὲν προσδιωρίσθη ἐν τῇ Ἀοικουμενικῇ Συνόδῳ. Ἄπορον τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἄξιον ἵνα ἐρωτήσωμεν τὸν παπιστὴν Πλάτωνα, πῶς τότε ὁ Πάπας Ἀνίκητος οὐκ ἔφερεν εἰς τὸ μέσον τὸ δίπλωμα τοῦ Βικαριάτου αὐτοῦ, καὶ οὐκ εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἀναμάρτητος εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, ἐμοῦ ἀκούετε—ὑπολαμβάνω ὅτι τοιοῦτον λόγον οὐκ εἶπεν ὁ Πάπας, οὔτε ἡδύνατο εἰπεῖν. Ἀλλ' ἂν οἱ παπισταὶ διατείνωνται, ὅτι πάντως εἶπε τοῦτο· τότε καὶ ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα, ὅτι οἱ ἀνατολικοὶ καὶ πρῶτος ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος ἐπίσκοπος Σμύρνης, ὁ πολὺν χρόνον συναναστραφεὶς τῷ ἁγίῳ Ἰωάννῃ τῷ Εὐαγγελιστῇ, πάντως οὐκ ἤκουσαν τὸν λόγον αὐτοῦ. Παράδοξον πῶς ἔτι ἐκ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων οὐκ ἴσχυε τὸ Βικαριᾶτον καὶ τὸ ἀναμάρτητον, ἀλλ' ἐνομίζοντο πάταγος ὀνομάτων καὶ ἀτεχνῶς καπνὸς παπικός! γ'. Διότι πάλαι ἀγιώτατοι καὶ σοφώτατοι πατέρες, καὶ αὐτῶν δὴ τῶν ὁμογλώσσων τοῦ Πάπα ὑπάρχοντες, οἷος ὁ Ἅγιος Κυ-

ριανός, διὰ λόγων ἰσχυροτάτων καὶ ὀρθοδόξων ἀντιπαρετάχθησαν εἰς τὰ ἔτι καὶ ἔκτοτε ὑπὸ τινῶν Παπῶν προβαλλόμενα παράλογα ἢ καὶ πικράτα αἰρετικά· διότι τὸ φίλαυτον καὶ τὸ ἀγέρωχον αὐτῶν, καὶ πρὸ πάντων ἡ οἷσις τοῦ αὐθέναι, πολλάκις ἔτι καὶ ὀρθόδοξους ὄντας τοὺς Δυτικούς ἐρρίψεν εἰς μέγιστα ἄτοπα, ὥστε ὑπερασπίζεσθαι τοὺς αἰρετικούς, εἰ καὶ μήπω ἦσαν κοινωνοὶ τῆς κακοδοξίας αὐτῶν. Οὕτως ἀσχάλων εἰς τὰ ἐπ' αὐτοῦ γινόμενα καὶ ὁ Οὐρανοφάντωρ μέγας Βασίλειος παραπονεῖται, ὅτι διὰ τὸ μὴ ἐθέλειν μαθεῖν καὶ πληροφορηθῆναι τὴν ἀλήθειαν, τὴν μὲν τοῦ Μαρκίωνος αἵρεσιν ἀφ' ἐαυτῶν ἐπεκύρωσαν, τοὺς δὲ τὰ ὀρθὰ ἀναγγεῖλαντας ἐξεμυκτήρισαν. δ'. Διότι καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων ἐκκλησιαστικῶν ἐθνῶν ἔχεις ἰδεῖν, ὅτι τοιαύτην μονοκρατορίαν καὶ τυραννίδα ἀναμάρτητον ἡγνῶει ἡ ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἄγνοεῖ. Οἱ αὐτοκράτορες τῶν Ῥωμαίων συνεκρότουν τὰς συνόδους διὰ θεσπίσματος, ὁ σοφώτερος μεταξὺ τῶν πατέρων ἀνατολικῶς ἢ δυτικῶς διωρίζετο ἑξάρχος τῆς συνόδου, προσεκαλοῦντο πανταχόθεν οἱ Πατριάρχαι καὶ οἱ ἐπίσκοποι, ἐν οἷς καὶ οἱ τῆς Ῥώμης, οἵτινες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐ παρουσίαζον μὲν προσωπικῶς διὰ τὴν μεγάλην ἀπόστασιν καὶ τὴν τότε δυσκολίαν καὶ κίνδυνον τῆς θαλασσοπολοῦσας, ἔπεμπον δὲ τοποτηρητάς, οὓς καὶ λεγάτους ἢ ληγάτους ὠνόμαζον. Ἡ Ῥώμη διὰ τὰ πρεσβεῖα, ὡς ἔφημεν, προῦκαθέζετο εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἐν σειρᾷ μετ' αὐτῶν ὑπέγραφε, καὶ οὐδὲν πλεῖστον, ἢ τάχα, ἀλλαχοῦ ποῦ, ἔδει ἵνα διαπρέψη τὸ Βικαριᾶτον καὶ τὸ ἀναμάρτητον μᾶλλον ἢ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει; ἀλλ' οὐδὲν οὐδαμοῦ τῆς τοιαύτης παπικῆς χάριτος. Οὐδέποτε οὖν ἡ ἀρχαία ὀρθόδοξος Ῥώμη ἐλάλησεν, ὡς ἡ σημερινὴ Ῥώμη· Τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ!!! μονοκρατόρισα τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος!!! κεφαλὴ ἀλάνθαστος τῆς Ἐκκλησίας!!! καὶ εἴτι ἕτερον ἠδυνήθη, ἵνα ἐπισωρεύσῃ ὁ κόμπος καὶ ἡ αἰσχροκέρδεια. ε'. Διότι καὶ ὅπερ λέγει (σελ. 44), ὅτι οἱ αὐτοκράτορες τῶν Ῥωμαίων ἐζήτουν εἰς τὰ συνοδικῶς ἀποφασιζόμενα, ἢ καὶ εἰς τὰς προχειρίσεις τῶν κατὰ τὴν ἐφ' ἂν λήξιν πατριαρχῶν τὴν τοῦ Πάπα ἐπικύρωσιν, ἵνα ἐντεῦθεν τάχα ἀποδείξῃ ἐπισήμως τὴν

πνευματικὴν ὑπεροχὴν τοῦ Πάπα, ἂν μὴ προέρχηται ἀπὸ ἐκκλησιαστικῶν νόμων ἀμαθείας, πάντως πονηρόν ἐστι καὶ σοφιστικόν. Διότι ἕως τῆς σήμερον οἱ τέσσαρες πατριάρχαι, προβιβαζόμενοι, πέμπουσι πρὸς ἀλλήλους τὴν εἰδήσιν τῆς ἀναρρήσεως αὐτῶν· ὁμοίως καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, ἀκολουθῶς λαμβάνουσι καὶ παρ' αὐτῶν ἀπόκρισιν, ὅπως τὴν ἐν πίστει πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν δηλώσωσι, καὶ συλλειτουργοὶ ἀδελφοὶ προσαγορευθῶσι. Τὰ τοιαῦτα προσρητήρια γράμματα καὶ τοιαύτας αἰτήσεις κοινωνίας καὶ χριστιανικῆς ἐνότητος ὁ παπῆς σοφὸς Πλάτων καλεῖ ἱκετηρίας τῶν Βασιλέων πρὸς τοὺς Πάπας, ὅπως ἐλεήσαντες τὴν κατὰ ἀνατολὰς Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, (ἐξ ἧς εὐηγγελίσθη καὶ αὕτη ἡ Ῥώμη τὸ κήρυγμα, ἥτις ἄχρι καιροῦ οὐδὲ τὴν Γραφὴν εἶχεν εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῆς,) νεύσωσι καὶ πέμψωσι τὴν ἔκδοσιν τῆς τοῦ Πατριάρχου χειροτονίας· ἀλλ' εἴπερ ὁ Πάπας εἶχε τοιαύτην κανονικὴν ἐξουσίαν, μωρότατον καὶ πάντῃ γελοιῶδες ἂν ἦν, πρῶτον μὲν καθισροῦν καὶ ἀναγορεύειν τοὺς πατριάρχας, εἶτα δὲ αἰτεῖσθαι τὴν κανονικὴν ἄδειαν καὶ ἔκδοσιν ἀπὸ τοῦ κανονικῶς ἔχοντος τὸ δικαίωμα « μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραβᾶν. » Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔστω δεῖγμα τοῦ τρόπου τῶν συλλογισμῶν καὶ ἀποδείξεων, ἐφ' ὧν ἐδράζεται ἡ παπικὴ πνευματικὴ ἀπόλυτος καὶ ὑπερτέρα ἀρχὴ τοῦ Πάπα. Ὅτι δὲ καὶ ὁ Πάπας ἀναγορευόμενος ἔπεμπε τοιαύτας προσρητήριους καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως περιεχούσας ἐπιστολάς, γίνεται καταφανὲς ἐκ τοῦ, ὅτι ὁ ἐν μακαρίοις Φώτιος ὁ πᾶντι εἰς μίαν αὐτῶν, τὴν ὀψιμωτέραν δηλονότι πρὸς τὸν ἐν Ἀγίοις Ταράσιον τὸν θεῖον αὐτοῦ, ἀναφέρεται λέγων, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ κατὰ τὴν ἀναρρήσιν αὐτοῦ εἰς τὴν παπείαν ἀποσταλείσῃ προσρητηρίῳ, οὐχ εὐρίσκεται ἡ προσθήκη τῆς αἵρέσεως, ἀλλ' ἀπαρεγγεῖρητον ὁμολογεῖται τὸ ἱερὸν σύμβολον. Ἀληθεύει ὁμῶς, ὅτι οἱ Πάπαι τῆς Ῥώμης πολλάκις ἐν πολλοῖς καὶ μάλιστα μετὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα αὐτόκλητοι, αἰτίας ἀναμοχλεύοντες, ἐτάρασσον διὰ δολίων εἰσηγήσεων τοὺς λοιποὺς πατριαρχικοὺς θρόνους, καὶ ἐν οὐδενὶ δέοντι ἐδυσκόλευον πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἔδιδον ἄσυλον εἰς τοὺς πρόσφυγας καὶ ἐγκληματίας, ἀλλὰ τοῦτο προήρχετο ἀπὸ τῆς ἀμέτρου φιλαρχικῆς σπουδῆς αὐτῶν

καὶ μανίας τοῦ διαπληκτίζειν τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἢ οἱ ἀδικοῦντες ἢ οἱ ἀδικούμενοι, ἐκπίπτοντες τῶν ἐλπίδων καὶ καταφεύγοντες πρὸς αὐτοὺς, ὡς δυνατοὺς γενομένους διὰ τὴν θεοπληξίαν καὶ δεισιδαιμονίαν τῶν τότε δυτικῶν κατὰ τὴν πρὸς Ζόφον λῆξιν, παρέχωσιν αὐτοῖς λαβὰς καὶ προφάσεις τοῦ ἀναμίγνυσθαι εἰς πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπερόριον ὑπόθεσιν καὶ ἐν παντὶ τόπῳ· εἰς ὅπερ ἱκανῶς γυμνασθεῖσα ἡ Ῥώμη, καὶ βαθμηδὸν τολμηρότερα καὶ Ἀγαμεμνόνεια ἐπιχειροῦσα, τελευταῖον ἐποίησε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰ δυτικὰ χριστιανικὰ κράτη, νῦν μὲν τὰς τῶν βασιλέων συζεύξεις ἢ διαζεύξεις, νῦν δὲ τὰς ἀναγορεύσεις καὶ τοὺς θανάτους αὐτῶν ἢ καὶ τὰς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας πρόφασιν εὐλογοφανῆ ποιουμένη, καὶ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἀνακυκῶσα καὶ ἐκπολεμῶσα ἐπὶ αἰῶνας οὐκ ὀλίγους πολλῶν πολέμων καὶ δολίων αἱματοχυσιῶν αἰτία ἐγένετο, καὶ δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν αὐτῇ μεγάλου σχίσματος καὶ τῆς τῶν νεωτεριστῶν ἀποστασίας καὶ τῶν μετὰ ταῦτα πολυσχιδῶν καὶ πολυμόρφων αἱρέσεων, ὡς ἡ ἀψευδὴς ἱστορία ἐκείνων τῶν χρόνων παραδίδωσι. Τηλικαῦτα μέγιστα καὶ ἀνύποιστα κακὰ ἡ ψευδὴς αὕτη καὶ ἐκτρωματικὴ ἀρχὴ ἐπέφερεν εἰς τε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐν γενεῇ καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Ὡς ἡ ἰσραηλικὴ ὑπεροχὴ τοῦ Πάπα καὶ τὸ γελοῖον ἀναμάρτητόν εἰσι τὸ ἀποστατικὸν ἀναπλήρωμα τῶν πεντήκοντα δογμάτων, ἅπερ κατέχει νῦν ἡ παπικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ παπιστοῦ, εἰς ὧν τὸν πληθυσμὸν ἀντὶ τοῦ ἐρυθρίαν, καὶ νομίζειν αὐτὰ ἀληθεῖς ἀνιάτους ἢ τοῦλάχιστον δυσιάτους πληγὰς, ἀποσταλείσας, οἷς οἶδε Κύριος κρίμασιν, εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ἐγκαυχώμενος ἐδράζει τὴν ὀρθοδοξίαν αὐτοῦ, καὶ ἐπιδείκνυται αὐτὰς, ὅπως πληροφορήσῃ ἡμᾶς ὑπὲρ τῆς τελείας αὐτοῦ υἱείας.

§. 12. Ἀλλ' ἐὰν κατὰ δεύτερον λόγον οὕτως ἀκριβοῦς λογισμὸν ποιήσῃς, εὐρήσεις εὐκόλως τὴν πεντηκοντάδα τοῦ παπιστοῦ φθάσασαν εἰς τοῦτον τὸν βαθμὸν ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις προσλαβοῦσαν πάμπολλα, οἷα τὰ συγχωρητήρια γράμματα, τὰς ἀφέσεις *Indulgentias*, τὰς πολυπληθεῖς καὶ πολυειδεῖς μίσσας, τὰς σιγηλὰς μίσσας, τὰ πολυπληθῆ καὶ περιβλεπτάτα ἀλτάρια, τὰ ἱουβιλαῖα, τὰς

καρδίας τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς Μαρίας κτλ. κτλ. Καὶ ἂν ὁ Θεὸς χαρί-
ση υἱοὺς καὶ ζωὴν ἢ εἰς τὸν σοφὸν τοῦτον Πλάτωνα, εἰ μὴ ἀπέθα-
νεν, ἢ εἰς τοὺς νῦν ἐκδόντας τὰς ἐπιστολάς αὐτοῦ, ἐν ὀλίγῳ ἀναγκ-
ασθῇσονται, ἵνα ποιήσωσι δευτέραν ἐκδοσιν τῶν αὐτῶν ἐπιστολῶν·
διότι ὁ πεντήκοστος ἀριθμὸς στενόχωρος ἔσεται· ὡς συμπεραίνεται
ἀπὸ τὸν χιτῶνα τοῦ Ἰησοῦ κτλ. Ἀλλ' ἐξετάσωμεν τὴν παπικὴν
πεντηκοντάδα καὶ κατὰ τὴν ποιότητα αὐτῆς, καὶ ἀληθῶς ὁμολογή-
σεις, ὅτι σαθρὸν τὸ χρῆμα ἐν τοῖς πλείστοις. Ἀλλ' ἐνταῦθα περὶ
πολλοῦ ποιῶμαι, ἵνα μὴ ἐγὼ, ἀλλ' οἱ Λυτικοὶ χριστιανοί, οἱ πάλα
μὲν ἀδελφοὶ ἡμῶν, ὡς τέκνα τῆς μιᾶς ἁγίας Καθολικῆς καὶ ἀπο-
στολικῆς Ἐκκλησίας, νῦν δὲ ξενωθέντες ἀφ' ἡμῶν, ὡς ἐξελθόντες ἐκ
τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ προγόνων προσκείμενοι τῷ παπι-
σμῷ, αὐτοί, λέγω, οἱ ἴδιοι παπιστὰὶ συλλογισθῶσι καθ' ἑαυτοὺς ὡς
ἔπεται, καὶ πληροφορηθῶσιν ἐν συνειδήσει, ὅτι πλανῶνται καὶ εἰσιν
ἐν ἀπάτῃ. Εἰσελθέτωσαν μετὰ τῆς δαδὸς τῆς ἀληθείας· ὁ ἐστὶ τοῦ
Εὐαγγελίου καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐρευνήσάτωσαν ἐν
τῷ φωτὶ τοῦ πνεύματος πᾶν τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφήν τοῦ παπι-
σμοῦ, πάντως ἐκεῖνος κραυγάζει, ὡς ἡ γραῦς τῆς Κωμωδίας

« ᾧ ᾧ τὴν δᾶδα μὴ μοι πρόσφερε »·

ἀλλ' ἐκεῖνοι ὀφείλουσιν ἐμμεῖναι καὶ ἐπιμεῖναι εἰς ταύτην τὴν ἐρευ-
ναν λαϊκοὶ τε καὶ κληρικοί, εὐχαρίστησεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν νῦν σοφῶς
διέποντα τὰ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας Μακαριώτατον Πάπαν· ἡ
παγγενὴς γὰρ ἐπισκῆψασα λύμη παγγενὴ ἀπαιτεῖ καὶ τὴν ἐρευ-
ναν, ὡς ὅταν λοιμικὴ νόσος ἐπιπέσῃ εἰς τι ἔθνος, ὅλον συγκινεῖται
καὶ ὅλον συζητεῖ καὶ συσπουδάζει τὸν τρόπον καὶ τὰ μέσα τῆς σω-
τηρίας αὐτοῦ. Ἰδοὺ ὁ τρόπος τοῦ φωτισμοῦ.

α. Ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ μόνος διερμηνεὺς τῶν ἀπορρήτων τῆς Πα-
νυχίας Τριάδος, λέγει ρητῶς « Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ
Πατρὸς ἐκπορεύεται. » Αἱ Ἐπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, οὕτως εἶ-
πον ἀντεχόμεναι τοῦ θείου λόγου. Ἡ σειρά τῶν κοινῶν θείων πα-
τέρων οὕτως ἐδίδασκε, καὶ οὕτως ἠρμήνευσε τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ
Εὐαγγελιστοῦ· ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἐπὶ δέκα αἰῶνας οὕτως ὁμο-
λόγει καὶ οὕτως ἠρμήνευσε τὸ χωρίον· ἅπασαι αἱ ἀρχαῖαι χριστια-

νικαὶ κοινωνίαι, αἱ δὲ ἄλλα αἷτια προαποχωρισθεῖσαι τῆς Καθο-
λικῆς Ἐκκλησίας, οὕτως ἀκολουθοῦσι τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν. Τοῦτο
οὖν καὶ τοιοῦτόν ἐστι τὸ καθολικὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως μάθη-
μα· ἐγὼ νῦν λέγω προστιθέμενος καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ· ἄρα τοῦτο νέον
καὶ καινόν, καὶ με ἀποσχίζει τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, μήπως
λοιπὸν νεωτερίζω; μήπως καινοτομῶ ἀποσχιζόμενος τῆς Καθολικῆς
Ἐκκλησίας; μήπως ἀκολούθως αἰρετικὸς εἰμι, καὶ ψευδῶς λέγομαι
καὶ τιτλοφοροῦμαι Καθολικός; ἄλλως τε καὶ ἡ αἵρεσις τῶν ἁρειανῶν
τῶν τὴν υἱοπατορίαν πρεσβεύοντων καὶ τῶν Πνευματομάχων μι-
κρὸν διαφέρει τῆς δόξης μου κατὰ γε τὴν ἔννοιαν.

β'. Τὸ βάπτισμά ἐστὶ τύπος τῆς ταφῆς τοῦ Κυρίου κατὰ τὸν
Ἀπόστολον· διὰ τοῦτο ἡ Καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἐπὶ
δέκα αἰῶνας διὰ τριῶν καταδύσεων ἐτέλει τὸ ἱερὸν τοῦτο μυστή-
ριον, ὡς μαρτυροῦσι καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἀρχαῖα Εὐχολογία τῆς Ῥώ-
μης, καὶ τὰ ἀρχαῖα βαπτιστήρια· οἷον τὸ τῆς Πίσης κτλ. ὡς δηλοῖ
τελευταῖον καὶ αὐτὴ ἡ λέξις· ὁ παπιστὴς ἱερεὺς ἀντὶ τοῦ βαπτίζειν
φαντίζει τὸ τέκνον μου, ὡς ἐρράντισε καὶ ἐγώ, μήπως τοῦτο καινοτο-
μία καὶ ἀπομακρυσμὸς τοῦ ἀποστολικοῦ τύπου, καὶ ἀκολούθως αἵ-
ρεσις; καὶ ἐγὼ, ἐν ᾧ νομίζω, ὅτι ἐβαπτίσθην, διατελῶ ἀβάπτιστος;
καὶ οὕτω μήπως εἰμι ἔξω τῆς Καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλη-
σίας, ἀκολουθῶν τὸν τύπον τοῦ βαπτίσματος τῶν ἁρειανῶν, καὶ
κατὰ συνέπειαν εἰμι ἀποστάτης;

γ'. Ἔως τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἅπαντες οἱ χριστιανοὶ καὶ οἱ προ-
πάτορές μου ἔπινον τὸ ποτήριον τῆς θείας εὐχαριστίας, καθὼς καὶ
μέχρι τῆς σήμερον πίνουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν ἐγὼ αἰρετικὴν
ὀνομάζω. Ἡ ρητὴ καὶ αἰωνία διαταγὴ τοῦ Κυρίου ὑπάρχει γεγραμ-
μένη, « Πίστε ἐξ αὐτοῦ ΠΑΝΤΕΣ. » Ἡ παπικὴ Ἐκκλησία μὲ ἀρνεῖται
τὴν μετάδοσιν, ὡς ποτε καὶ οἱ Μανιχαῖοι, ὧν τὴν πρᾶξιν κηρύττει
ὁ ἅγιος Λέων Πάπας Ῥώμης *Sacrilegam simulationem* ἱερόσυ-
λον ὑπόκρισιν· μήπως λοιπὸν καὶ ἐγὼ εἰμι εἰς τις τῶν αἰρετικῶν
αὐτῶν, καὶ ψευδῶς λέγομαι Καθολικός;

δ'. Ἔως τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἡ θεία εὐχαριστία ἐτελεῖτο ἐν ἄρτῳ,
ὡς τελεῖ τὴν σήμερον ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία, ἣν ἐγὼ ὀνομάζω σχι-

σματικήν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Βίοι δύο ἀρχαίων Παπῶν Μελχιάδου καὶ Σι-
ρικίου, οὐδεμίαν ἔδωσαν ἀμφιβολίαν περὶ τούτου, ὀνομάζοντες τὸν
θεῖον ἄρτον fermentum ζυμωτόν· ἡ παπικὴ Ἐκκλησία νῦν δίδωσι
μοι ἄζυμον καὶ εἰς φωλλύδιον. Ἡ δὲ ἱστορία παραδίδωσιν, ὅτι τὰ μὲν
ἄζυμα πρῶτοι οἱ Ἑβραῖοι ἐβραΐζοντες αἰρετικοί, καὶ μετὰ ταῦτα
οἱ Ἰουλιανισαὶ καὶ οἱ Ἀρμένιοι Μονοφυσῖται μετεχειρίσθησαν, τὰ δὲ
ψαθύρια πρῶτοι οἱ ὑπὸ τῆς ἱστορίας δι' αὐτὸ τοῦτο παρονομασθέντες
ψαθυριανοὶ ἐπενόησαν. Μήπως λοιπὸν καὶ αὐτὸ τὸ μεταδιδόμενόν
μοι ἄζυμον ὑπάρχει αἵρεσις, καὶ ψευδῶς λέγομαι Καθολικός;

Ε'. Ἔως τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἡ Καθολικὴ ἀγία Ἐκκλησία ἐτέλει
τὸ μυστήριον τῶν ἁγίων διὰ τῆς θείας ἐπικλήσεως τοῦ Παναγίου
Πνεύματος, ὡς τὰ ἀρχαῖα λειτουργικά τῶν Γαλλίων καὶ αὐτῆς δὴ τῆς
Ῥώμης μαρτυροῦσι, καὶ ὡς ἅπασαι αἱ μέχρι τῆς σήμερον σωζόμεναι
χριστιανικαὶ κοινωναὶ ποιοῦσι, καὶ μάλιστα ἡ σχισματικὴ Γραικι-
κὴ Ἐκκλησία, ἐξ ἧς καὶ ἡ Δύσις ὡς καὶ ἡ Ἀνατολὴ ἔλαβε τὸν ἀρ-
χαῖον λειτουργικὸν τύπον· ἀλλὰ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς τρανῶς δηλοῖ,
ὅτι καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν πρῶτον ἡγίασε τὸν ἄρτον « εὐχαριστήσας,
ἢ εὐλογήσας κλάσας ἔδωκεν » ἥτοι διένειμε, δηλῶν καὶ τί τὸ διδό-
μενον « τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, » καὶ « τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου »·
μήπως λοιπὸν μεταλαμβάνων ἄνευ εὐλογίας καὶ ἁγιασμοῦ καὶ κλά-
σεως, λαμβάνω ἀπλοῦν τμήμα ἄζυμου, καὶ εἰμι αἰρετικός, καὶ ἀ-
κολούθως λέγομαι ψευδῶς Καθολικός;

Σ'. Ἔως τοῦ δεκάτου αἰῶνος εἰς οὐδένα τῶν ὀρθοδόξων πατέ-
ρων τῆς Ἐκκλησίας οὔτε εὐρέθη οὔτε ἐμνημονεύθη τὸ Καθαρτήριο
πῦρ, ἢ πουργατώριον. Ἡ ἱστορία παραδίδωσιν, ὅτι οἱ ἰβριγενιστὰι
ἐδόξαζον παρόμοιόν τι, μήπως ἡ παπικὴ Ἐκκλησία εὐρίσκουσα αὐτὸ
πύρον ἀνεξάντλητον, ἐδανείσθη τοῦτο ἀπ' αὐτῶν τῶν αἰρετικῶν,
καὶ με ἀπατᾷ, καὶ ἀκολούθως ὢν αἰρετικός ψευδῶς λέγομαι Κα-
θολικός;

Ζ'. Ἔως τοῦ δεκάτου αἰῶνος οὐδαμῶς ἀπηγορεύοντο ἀπὸ τῆς
ἱερωσύνης οἱ ἑγγαμοὶ· ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τὸν τίμιον γάμον ἱερὸν
λογίζεται· οὕτως ἐγένετο καὶ εἰς τὴν δύσιν εἰς τὸν καιρὸν τῶν ὀρθο-
δόξων προγόνων μου. Οὕτως ἀκολουθοῦσα τοῖς ἀρχαίοις ποιεῖ καὶ ἡ

Γραικικὴ Ἐκκλησία, ἣν ὀνομάζω σχισματικήν· μόνοι οἱ Μοντανισαὶ
ἐδόξαζον τὸν τίμιον γάμον μιανόν· μήπως καὶ ἡ παπικὴ Ἐκκλη-
σία ἔλαβε παρ' αὐτῶν τὴν αἵρεσιν, καὶ ἀκολούθως αἰρετικός εἰμι,
καὶ ψευδῶς λέγομαι Καθολικός;

Ἠ. Ἔως τοῦ ὀγδόου αἰῶνος ὁ Πάπας ἦν ἐπίσκοπος ἀπλοῦς, ὡς
καὶ μέχρι νῦν ὑπογράφεται, ἑμοταγῆς εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξιώμα
μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, καὶ οὔτε τοποτηρητῆς τοῦ Χριστοῦ
φαίνεται λεγόμενος, οὔτε εἰς τοποτηρητὴν τηλικούτον, ἀνῆκον ἔρ-
γον φαίνεται ποτε πεποιηκώς, οὔτε ἀναμάρτητος προσηγορεύθη,
οὔτε ἄλλην πνευματικὴν ὑπεροχὴν ἔχων ὦφθη, εἰμὴ τὴν τῆς Ἐκ-
κλησιαστικῆς τάξεως. Μόνοι οἱ αἰρετικοὶ Πεπουζιανοὶ, κατὰ τὸν
θεῖον Ἰερώνυμον, εἶχον πνευματικὴν ἀρχὴν ἀνωτέραν τῆς τῶν ἐπι-
σκόπων, οὐς καὶ ἐπ' αὐτὸ κατακρίνει ὁ ἱερὸς οὗτος πατήρ· μήπως
λοιπὸν καὶ ἡ παπικὴ Ἐκκλησία, βλέπουσα τὸ ἐκ τοιαύτης πεπειθή-
σεως κέρδος καὶ κράτος, εἰσήγαγεν αὐτὸ, καὶ ἀνέδειξε τὸν Πάπαν
ἀνώτερον τοῦ ἀξιώματος τῶν ἐπισκόπων, οἷόν μοι λέγουσιν, ὅτι ὁ-
φείλω πιστεῦειν αὐτὸν, καὶ ἀκολούθως αἰρετικός εἰμι καὶ ψευδῶς
λέγομαι Καθολικός;

Θ'. Τὸ ἅγιον Εὐχέλαιον διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς ἴασιν καὶ
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀσθενούντων ἐπὶ ἀναρρώσει· οὕτω ποιεῖ
μέχρι τῆς σήμερον ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία, καὶ τὴν πρᾶξιν αὐτῶν
τῶν σχισματικῶν βεβαιοῖ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος « ἀσθενεῖ τις ἐν
ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προσ-
ευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλέω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
Κυρίου· καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα κτλ. » ὁ παπι-
στῆς ἱερεὺς κάθηται παραμονεύων τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοῦ νο-
σοῦντος, καὶ οὐ δίδωσι τὴν θεῖαν ταύτην καὶ σωτήριον χάριν, ἂν μὴ
πρῶτον βεβαιωθῇ ἀσφαλῶς παρὰ τῶν ἐπισκεπτομένων ἰατρῶν, ὅτι
ὁ ἀσθενὴς πνέει τὰ λοίσθια καὶ ἐν στιγμῇ τελευτᾷ· μήπως τοῦτο
ὑπάρχει αἵρεσις τις, καὶ ἀκολούθως ψευδῶς λέγομαι Καθολικός;

Ι. Ἄπαντα τὰ χριστιανικὰ γένη παρουσιάζουσι τὰ τέχνη αὐτῶν
εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα εἰς τὴν ἀγίαν τράπεζαν καὶ μεταλαμβάνου-
ν· τοῦτο ἐποιοῦν καὶ οἱ ἡμέτεροι ὀρθόδοξοι πρόγονοι μέχρι τοῦ

δεκάτου αἰῶνος, ὡς βλέπομεν εἰς τὰ τυπικά καὶ διαταγὰς αὐτῶν, ἵνα «τὰ ὑπομάζια πρὶν ἀνθλάσωσι μεταλάβωσιν.» Ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος βεβαιοῖ, ὅτι τὸ μὴ μεταλαμβάνειν τὰ παιδία εὐρημά ἐστι καὶ διάταξις τῶν αἰρετικῶν Πελαγιανῶν· μήπως καὶ ἡ παπικὴ Ἐκκλησία ταύτῃ τῇ αἵρέσει ἀκολουθοῦσα, ποιεῖ τοῦτο καὶ εἰς τὰ τέκνα μου, καὶ ἀκολούθως εἰμὶ αἰρετικός, καὶ ψευδῶς λέγομαι Καθολικός;

§. 13. Οὕτως ἐὰν συλλογισθῶσιν οἱ παπιστὰι κατέχοντες τὴν δᾶδα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἐπὶ δέκα αἰῶνας ὀρθῶς καὶ ἀμέμπτως στρατευσάσης Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως, εὐρήσουσι μικροῦ δεῖν ἅπαντα ἡλλοιωμένα, ἅπαντα παραμεμορφωμένα τὰ ἀρχαῖα δόγματα· ὥστε οὔτε κατὰ ποσὸν οὔτε κατὰ ποιὸν εὐρήσει τις ὑγιᾶ τὴν πεντηκοντάδα τῶν φρονημάτων καὶ τῶν δογμάτων αὐτῆς· ἀλλὰ καὶ περιττὴν καὶ σαπρὰν. Καὶ δὴ ἄπορον πῶς ὁ παπιστὴς Πλάτων, «ὁ ἀνατεθραμμένος, [ἴσως δὲ κάλλιον εἰπεῖν ὁ δροσισθεὶς καὶ παχυνθεὶς,] εἰς τὴν σπουδὴν ἀρχαίων πηγῶν» ἀσημεῖωτα παρέλιπεν αὐτὰ, ἀλλὰ μόνον, ἀφ' οὗ τοσοῦτο καὶ ἐπὶ τοσούτους χρόνους ἐφιλολόγησεν, εὗρεν ἡμᾶς εἰς δύο αἰρετικούς, καὶ ἀποχωριζομένους τοῦ ἀποστολικοῦ τύπου! Διὰ ταῦθ' ἅπαντα οἱ παπιστὰι ἐν βάρει τῆς αὐτῶν συνειδήσεως ὀφείλουσιν ἐνθυμεῖσθαι, ὅσάκις ἂν λέγοντες τὸ σύμβολον προστίθωνται καὶ ἐκ τοῦ νύου—Τοῦτο προσετέθη, καὶ ἡ μαρτυρία αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, οὔτε ἐκ τῆς ἀρχαίας ὁμολογίας, ἀλλὰ τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, καὶ τίς πρῶτος ἤγαγεν αὐτὸ εἰς τὴν παπικὴν Ἐκκλησίαν ἄγνωστον—Καὶ πάλιν πλησιάζοντες ἵνα κοινωνήσωσιν ὀφείλουσιν ἐνθυμεῖσθαι—Τοῦτο τὸ ἄζυμον οὐκ ἔστιν ἀποστολικὸν ἀλλ' αἰρετικόν. Ἐκ τοῦ ποτηρίου οὐκ ἔπιον, ὡς ἂν ἡμην Μανιχαῖος—Καὶ πάλιν βλέποντες ῥαντιζόμενα τὰ βρέφη—Τοῦτο ἀληθῶς οὐκ ἔστι βάπτισμα, ἀλλὰ ῥάντισμα, οὕτως ἐῤῥάντιζον καὶ οἱ Ἀρειανοί· οἱ πρόγονοί μου ἐβάπτιζοντο—Καὶ πάλιν μὴ κοινωνοῦντες τὰ τέκνα αὐτῶν—Οἱ Πελαγιανοὶ αἰρετικοὶ πρῶτοι ἐστέρησαν τὰ παιδία τῆς θείας κοινωνίας· οἱ πρόγονοί μου ἐκοινωνοῦν αὐτὰ—οὕτω καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. Μακάριος ὁ παπιστὴς ἐὰν εἰς πᾶσαν ἀγιστείαν αὐτοῦ μνημονεύῃ, ὅτι τοῦτο οὐκ ἀποστολικόν. Καὶ μακάριος ὁ εὐλαβὴς παπιστὴς ἱερεὺς, ἐὰν ἱεουργῶν ἐνθυμῇται, ὅτι

τὰ παρατιθέμενα δῶρα οὐκ εἰσιν ἀποστολικά, οὐδὲ τῆς ὀρθοδοξοῦσης Ρώμης, ἀλλ' ἔχω ἔμπροσθέν μου καὶ προσφέρω εἰς τὸν Θεὸν ζύμην αἰρετικὴν τῶν μονοφυσιτῶν—Καὶ πάλιν ὅταν μεταδίδωσιν ἐνθυμῇται—Ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου ῥητὴ ὑπάρχει «πίστετε ἐξ αὐτοῦ ΠΑΝΤΕΣ» ἐγὼ ἀπειθῶν εἰς τὸν Κύριον καὶ Θεόν μου, πείθομαι εἰς τὴν παπικὴν ἐντολὴν, καὶ στερῶ τοὺς λαῖκούς τὸ θεῖον αἷμα, τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς ἀπάντων σωτηρίας—Καὶ πάλιν ὅταν βαπτίζῃ—ψεύδομαι ἐν τῇ συνειδήσει μου λέγων, ὅτι ἐβάπτισα, καὶ ἀπατῶ τοὺς γονεῖς ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· ἐν ἔστι τὸ βάπτισμα, ὅπερ ἐβάπτιζοντο καὶ οἱ πρόγονοί μου, τὸ διὰ τριῶν καταδύσεων, ὡς μία ἔστι καὶ ἡ ταφὴ τοῦ Κυρίου. Τὸ ῥάντισμα, ὅπερ ἐῤῥάντισα, εὕρεσίς ἐστι τῶν ἀρειανῶν·—οὕτω καὶ περὶ τῶν λοιπῶν.

§. 14. Ἀλλὰ μὴ λυπῶμεν ἐπὶ πλεῖον τοὺς πάλοι ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς φιλοχρίστους λαοὺς τῆς Δύσεως· διότι οὗτοι μὲν ὡς γεννηθέντες ἐν τῷ κόλπῳ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, καίτοι μέτοχοι ἀποστασίας, οὐ μὲντοι καὶ πονηρίας καὶ κακοηθείας εἰσὶν. Οἱ πατέρες αὐτῶν φοβηθέντες, ἀπειληθέντες, ἐν πυρὶ καὶ μαχαίρᾳ καταδιωχθέντες, ἠναγκάσθησαν ἵνα ἐξομώσωσι τὴν ὀρθοδοξίαν. Κακοήθεις δὲ καὶ πονηροὶ εἰσὶ τε καὶ λέγονται «οἱ ἀνατεθραμμένοι εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων πηγῶν» κτλ. οἱ Πλάτωνες κτλ. οἱ τὴν ἀλήθειαν ἐν γνώσει διαστρέφοντες, καὶ τὸν ἀποστολικὸν τύπον παραχαράσσοντες· «οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν.»

§. 15. Ταῦτα μὲν ἔστωσαν τό γε νῦν ἱκανὰ εἰς δεῖξιν τοῦ, τίς προσέθετο καὶ τίς ἀφείλε καὶ τίς ἐνόθευσε τὰ ἀπ' ἀρχῆς παραδεγμένα, καὶ τοῦ, πόσον φιλαλήθως λαλοῦσιν οἱ ψευδαπόστολοι οὗτοι· νῦν δ' ἔλθωμεν, ἵνα ἐξετάσωμεν τίς ὁ ἐπαινούμενος οὗτος Πλάτων τῶν παπιστῶν, ὁ Μαῖστρος, ὁ ἐξοχος οὗτος ἀνὴρ, ὁ εἰς τὰς τῶν ἀρχαίων πηγὰς ἀνατραφεὶς καὶ τὸν νοῦν καθαρθεὶς κτλ. κτλ. (α) Καὶ πόσα μὲν διεστραμμένα λαλεῖ καὶ παραλογιζόμενος ψεύδεται κατὰ τὴν συνήθειαν ἀπάντων τῶν αἰρετικῶν πρῶδηλον ἐκ

τῶν ρηθέντων, ποίου δέ τινος χαρακτήρος ὑπάρχει, γνωρίζεται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἐπιστολῆς· « Ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου »· ὅπως δὲ γινῶ ἕκαστος, ἔτι καὶ τῶν παπιστῶν αὐτῶν, φίλε, τὸ κακότηδες τέλος τῆς τοιαύτης παπικῆς λαθροδιδασκαλίας τῶν ψιθυριστῶν τούτων ἀποστόλων τῆς πλάνης, ὑποθετέον ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ τοιοῦτός τις ψιθυριστὴς λάθρα ἐν τοιαύτῃ διδασκαλίᾳ, καὶ μεταχειρισθῇ εἰς τὸ ἀσθενὲς φύλον· τὴν κόρην λέγω ἢ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὰς γαλλικὰς ἐκεῖνας φιλοφροσύνας σελ. 61 « ἡ μετριοφροσύνη, ἡ σεμνότης, καὶ πᾶν ὅ,τι καλοῦμεν μέτριον [φρόνιμον] εἶναι διακριτικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου σας κτλ. » καὶ ταῦτα πάντα ἐπὶ σκοπῷ ἵνα ἀναστατώσῃ τὴν ἡσυχον οἰκογένειαν, εἰς ἣν εἰσῆλθε τὸ πρῶτον ὡς φίλος καὶ τῆς ἡθικῆς σεμνότητος διδάσκαλος!! οὕτω παρεξηγοῦντες καὶ διαστρέφοντες τὴν Γραφὴν μεταχειρίζονται τὰ θεῖα ῥητὰ πρὸς καταστροφὴν οἰκῶν οἱ τοιοῦτοι ψιθυρισταί! οὕτως οἱ ἀνηλεεῖς Ἰγκουίζήτορες, ὑπουργοὶ τῆς Ῥώμης, καίοντες ὀλόκαυστα ἀνθρώπια καὶ σφάζοντες ἐκραύγαζον ἐνθουσιωδῶς· « οὐκ ἤλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. » Ἡ διαστροφή αὕτη τῶν θείων ῥητῶν δείκνυσι τὴν ἀσέβειαν τῶν τοιούτων καταχθονίων ἀγγέλων, καὶ ἕως ποῦ φθάνει ἡ τῆς ἀποστασίας λύσσα. Ἰδοὺ ὁμῶς τί ἀποφαίνεται ὁ θεὸς Παῦλος κατὰ τῶν τοιούτων· « ἔχοντες μὀρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις. »

§. 16. Ἀλλὰ τὴν ἀσέβειαν δὲ εἰπεῖν καὶ τὴν ἄνοιαν τοῦ Πλάτωνος τῶν παπιστῶν δείκνυσι μάλιστα καὶ ὃ λέγει σελ. 59 λαλῶν περὶ τῆς Μεταλήψεως πρὸς τινα Κυρίαν Ῥώσσαν, πρὸς ἣν διευθύνει τὴν μίαν τῶν ρηθεισῶν ἐπιστολῶν, ἵσως καὶ ψευδολογουμένην, ἐπειδὴ τί ἀληθὲς εἰς χεῖλην ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας; « Αὕτη δὲ εἶναι ἡ πράξις, ἣν δύνασθε νᾶ τακτοποιήσητε, ἐὰν προσθέσητε αὐτῇ τὴν εἰλικρινῆ εὐχὴν τοῦ τρώγειν τὸν ἄρτον τοῦτον ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ἁγίου Πέτρου. » Ἐὰν αὕτη ἡ Κυρία ἔχῃ, ὡς καὶ ἔχει, καθὰ δεί-
ξομεν κατωτέρω, πνεῦμα καὶ νοῦν καὶ διάκρισιν τοῦ τί ὁρθὸν καὶ

τί μὴ· τί ἀληθὲς καὶ τί ψευδές, εὐθὺς ὑποπτεύσει τὴν δολιότητα, καὶ ὅτι ἀπατεῶν ὁ ἀνὴρ, διότι προσκαλεῖ αὐτὴν οὐκ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Κυρίου, ἀλλ' εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Αὕτη χρεωστεῖ ἵνα εἴπῃ πρὸς αὐτὸν—Καὶ πῶς, Πάτερ, εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Πέτρου; Μὴ γὰρ ὁ Πέτρος ἐσταυρώθη καὶ ἐξέχεε τὸ αἷμα αὐτοῦ ὑπὲρ ἐμοῦ; μὴ γὰρ ἐγὼ εἰς τὸ ὄνομα Πέτρου ἐβαπτίσθην; Σὺν πᾶσι τούτοις ἐγὼ προτρέπω ταύτην τὴν Κυρίαν, ἵνα ὑπάγῃ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ παπιστοῦ λεγομένην τράπεζαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ διὰ περιέργειαν, ὅπως ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς ἴδῃ τὰ ἐκεῖ, καὶ πληροφορηθῇ ἐν συνειδήσει τὸ ψεῦδος αὐτῆς. Ὁδηγεῖ αὐτὴν ὁ σοφὸς οὗτος Πλάτων τῶν παπιστῶν καὶ τὸ θαῦμα τῆς Ἰησουϊτικῆς διδασκαλίας εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὑμνουμένην τράπεζαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου· ὅπου τί βλέπει; οὐχὶ ἄρτον, ἀλλ' ἄζυμον, καὶ τοῦτο ἀνευ-
χαρίστητον καὶ ἀνευλόγητον, ἐφ' ὃ δηλονότι ἡ ἐπίκλησις τοῦ παναγίου Πνεύματος οὐδαμῶς ἐγένετο. Λαμβάνει ἡ Κυρία ταύτην τὴν ἀπλὴν ζύμην, καὶ βεβαιοῦται πραγματικῶς, ὅτι αὕτη ἡ τράπεζα τοῦ παπικοῦ Ἁγίου Πέτρου ἀνόμοιος πάντῃ ἐκείνης τῆς μακαρίας τραπέζης, ἐν ἣ ἔφαγεν ὁ ἀληθὴς ἅγιος Πέτρος τὸν εὐλογηθέντα ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἄρτον, μετὰ ταῦτα ἀποπέμπει αὐτὴν ἐν εἰρήνῃ—ἀλλὰ ποῦ μοι τὸ ποτήριον, σοφὲ Πλάτων; ὁ Κύριός μου, ὁ ποιησάμενος τὸ ἐκχυθὲν αἷμα ἐκυτοῦ καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν μου, ἐντέλλεται, ἵνα πῖωμεν αὐτὸ « ΠΑΝΤΕΣ, » καὶ οὐδένα ὑπεξαίρει, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιτείνει λέγων « τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. » Διὰ τί οὗτος ὁ σὸς ἅγιος Πέτρος παρέθετο τράπεζαν διάφορον τῆς τοῦ Κυρίου, ἂν ἀληθῶς ὑπάρχῃ ἐκεῖνος ὁ συμπάρεδρος τῆς μακαρίας τραπέζης, καὶ ἂν ἀκηκοὼς τυγχάνῃ τῆς θείας ἐπιταγῆς « πῖετε ἐξ αὐτοῦ ΠΑΝΤΕΣ » καὶ ἂν ἀληθῶς καὶ εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ ποιῇ ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου;—Ναί, ἀποκρίνεται αὐτῇ ὁ τῶν παπιστῶν Πλάτων, μειδιῶν διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ τὸ ἀφελές αὐτῆς, ναί, θύγατερ! ἀλλ' ἡ συνήθεια (οὕτω γὰρ ὑποκορίζουσιν οἱ παπισταὶ τὰς θείας ἐντολάς, ὅσων τὴν χρῆσιν διέστρεψαν) ἡ συνήθεια αὕτη, θύγατερ, ἐπαλαιώθη. Ὁ Πάπας, ὁ ἀληθὴς διάδοχος τοῦ Πέτρου, καὶ ἔχων ἐξουσίαν, περὶ ἧς ὀφείλεις ἵνα μὴ ἀμφιβάλλῃς παντελῶς, τοῦ

μεταβάλλειν καὶ αὐτὴν τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, καθὼς συμφέρει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ, βλέπων τὸ περιττόν (οὕτως ἐκφράζονται οἱ παπισταὶ) τῆς μετακλήψεως τοῦ ποτηρίου, μετερρύθμισε τὸ μυστήριον ἐπὶ τὸ κομψότερον· ἄλλως τε ἅπαντες οἱ αἵρετικοὶ καὶ μάλιστα ἡ Γραικο-Σλαβὰ αἵρεσις μεταλαμβάνει τοῦ ποτηρίου, πῶς λοιπὸν δύνανται οἱ Κατόλικοι Ῥωμῆνοι μιμεῖσθαι τὴν τῶν αἵρετικῶν πράξιν; — Σὺν πᾶσι δὲ τούτοις καὶ οὐδεμίαν ὠφέλειαν ψυχικὴν παρέχεται καὶ παντάπασιν περιττόν. Μηδὲ σε θροσείτω ἐκεῖνο τὸ συχνὸν εἰς τὸ τῶν σχισματικῶν στόμα « πῖετε ἐξ αὐτοῦ ΠΑΝΤΕΣ »· ἐκεῖνο ἄριστα οἱ ἡμέτεροι θεολόγοι ἐρμηνεύουσι « μόνον ὑμεῖς οἱ ἀπόστολοι »· ἤγουν οἱ ἱερεῖς. Ἰδοὺ τὸ συμπέρασμα τῆς Κυρίας Ῥώσσης· — Νῦν πεπληροφορήμαι ἐν τῇ συνειδήσει μου, ὅτι ἀληθῶς ἀπεπλάνησάς με ἀπὸ τῆς τοῦ Κυρίου τραπέζης εἰς τράπεζαν ἀποστάτου Πέτρου, ὅπου τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου οὐ τρώγεται, οὐδὲ τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκχυθὲν αἷμα πίνεται· νῦν πέπεισμαι, ὅτι οὗτός σου ὁ Ἅγιος Πέτρος, ὁ παραθέμενος ταύτην τὴν ἁλλοίαν τράπεζαν, καὶ εἰς ἣν προσκαλεῖς με, οὐκ ἔστιν ἐκεῖνος ὁ συνδαιτυμὼν τοῦ Κυρίου· ὤφειλε γὰρ ἵνα ποιήσῃ ὅ,τι παρήγγειλεν ὁ Κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. — Ἀλλὰ, λέγει ὁ Πλάτων τῶν παπιστῶν· ἰδοὺ ὁ θρόνος τοῦ Πέτρου. — « Πᾶν ὁμόδοξον καὶ ὁμόθρονον, πᾶν ἑτερόδοξον καὶ ἀντίθρονον », ἀποκρίνεται ἡ Κυρία ἐκ τοῦ θείου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ λαλοῦντος κατὰ τῶν Ἀρειανῶν, κατεχόντων τότε τοὺς ἀποστολικοὺς θρόνους τῆς Ἀλεξανδρείας κτλ. Ἄλλως τε εἴπερ ἀληθῶς, καθὼς λέγετε, ὅτι ὁ νῦν ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας· ἦτοι τοῦ πρώτου καὶ κυριωτάτου θρόνου τοῦ Πέτρου, ὑπάρχει αἵρετικὸς, καὶ ὁ κατέχων τὸν θρόνον τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐν ᾧ πρῶτος ὁ Κύριος ἡμῶν, ἐπίσκοπος γενόμενος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια τέλειος ἱεουργοῦς, ὑπάρχει αἵρετικὸς, κατὰ μείζονα λόγον δύνανται ὑπάρχειν ἀποστάτης ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης, καὶ μάλιστα, ὅτι καὶ πάντα τὰ μυστήρια, καὶ δὴ καὶ αὐτὴν τὴν θείαν ἱεουργίαν παντοιοτρόπως ἐνόθευσε· τί ἄλλο προφανέστερον τούτου τεκμήριον τῆς ἀποστασίας αὐτοῦ ζητεῖς; — Οὕτω τῶν τοιούτων ψευδοδιδασκάλων ὁ μὲν ζῆλος δόλος, ἡ δὲ διδασκαλία

ἀπάτη, καὶ ὁ σκοπὸς χωρισμὸς ἀπὸ τῆς μιᾶς ἁγίας Καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅτι δὲ ἀληθῶς τοιοῦτό τι ἦν τὸ συμπέρασμα τῆς ῥηθείσης Κυρίας· βεβαιούμεθα καὶ ἐκ τῆς ἀποκρίσεως, ἣν ἐποίησε πρὸς αὐτὸν τῇ συνήθει λεπτονοίᾳ καὶ γλαφυρότητι τῶν εὐγενῶς καὶ ὀρθοδόξως ἀνατετραμμένων γυναικῶν.

§. 17. Ἐπειδὴ, ὡς φαίνεται, εἰσαρπύσας εἰς τὴν ἔντιμον αὐτῆς οἰκίαν, καὶ ἐνθυμούμενος, ὅτι διὰ γυναικὸς κατώρθωσε τὴν βουλὴν αὐτοῦ καὶ ὁ πρῶτος ἀρχέκκακος, προέτρεπεν αὐτὴν λάθρα εἰς ἀρνησι-
 θρησκείαν, ὡς δὲ αὕτη, καθὰ δοκεῖ ἐκ τῆς ὑφῆς τῆς ἐπιστολῆς, ἔλεγεν ὅτι εἰς ἄτιμον πρᾶγμα προτρέπει αὐτὴν, ὑπονοοῦσα καὶ αὐτὸν ἄτιμον, οὗτος ἀναγινώσκει ἢ πέμπει εἰς αὐτὴν ἐπιστολὴν τινα προεπισταλεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τινα τιμίαν Ἀγγλίδαν, γλαφυρότατα ἀποσεισασμένην αὐτὸν διὰ τῆς ἐρωτήσεως τί φρονεῖ περὶ τῆς ἀρχῆς, « ὅτι ὁ τίμιος ἄνθρωπος δὲν ἀλλάσσει ποτὲ θρησκείαν, » καὶ σημαίνουσαν, ὅτι καὶ ὁ ποιῶν τοῦτο ἄτιμος λογίζεται, καὶ ὁ συμβουλευὼν ἀτιμώτερος. Τί δὲ περιέχει αὕτη ἡ τοῦ παπιστοῦ Πλάτωνος ἀποκριτικὴ εἰς τὴν ῥηθείσαν ἐρώτησιν τῆς Κυρίας Ἀγγλίδος ἐπιστολὴ, μήκιστον ἵνα συνοψίσω ἐνταῦθα· διότι καὶ συγκεχυμένως ἐκφράζεται, φοβούμενος μήπως ἐκπέσῃ εἰς τὸ κριτήριον τῆς Γραφῆς, ἐστινοῦ δὲ λέγει καὶ τινὰς ἀλήθειας· οἶον τὸ (σελ. 11)· « Ἐπειδὴ εἴμεθα ὅλοι σύμφωνοι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀλλάσσει θρησκείαν ἄνευ πεποιθήσεως εἶναι ὄχι μόνον δειλὸς, ἀλλὰ καὶ κακοῦργος· » καὶ ὅμως οὐ σημειοῖ ποίαν τινὰ πεποίθησιν νοεῖ· τὴν ἐξ ἀκοῆς ἄρά γε καὶ συμβουλῆς ἐνός τινος ψευριστοῦ, ἢ ἀμαθῶς ἢ ἀναισχύντως ψευδομένου (§. 5) εἰς γύναια ἄκακα καὶ ἡλικίας ἀπαλὰς καὶ εἰς ἀνθρώπους πορισμὸν ποιουμένους τὴν πίστιν, ἢ τὴν ἐκ σπουδῆς καὶ μελέτης καὶ ἀκριβοῦς συγκρίσεως καὶ παραλληλισμοῦ τῶν δύο θρησκειῶν πρὸς τὸν θέμεθλον τῆς Πίστεως· τὴν Γραφὴν, λέγω, καὶ τὴν διηγετικὴν Ἐκκλησίαν, ἐμφαίνουσιν τὸ ὁμοειδὲς τῆς διδασκαλίας αὐτῆς διὰ τε τῶν πρακτικῶν τῶν Ζ'. Οἰκουμενικῶν ἁγίων Συνόδων καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀεὶ ἀκμασάντων ὁμολογουμένως ὀρθοδόξων πατέρων; Τὸ γὰρ πρῶτον εἶδος τῆς πεποιθήσεως, καὶ λέγεται πεποίθησις ἐκ προσώπου τοῦ ἀμαθοῦς, λέγεται

ὅμως καὶ ἐστὶ κυρίως ἀπάτη καὶ φανακισμὸς ἐκ προσώπου τοῦ ἀπατήσαντος: Λόγου χάριν· Ὅστις ἂν πεισθῇ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ παπιστοῦ Πλάτωνος, ὅτι τὸ δόγμα τὸ παπικὸν καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἦν ἀνέκαθεν ἄρθρον πίστεως, πεισθήσεται ἐξ ἀμαθείας καὶ ἀπάτης εἰς ψεῦδος ὁμολογούμενον, καὶ ἐλεγχόμενον ὑπ' αὐτῆς τῆς ιστορίας τοῦ πράγματος, ὡς προδεδήλωται (§. 9). Καὶ ὅστις ἂν πεισθῇ, ὅτι ὁ Πάπας ἔχει χάριν καὶ ἐξουσίαν πνευματικὴν ὑπερτέραν τῆς τῶν ἐπισκόπων, ὡς ἐξιδιασμένος τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀναμάρτητος εἰς τὰ περὶ τὴν πίσιν, πεισθήσεται ἢ ἐξ ἀμαθείας ἢ ἐξ ἀπάτης εἰς ψεῦδος ὁμολογούμενον, ὡς πείθονται ἀμύπολλοι μυριάδες εἰς τὴν ἀθανασίαν τοῦ Λάμα, τὴν δὲ τοιαύτην πεποίθησιν καὶ ὁ Πλάτων τῶν παπιστῶν εἶπεν ἂν ἀπάτην. Καὶ ὁ μὲν λέγεται ἀπατηθεὶς, ὁ δὲ ἀπατεῶν ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ πλανῶν καὶ πλανώμενος καὶ προκόπτων ἐπὶ τὸ χειρόν κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Τὸ παράδοξον, ὅτι ὁ παπιστὴς Πλάτων καυχᾶται εἰς τὴν Ἀγγλίδα, ὅτι δῆθεν αὐτὸς κατέχει τὴν ἀληθῆ πίστιν, διότι ἡ πίστις αὐτοῦ ἔχει πλεότερα δόγματα τῆς τῶν αἰρετικῶν ἡμῶν, ὡς ἂν ἔλεγε τῶντις ἱατρῶν, ὅτι ἡ θηριακὴ ὑπάρχει τὸ κράτιστον καὶ σωτηριωδέστατον τῶν ἱατρικῶν, διότι περιέχει πληθὺν ἀπλῶν, καὶ ἐστὶ μίγμα τι πολυποίκιλον. Ναί· αὕτη ἡ ιδέα ἐκυρίευσεν οὐκ ὀλίγους αἰῶνας τὰς σχολάς, καὶ οἱ ἱατροὶ ἠπατημένοι ἠπάτων, ἀλλ' ὅτε ἐπῆλθε καιρὸς τῆς δεσποτείας τοῦ ὀρθοῦ κριτηρίου, αἰστώθη αὕτη ἡ χρυσὴ ιδέα, καὶ μόλις μένει νῦν εἰς τινα γυναικάρια· οὕτως ὁ χρόνος, ὁ πάντων πατὴρ, διευκρινίζει ἅπαντα. Ἄλλως τε καὶ τὴν ἀρχὴν ἡμεῖς δι' αὐτὴν τὴν πληθὺν τῶν δογμάτων καὶ λέγομεν καὶ δείκνυμεν τοὺς παπιστὰς ἀποστάτας, διότι καὶ προσέθεντο πολλὰ εἰς τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐνόθευσαν.

§. 48. Ὅπως δ' ὅμως καὶ ἂν ἔχη ἡ ἀπόκρισις αὐτοῦ πρὸς τὴν Κυρίαν Ἀγγλίδαν, φαίνεται, ὅτι ταῦτοχρόνως, ἵνα εὐκολύνῃ τὴν κυρίαν Ρώσσαν εἰς ἐξολίσθησιν, ἔλεγεν, ὡς καὶ πάντοτε συνειθίζουσιν οἱ παπιστὰι λέγειν, ὅτι μετὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς παπικῆς δύο μικραὶ διαφοραὶ ὑπάρχουσι· διότι ἀμφοτέραι σίγκιν-

ται ἐκ πέντε συλλαβῶν καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, ἀρχὴ τοῦ Πάπα· ὥστε διὰ πείσμα τῶν ἀτεράμνων τούτων Γραικῶν Πατριαρχῶν, ὅπως μὴ γνωρίσωσιν ἀνωτέραν ἀρχὴν, ἀπειθοῦντες εἰς τὸν διάδοχον τοῦ Πέτρου, διαιροῦσι τὰς Ἐκκλησίας τὰς ἀνατολικὰς ἀπὸ τῶν δυτικῶν. Οὕτω καὶ οἱ Ἀρειανοὶ μεταβαλόντες τὸ ὁμοούσιον εἰς τὸ ὁμοιούσιον ἔλεγον, συκοφαντοῦντες τοὺς ὀρθοδόξους, ὅτι ὁ Ἀθανάσιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, κακεντρεχεῖα ἀγόμενοι, οὐ πείθονται εἰς τὰ βασιλικά ἐντάλματα· ἡ γὰρ ἡμετέρα διαφορὰ ὑφίσταται εἰς προσθήκην ἐνὸς ἰώτα, τί τὸ ἐνοχλοῦν, καὶ ταράσσει οὕτω σφοδρῶς ἀνατολὴν καὶ δύσιν οὗτος ὁ ἀπειθής; Τούτου λοιπὸν τοῦ τρόπου τῆς ἀπάτης ἐπιλαβομένη ἡ Κυρία Ρώσσα, ἐπισέλλει πρὸς αὐτὸν λέγουσα, ὅτι, ὅταν ἡ διαφορὰ ὑπάρχῃ μικρά, ἐπίσης δύναται τις σωθῆναι καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην θρησκείαν, καὶ ἀκολούθως περιττὴ εἰς τοὺς τοιούτους ἡ ἀλλαγὴ θρησκείας πρὸς σωτηρίαν « Περσονται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοί. » Εἰς ταῦτα ἀποκρίνεται ἐκεῖνα δὴ τὰ καὶ μέχρι κόρου ὑμνούμενα, τὸ Βικαριᾶτον, τὸ ἀναμάρτητον, τὰς ἱεστηρίας τῶν βασιλέων, καὶ πολλὴ ἡ κατὰ τοῦ ἐν μακαρίοις κριτικωτάτου Φωτίου καταφορά, καίτοι παντάπασιν ἀθῶον· τὸ γὰρ νέον δόγμα κατεπολεμεῖτο ὡς αἰρετικὸν κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν δύο περίπου αἰῶνας, ὡς ἴδομεν (§. 9) πρὸ τοῦ Φωτίου. Οὐκ ἄρνούμεθα, ὅτι ὁ Φώτιος ἔφερε τὴν καιριωτάτην πληγὴν, ἀλλὰ καὶ ταῦτοχρόνως ὁμολογοῦμεν, ὅτι ὡς ἀληθὴς πρόεδρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ποιμὴν εὐαγγελικὸς ἐξετέλεσε τὸ εὐσεβὲς ἔργον αὐτοῦ. Ὡς καὶ ὁ Λέων Πάπας διὰ μὲν τὸ ἀνίκανον τῆς παιδείας αὐτοῦ οὐκ ἠδυνήθη καταπολεμῆσαι τὸ δόγμα λόγοις τε καὶ συγγράμμασι, διὰ δὲ τὴν εὐσεβείαν τῆς γνώμης αὐτοῦ ἔστησε τροπαῖον ἀήττητον κατὰ τῆς δυσσεβείας, ἀναρτήσας τὰς προειρημένας ἀσπίδας, ἀλώβητον φερούσας τὸ θεῖον Σύμβολον, καὶ ὑπογράφας ἐπὶ προφυλακῇ τῆς Καθολικῆς πίστεως. Διὰ τί μὴ καταφέρονται καὶ κατὰ τοῦ Λέοντος Πάπα· πάντως ὅτι ἐκείνου μὲν τὸ εὐσεβὲς ἔργον πάνυ ταχέως καὶ εὐκόλως ἐξηφάνισαν, ἀνάρπαστον ποιήσαντες, ὥστε καὶ μετὰ πεντήκοντα ἢ ἐξήκοντα ἔτη οὐχ ὑφίστατο. Ἀλλὰ τίς αἰὼν, ἢ τίς σπουδὴ δύναται καταλῦσαι τὰ τοῦ Φωτίου ὑπομνήματα; τίς

τόσον ἀφελῆς, ἵνα ἀντιτάξῃ δύναμιν συλλογιστικὴν εἰς ἐκείνον τὸν ἀκαταμάχητον βίαιον ῥοὴν τῶν πυρίνων δογμάτων τῶν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ; Ἰδοὺ τὸ μέγα καὶ ἀσύγνωστον σφάλμα τοῦ Φωτίου. Καὶ γὰρ σύνοιδα καὶ ὁμολογῶ, ὅτι, καθ' ὃν καιρὸν ἡ Δύσις, κλίναςα εἰς τὴν ἐκ τῆς ὀρθοδοξίας ἀποστασίαν, ἔσπευδεν ἐκ παντὸς τρόπου, ἵνα κυρώσῃ καὶ ἐνιδρύσῃ τὸ ἔτι ἄοικον καὶ ἄπυστον φερόμενον δόγμα, καὶ καθ' ὃν καιρὸν κατὰ σύμπτωσιν ὁ Πάπας ζηλεύων τὴν τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων ἐπιστροφὴν καὶ τὴν ἐκ τούτου προελθοῦσαν φήμην εἰς τὸν Φώτιον καὶ πρόσδοον, ἐκ περισσοῦ ἱμείρετο τῆς Βουλγαρίας, πάντως ἀνὴρ, οἷος ὁ Φώτιος, ἄτρομος καὶ ἰσχυρὸς ἐν λόγῳ, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν κρατίσων ἀγαλλόμενος, ἦν παντελῶς ἀνάρμοστος καὶ ἄτοπος εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τοὺς σκοπούς· ἀρμοδιώτατος δ' ἐφαίνετο ὁ ἐν μακαρίοις Ἰγνάτιος, ὅστις ἐκ Βασιλέων καὶ Αὐγούστων καταγόμενος, σὺ μὲν εἶπες, διὰ τὸ φιλήσυχον καὶ τὴν ἀρετὴν, ἐγὼ δ' ἂν εἶποιμι, καὶ διὰ τὴν δειλίαν καὶ τὸ μαλθακὸν τῆς γνώμης καταλιπὼν τὸν πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν θόρυβον ἐπατριάρχευε μὲν, ἀλλ' ἐκ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἱερατικοῦ καθήκοντος ὑποπεσὼν εἰς ὀργὴν τοῦ Βάρδα, θείου τοῦ βασιλέως καὶ τὰ πάντα δυναμένου, ἐξώσθη τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Καί, ἡ διότι τὰ πράγματα, ὡς δοκεῖ, ἀπήνουν ἄνδρα δραστήριον καὶ σοφὸν εἰς τὸν οἶακα τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τε τῶν τότε ἔτι ὑφισταμένων Μανιχαίων, καὶ κατὰ τῆς ὑφερπούσης μὲν, οὐπω δὲ εἰσαχθείσης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρώμης αἱρέσεως τῆς καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, εἰς ἣν ὁ πανταχόθεν καταδιωκόμενος Μανιχαϊσμός μετεμορφώθη, συστήσας τούλάχιστον τὰς δύο ἀρχὰς καὶ τὴν βαθμολογίαν ἐν τῇ θεότητι (§. 10)· ὡς καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ Ποτηρίου τῆς καινῆς Διαθήκης, ἣν ὀρῶμεν εἰς τὴν παπικὴν Ἐκκλησίαν μελέτημά ἐστι τῶν Μανιχαίων, καθὰ ἐμνημονεύσαμεν (§. 12. γ')· ἡ διότι ἀντικαθίστας ὁ Βάρδας τηλικούτον ἄνδρα, ἡμελλε φράζειν τὰ εἴδη πολλὰς ἀρχὰς καὶ μυστικοῦ ὄντος συμβούλου τῆς ἐπικρατείας, χειροτονεῖται ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐπίσκοπος, καὶ προχειρίζεται Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Φώτιος. Ὁ Πάπας τῆς ἀδίκου

ἐξώσεως τοῦ Ἰγνατίου δραττόμενος, καὶ τοῦ ἀντικανονικοῦ δῆθεν τῆς χειροτονίας καὶ ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Φωτίου, ἐγκαιρον ἐνόμισεν, ἵνα συνταράξας διεγείρῃ ἅπαν τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος ἐναντίον τοῦ τρομεροῦ τούτου ἀνδρός, δεινοτάτου ἐν τῷ λέγειν, δεινοτάτου ἐν τῷ γράφειν, δεινοτάτου ἐν τῷ διαχειρίζεσθαι ὑποθέσεις, καὶ ἔτι δεινοτάτου ἐσομένου ὡς ἐκ τῆς θέσεως· ὅθεν ἅμα λαβὼν τὰς ἐξ ἔθους προσρητηρίους, μηνυούσας μὲν τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ, περιεχούσας δὲ καὶ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ, ζήλου δῆθεν κανονικοῦ πλησθεῖς, τὸν μὲν Φώτιον μὴ δεχόμενος ἐν κοινωνίᾳ, γράφει πρὸς αὐτὸν λοιδόρως τε καὶ ἀποτόμως· ἐπιμένει δὲ, ἵνα ἀνακαλεσθῇ ὁ Ἰγνάτιος. Σύνοδοι πολυπληθεῖς καὶ ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτοῦνται ἄλλεπάλληλοι, ἀφορίζουσαι ἀλλήλας καὶ ἀφορίζόμεναι· τέλος ὑπερνικᾷ τὸ μέρος τοῦ Ἰγνατίου, διότι, ὡς εἶπομεν, καὶ οἱ ἐκ τῆς Δύσεως καὶ οἱ πλείους τῆς Ἀνατολῆς ἐπίσκοποι προτρεπόμενοι, ἡ καὶ ζηλεύοντες τὸν Φώτιον, καὶ οἱ πλείστοι τῶν ἐν τέλει φόβῳ, μήπως ὁ Βάρδας, προσλαβὼν καὶ Πατριάρχην οἷον τὸν Φώτιον ἐκ μέρους αὐτοῦ, διέπη τὰ πάντα ἀπολύτως, πάντα λίθον ἐκίνησαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ἀντικανονικοῦ, ἰσχύοντος τότε πολὺ εἰς τὸν δεισιδαίμονα λαὸν τῆς πόλεως· καὶ τὸν μὲν Φώτιον ἀπέστησαν τοῦ θρόνου, ἵνα πατριαρχεύσῃ μετὰ τὸν Ἰγνάτιον, αὐτὸν δὲ πάλιν ἐγκατέστησαν, ἄνδρα γηραλῆον καὶ ἀγαθὸν μὲν, ἀλισκόμενον δὲ ὑπὸ τῶν τιμῶν, καὶ τὸ πατριαρχεῦειν αὐτὸν κρεῖττον τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς δόξης τοῦ τε πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἡγησάμενον. Ἐν τούτοις πατριαρχεύοντος τοῦ Φωτίου, ἡ Ρώμη παντοίους τρόπους μετεχειρίζετο, ἵνα ἐλκύσῃ τὸ Βουλγαρικὸν γένος πρὸς ἑαυτήν· ἐπεμπεν ἱερεῖς διδάσκοντας, ὅτι τὸ χρίσμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐκ ἰσχύει, καὶ ὀφείλουσι πάλιν χρισθῆναι τῷ παπικῷ χρίσματι· τότε δὲ καὶ τὸ διαβόητον δόγμα καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, ὡς νέον θησαυρὸν ἄγνωστον μὲν εἰς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, γνωστὸν δὲ εἰς μόνον τὸν Πάπαν, ὡς μόνον γνήσιον διάδοχον τοῦ Πέτρου καὶ Τοποτηρητὴν τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὰ ἑῷα μέρη παρρησία ἐδιδάσκετο. Συνέβαινε δὲ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ πολλοὺς εἶναι τοὺς ἐν Βουλγαρίᾳ Μανιχαίους, οὓς καὶ Παυλικιανούς ὀνομάζουσι μέχρι τῆς σήμερον, οὔτινες

καταπαλαιόμενοι διὰ τῶν σοφῶν συγγραμμάτων τοῦ Φωτίου, καὶ εὐρίσκοντες τὰς δύο ἀρχὰς τῆς παπικῆς διδασκαλίας καὶ τὴν βαθμολογίαν ἐν τῇ θεότητι (§. 10) καὶ τὸ μὴ μεταλαμβάνειν ἐκ τοῦ ποτηρίου, καίτοι μὴ ταῦτά, ἀλλ' οὖν ἐκ τοῦ πλησίον ὅμοια εἰς τὰ ἐαυτῶν δόγματα, προσετίθεντο εἰς τὸν παπισμὸν, εἰς ὃν προσήλθον, οὐ πάντως μεταβαλόντες καὶ τὸ ὄνομα, ὑπολαμβάνοντες, ὅτι καὶ πράγματι ἔμειναν Παυλικιανοί, ὡς καὶ ἔμειναν. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἐγράφησαν αἱ δύο ἐκεῖναι ἔξοχοι ἐπιστολαὶ, τὸ θαῦμα τῶν αἰώνων καὶ ὁ τρόμος τῶν παπικῶν θεολόγων, ἡ μὲν ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἀνατολῆς, ἡ δὲ πρὸς τὸν Πατριάρχην τῆς Ἀκυλίας, δι' ἧς καὶ τις τῶν τὰ παπιστικὰ σοφῶν *immane monstrum πελώριον τέρας* προσαγορεύει αὐτὸν, οὕτω πτοηθεὶς ἐκ τῆς ὀψευς, οἷα σοφὸς ἀνὴρ· ἄλλος δὲ τις καιριωτέραν τὴν πληγὴν φέρων κατ' αὐτοῦ, μαρτυρεῖ, εἴτε αὐτόπτης γεγονώς, εἴτε καὶ ἐξ ἀκοῆς λαβὼν, ὅτι Σπάδων ἦν, ἥτοι εὐνοῦχος θλιβίας ἢ ἐκτομίας. Πάντως παρ' ἡμῖν μὲν ἡ κατηγορία αὕτη μικρὸν ἐνδιαφέρει, ἡμεῖς γὰρ τοῦτο μόνον οἶδαμεν θετικῶς, ὅτι ὁ ἐν μακαρίοις Φώτιος, ἢ διὰ λόγους ἠθικοὺς, ὡς ἡμεῖς φρονοῦμεν, ἢ διὰ λόγους φυσικοὺς, ὡς οἱ παπισταὶ μαρτυροῦσι, πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ἦν καὶ ἀνὴρ σωφρονέστατος· παρὰ δὲ τοῖς παπισταῖς οὐκ ἔχει οὕτως, οἱ γὰρ ἐκτομίαι, ὅπως ἱεουργῶσι κανονικῶς χειροτονηθέντες, ὀφείλουσι φορεῖν κρεμαμένους ἐν θήκῃ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ αὐτῶν τοὺς ἐκτμηθέντας...., ἄλλως γὰρ ἡ ἱεουργία αὐτῶν εἰς οὐδὲν ἰσχύει *non è valida*. δι' αὐτὸν οὖν τὸν λόγον μάλιστα ἐπιμένουσιν οἱ παπισταὶ, ἵνα κάκτουτου δείξωσι τὸ ἀντικανονικὸν τῆς προχειρήσεως αὐτοῦ εἰς Πατριάρχην, καὶ ἡμεῖς ἐν τούτῳ φιλαλήθως ὀφείλομεν ὁμολογῆσαι τὴν ἥτταν ἡμῶν. Ἐπειδὴ οὐδενὶ τρόπῳ δυνάμεθα ἀποδείξαι τὴν σήμερον, ὅτι ὁ ἐν μακαρίοις Φώτιος ἢ εἰς θήκην φυσικὴν ἢ εἰς θήκην τεχνιτὴν ἔφερε κρεμώμενα τὰ ἰσχύοντα· ἀλλ' οὐδ' ἐκ τῆς ἱστορίας δυνάμεθα ἐπαγαγεῖν μαρτυρίας, ὅτι ἐτεκνοποίησε τοῦλάχιστον κρυφίως, ἐν ᾧ ἡ ἱστορία παραδίδωσιν, ὅτι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ παρρῆσίᾳ ἐπεδείκνυντο τὴν ἰσχὺν αὐτῶν οἱ Πάπαι τῆς Ρώμης καὶ τε ἄρρενες καὶ τε θήλειαι εἶεν. Οὐδέποτε ἂν παρήχθην, φίλε, εἰς τηλικαύτας

ἐριδας, λυπούσας βέβαια τηλικαύτην εὐλαβῇ καὶ φιλόχριστον κοινωνίαν, εἰμὴ ἔβλεπον καὶ εἰς τὸν ΙΘ' αἰῶνα αὐτὸν ἀνυποστόλως τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνοντας τοὺς παπιστὰς (*Histoire de Photius par Jager 1846*) καὶ μὴ συλλογιζομένους, ὅτι τυμβορυχοῦντες τὴν σοφὸν τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἀνδρὸς, κατελέγχουσι τὴν αὐτῶν ἀσέβειαν καὶ τὸ ἄδικον πάθος καθ' ἡμῶν. Εἶεν.

§. 19. Ἀλλ' ἐπιστρέφοντες, ὁπόθεν παρεξέβημεν, εὐρίσκομεν τὸν Πλάτωνα τῶν παπιστῶν ἀσυνεπῇ καὶ ἀντιφατικὸν οὐ μόνον εἰς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ συλλογισμοὺς, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς αἰρετικούς, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν αὐτοῦ τὴν παπικὴν Ἐκκλησίαν· λέγει γὰρ (σελ. 17) ὅτι ἡ ἡμετέρα θρησκεία ἄρνησίς ἐστι καὶ μηδὲν ἀφ' ἑαυτῆς *negation, c'est-à-dire rien par elle même*, καὶ δοκεῖ, ὅτι πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Πλάτων οὗτος τῶν παπιστῶν ἀμαθὴς ἐστι καὶ τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ χρεῶν, οὐμὴν ἀλλὰ καὶ ἀσεβὴς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας αὐτοῦ. Διότι καὶ κατ' αὐτὴν αὐτοῦ τὴν παπικὴν Ἐκκλησίαν τὸ ἡμέτερον ὀρθόδοξον βάπτισμα, ὡς τὸ μόνον καὶ ἀληθινὸν βάπτισμα, ἔχει κύρος ἱερὸν, καὶ ἡ ἡμετέρα ἱερωσύνη ἢ χειροτονία παραδεκτὴ: ὃ ἐστι καὶ οἱ ἱεουργοῦντες καὶ τὰ ἱεουργούμενα ἔχουσιν ἰσχὺν καὶ κύρος ἀπαράθραυστον· διότι ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ καὶ παραδέχεται, καὶ ἀναγκάζεται παραδεχθῆναι καὶ ἱερέα καὶ ἀρχιερέα ἡμέτερον· ὅπερ ἐστὶν ἅπαντα τὰ μυστήρια, προηγουμένης ἀπλῆς ὁμολογίας, ὅτι τε ὀρθῶς φρονεῖ ἡ παπικὴ Ἐκκλησία περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος « καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ », καὶ οὐδ' ἀνάγκη τοῦ προσθεῖναι αὐτὸ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὁ Πάπας ὑπάρχει ἀληθὴς τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ δηλαδὴ δύο μύθων ὑστερογενῶν· ὧν ὁ μὲν μελέτημα τῆς παχυλῆς ἀμαθείας, ὁ δὲ τῆς φιλαρχικῆς ἀλαζονίας. Καὶ δοκεῖ τὸ γένος τοῦτο τῶν ἀνθρώπων πιστεύειν, ὅτι ἡ τελεταρχικὴ τῶν μυστηρίων χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀφ' οὗ ἐχωρίσθημεν ἀπ' ἀλλήλων, εἰς αὐτοὺς μὲν μεταδίδεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἐνεργείᾳ, εἰς ἡμᾶς δὲ δυνάμει, ἢ ὡς λέγουσιν οἱ φυσιολόγοι *virtualiter*· καὶ ἅμ' ἂν ὁμολογηθῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ Πάπα, ὦ τοῦ θαύματος! ὡς αὖρα ζεῖδωρος εὐθὺς τὸ ἀπ' αἰώνων μεταδιδόμενον ζώπυρον τῆς εὐσεβείας, καὶ

φθινόμενον διηνεκῶς ἔωλον εἰς ἡμᾶς, αἰρετικούς ὄντας, ἐκτυλίσσει καὶ ἀναπτύσσει ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ λαμπρότητι, παπιστὰς γενομένους. Ἰδοὺ τὸ ἀσυνεπὲς καὶ ἀσυνάρτητον τοῦ συλλογισμοῦ τῶν τὰ παπικὰ φρονούντων. Ἀλλὰ τί πλείοτερον ἐθέλεις παρὰ τοῦ παραδοξολόγου τούτου Πλάτωνος, ὅταν ἀκούῃς παρ' αὐτοῦ τὸν πάντῃ ἀλλόκοτον λόγον (σελ. 17) « Ἡ Καθολικὴ θρησκεία πιστεύει πᾶν ὅ,τι αἱ αἱρέσεις σας πιστεύουν· τοῦτο δὲ εἶναι ἀδιαφιλονεικητόν ». Εἰ μὲν λαλεῖ περὶ τῆς μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, βεβαίως παντάπασιν ἐξέστη ὁ ἀνὴρ· εἰ δὲ λέγει περὶ τῆς κατ' αὐτοὺς Κατόλικας, ἥτοι τῆς παπικῆς, ὅτι πιστεύει πᾶν ὅ,τι πιστεύωσιν αἱ αἱρέσεις, οὐδόλως ἐναντιοῦμαι· διότι καὶ ὡς Κατόλικος, καὶ ὡς Πλάτων γνωρίζει ταῦτα κάλλιον ἐμοῦ. Καὶ δὴ καὶ χάριν ὁμολογῶ τῷ σοφῷ τούτῳ Πλάτῳ, ὅτι ἐπληροφόρησέ μοι μίαν τηλικαύτην ἀλήθειαν, πάλαι μὲν καταμηνυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ εὐσεβεστάτου Εὐσταθίου Ἀργέντου ἐν τῷ *Κατὰ Ἀζύμων* θαυμασίῳ αὐτοῦ συγγράμματι· τέως δὲ δυσπίστευτον καὶ δυσπαραδέκτον μοι διατελοῦσιν διὰ τὸ πάντῃ παράδοξον αὐτῆς, ὅτι δηλαδὴ « ὁ παπισμός ἐστι μία ἀποθήκη παντοδαπῶν αἱρέσεων ». Ἰδοὺ νῦν ἐβεβαιώθη παρ' αὐτοῦ, ὅτι πραγματικῶς καὶ ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρχει ὁ τοιοῦτος τραγέλαφος. Καὶ αἰτοῦμαι παρρησίᾳ τὴν συγγνώμην τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ Εὐσταθίου, ὡς βαρύνας αὐτὴν τῇ ὑποψίᾳ, ὅτι ὑπερβολῇ καταφορᾷ δῆθεν χρώμενος, καὶ κατηγορίας ὑπερβολὴν ἐποίει. Μένει ἤδη ἵνα μάθωμεν καὶ πῶς συμβιβάζουσι ταῦτα οἱ παπισαὶ παρ. χάριν τὸ θετικὸν δόγμα τῶν Ἀγγλῶν (εἰς γὰρ τὴν Ἀγγλίδα λαλῶν λέγει ταῦτα), ὅτι ἡ προσφορά ἐστὶν ἀπλοῦς ἄρτος ἢ ἄζυμον, πρὸς τὸ, ἡ προσφορά οὐκ ἔτι ἄζυμον, ἀλλὰ σῶμα· ὅτι ἡ τιμὴ τῶν εἰκόνων ὑπάρχει εἰδωλολατρεία· πρὸς τὸ, ἡ εἰς τὴν εἰκόνα ἀτιμία ἀναβαίνει εἰς τὸ πρωτότυπον κ.τ.λ. καὶ τὸ, ὁ Σταυρὸς ἀτιμαστέος· πρὸς τὸ ὁ Σταυρὸς τιμητέος κ.τ.λ. ἴσως εἰς τὰς ὑμνουμένας Ἐφραπερίδας τῆς Πετροπόλεως ὁ Πλάτων ἠρμήνευε θαυμασίως ταῦτα πάντα, καὶ ὅμως ὁμολογητέον, ὅτι μέγας ὁ τραγέλαφος τοῦ συνδυασμοῦ τῶν τοιούτων καὶ τηλικαύτων ἀντιφάσεων!! ἀληθῶς Μηδέν.

§. 20. Ὅπως δὲ πληροφορηθῇς, ἡλίχην συγκεχυμένην καὶ τεταραγμένην ιδέαν τοῦ ὀρθοῦ εἶχεν οὗτος ὁ ἄνθρωπος, ἔχε μάλιστα δείγμα τὸ πολλά ἀξιοσημείωτον ἐκείνο (τῆς 17 σελ.) ὅτι δηλαδὴ καθὼς ἐπὶ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν γίνονται ἀνακαλύψεις, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐπιστήμης· ὅθεν μανθάνομεν καὶ τὴν πηγὴν, ὁπόθεν ἐπλούτυνεν ὁ παπισμὸς εἰς δόγματα καὶ νέας διδασκαλίας, καὶ δικαίῳ τῷ λόγῳ ἐνεκαυχῶντο καὶ οἱ ἐξ Ἀκουῖσγράνης Λεγάτοι, ἀγαλλόμενοι διὰ τὴν ἀνακάλυψιν καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, ὡς ἀνήκουσαν ἀδιαφιλονεικῆτως εἰς αὐτοὺς, καίτοι ἀδίκως ἐνισταμένου τοῦ ἡμετέρου Πλάτωνος κατ' αὐτῶν, ὡς δῆθεν κλεψιλόγων (plagiaires). Ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν, ὅτι οὐδεμίαν ἔχομεν ικανότητα εἰς ἀνακαλύψεις, καὶ σκαιοὶ ὄντες ἐμμένομεν προσηλωμένοι, εἰς ὅσα οἱ πατέρες ἡμῶν παρέδωκαν ἡμῖν· ὡς κακῆνοι ἐνέμενον, εἰς ὅσα παρέδωκαν αὐτοῖς οἱ προγενέστεροι αὐτῶν, ὡς τοιαύτην λαβόντες παρὰ τοῦ ἀποστόλου παραγγελίαν « Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπισώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες. » Καὶ πάντως ἡμεῖς μὲν οἶδαμεν, παρὰ τίνος ἐμάθομεν· τὸ ἡμέτερον δόγμα λαμπρὸν καὶ διαπρύσιον, οἶον ἐδίδασκεν αὐτὸ ὁ πρῶτος καὶ ὁ μόνος Κύριος καὶ Διδάσκαλος ἀπάντων, κεῖται ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ αἰωνίως (Ἰωάν. ιδ'.) « Ὁ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται »· κεῖται ἄγνόν καὶ ἀνόθευτον ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας « τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον κτλ. » Πάπας Λέων ἀνεστήλωσεν αὐτὸ εἰς καταισχύνην τῆς προσθήκης· *Ἐπὶ προφυλακῇ τῆς Καθολικῆς Πίστεως*. Οἱ δὲ παπισαὶ, ἐὰν ᾧσι δίκαιοι, ὁμολογήσουσι, καὶ δὴ καὶ ὁμολογοῦσιν οἱ φιλαληθέστεροι αὐτῶν, ὅτι ἄγνωστον, τίς πρῶτος εὔρε καὶ εἰσήγαγε τὸ, καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, καὶ τίς πρῶτον προσέθετο αὐτὸ ἐν τῷ συμβόλῳ· διὸ καὶ οὔτε οἶδασι παρὰ τίνος ἔμαθον· ἢ καὶ τοῖς αὐτοῦ λόγοις· προκαλῶ τὸν παπιστὴν Πλάτωνα, ἵνα δηλώσῃ ἡμῖν, τίς ὁ πρῶτος εἰπὼν τοῦτο καὶ εἰσαγαγὼν πρῶτος εἰς τὸ Σύμβολον. Ὅθεν θαρρόντως ἂν εἴποιμεν πρὸς τοὺς παπιστὰς μετὰ τοῦ Θεοῦ Ἰερωνύμου (Tom. I. Epist. 112.) Si igitur me reprehendis errantem, patere me quaeso cum talibus.

et cum me erroris mei multos socios habere perspexeris, tu veritatis tuæ saltem unum adstipulatorem proferre debbis. «Εἰ τοίνυν ἐλέγχεις με ὡς πλανώμενον, δήλωσον πρὸς Θεοῦ συμπλανώμενόν με τοῖς τοιούτοις· ἰδὼν δέ με τοσοῦτους (καὶ τηλικούτους) ἔχοντα κοινωνοὺς τῆς πλάνης, σὺ τῆς σῆς ἀληθείας ἕνα γοῦν ἀξιόχρεων θιασώτην εἰς μέσον ἀγαγεῖν σπούδασον.»

§. 21. Ὅσα δὲ λέγει (σελ. 37—48), συγκρίνων τὴν κοσμικὴν ἀστυνομίαν πρὸς τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἀνταρτικὸν καὶ σχισματικὸν τὸ ἀναφέρεσθαι εἰς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὰς Συνόδους, ἀπειθοῦντας εἰς τὰς τοῦ Πάπα διαταγὰς, καὶ εἰς τὸν ὅρον τῆς Φλωρεντινῆς ψευδοσυνόδου, ὃν βία καὶ ἀνάγκη ὑπέγραψαν 18 ἄτομα προδιδόντα τὴν ἀπ' αἰῶνος Καθολικὴν πίστιν καὶ τὴν ὁμολογίαν τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν ἀγίων Συνόδων, καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς τὴν ἐαυτῶν πατρίδα πανδήμως ἀθετήσαντα, ὡς παραβιασθέντα ἐν ἀλλοδαπῇ μὴδὲ βίον ἔχοντα ἴδιον, μὴδὲ φυγεῖν δυνάμενα, καὶ ἐτέρωθεν χάριτι ἢ φόβῳ τοῦ βασιλέως αὐτῶν, καὶ ἐλπίδι καὶ ὑποσχέσει σωτηρίας τοῦ ἤδη καταποντιζομένου κράτους τῶν Ῥωμαίων καταβουκοληθέντα, καὶ παρηγορούμενα, ὅτι σώζουσι τὴν πατρικὴν καὶ προγονικὴν ὀρθοδοξίαν ἐπὶ τῇ γενομένῃ συνθήκῃ «ὑποκειμένου τοῦ μήτε ἀναγκάσαι ἡμᾶς τοὺς Λατίνους προσθεῖναι ἐν τῷ ἱερῷ συμβόλῳ ἡμῶν τὴν προσθήκην αὐτῶν» (§. 8), ὅσα, λέγω, τοιαῦτα ἐπάγει ἐδραζόμενα εἰς τοιαύτας σαθρὰς ἀρχὰς, αὐτὸς πάλιν μόνος ὁ θαυμάσιος Πλάτων τῶν παπιστῶν καταλύει, εἰσάγων εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν τὴν τελείαν πεποίθησιν καὶ πληροφορίαν. Ἀλλὰ τίς ἄλλος λόγος καταπειστικώτερος καὶ πληροφορητικώτερος, εἰμὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ «ὁ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται» καὶ τὸ ἐχέγγυον τῆς τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν ἀγίων Συνόδων ὁμολογίας τε καὶ μαρτυρίας «τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύμενον.» Καί ἐστιν ὡς ἀληθῶς ἀλλόκοτος ὁ τρόπος τοῦ συλλογίζεσθαι καὶ ἀπάντων μὲν τῶν παπιστῶν ἐν γένει, ἰδίᾳ δὲ καὶ τούτου τοῦ Πλάτωνος Μαστροῦ. Οἵτινες συγκεντροῦντες πᾶσαν τὴν ἐαυτῶν εὐσέβειαν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Πάπα καὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ Οὐατικανῷ, εἰς ἅπερ καὶ αὐτὴν τὴν καθολικὴν

πίστιν μερικεύουσιν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ ὁμολογοῦντες εἰς Ecclesiam Catholicam Romanam Ἐκκλησίαν Κατόλικαν Ῥωμάναν, συνάπτοντες οὕτω δύο ἀντιθετικοὺς ὅρους ψευδίζοντας ἀλλήλους καὶ δηλοῦντας μὴδὲν rien ἀληθῶς, εὐρίσκουσιν ἡμᾶς αἰρετικούς καὶ δυσσεβεῖς μήτε νοεῖν δυνάμενους, μήτε ἐθέλοντας νοῆσαι τὰ τοιαῦτα μυθεύματα· καὶ νομίζουσιν ἢ καὶ οἱ ἀπόστολοι τοῦ Πάπα ἀναλαμβάνουσι πᾶσαν σπουδὴν καὶ ἀγῶνα, ἵνα παραστήσωσι τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς πρώην ἀδελφοὺς ἡμῶν τῆς Δύσεως οὐχ ὡς μάνδραν, ἥς ποιμὴν «ὁ ποιμὴν ὁ Καλὸς,» καὶ Ἐκκλησίαν ἥς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς «καὶ αὐτὸς ἐστὶ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας·» ἀλλ' ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, ἀπολωλότα, διεσκορπισμένα, μηδεμίαν ἑνώσιν ἔχοντα κτλ. Ἀλλ' εἰμὴ ἀπετύφλωνεν αὐτοὺς (καὶ συγγνώμην αἰτῶ ἀπὸ τῶν παπιστῶν, ἐὰν καὶ γὰρ ἀντεπάγω τὴν περισυνήν εὐγενῆ φράσιν τοῦ Κυρίου Ἰλλερῶ, τοῦ ἐλέω Θεοῦ καὶ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἀρχιεπισκόπου Πέτρας) ἡ κακία καὶ ἡ αἰρετικὴ ἐχθροπάθεια καθ' ἡμῶν, μόνῃ ἢ τῆς ἡμετέρας Καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας κατὰστασις καὶ οἰκονομία θεωρουμένη δικαίῳ καὶ ἀδεκάστῳ τῷ ὅμματι ἡμελλεν ὀδηγῆται αὐτοὺς τε τοὺς παπιστὰς καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς αἰρετικούς εἰς τὴν ἀλήθειαν, φωτίζουσα αὐτοὺς, εὐρισκομένους ἤδη ἐν τῷ πυκνῷ ζόφῳ τῆς ἀποστασίας ἀπὸ τῆς ὀρθοδοξίας. Ἰδοὺ ἡ δεξιὴ τοῦ λόγου μου.

§. 22. Λέγει ὁ παπιστὴς Πλάτων (σελ. 55) «Αἱ λέξεις αὗται, Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ Γραικικὴ Ἐκκλησία δὲν σημαίνουν τίποτε. Εἶναι ψεῦδος, ὅτι ἡ Ῥωσσικὴ Ἐκκλησία ἀνήκει εἰς ἐκείνην τῆς Γραικικῆς. Ποῦ εἶναι ὁ σύνδεσμος τοῦ ὀργανισμοῦ; ποίαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπεροχὴν ἔχει ὁ πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ Ῥωσικοῦ κλήρου;» Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι γεγεννημένοι καὶ ἀνατεθραμμένοι εἰς ἀντικανονικὴν ἐκκλησιαστικὴν τυραννίδα, συνειθισμένοι βλέπειν τὰ εἴφη τῶν ἀπείρων ἐκείνων μοναχῶν ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ὑπὸ ποικίλην σολὴν ἀεικινήτως περιπλανώμενα sine lege τὴν ὑφήλιον, κατασκοπεύοντα τὰ τε κοινὰ καὶ ἰδιωτικά, μεταβιβάζοντα ὡς ὠτακουσται ἐν σπουδῇ εἰς τὸ κέντρον, τὴν Ῥώμην ζῶσαν ἀένναον φιλοπραγ-

μοσύνης, μηδὲ γνωρίζοντες τὴν δύναμιν τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὑλικὸν ζητοῦσι σύνδεσμον. «Ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰμὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.» Ἀπορῶ διὰ τί ἀντὶ τοῦ ζητεῖν παραδείγματα ἐκ τῶν ἔξω τοῦ κράτους, εἰς ὃ ὑπόκειται νομίμως ὁ ἡμέτερος Πατριάρχης, οὐκ ἀναφέρει τὸ παράδειγμα ἐκ τῶν ὁμοταγῶν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πολιτεύματι εὐρισκομένων ἐτέρων τριῶν Πατριαρχῶν, ποίαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπεροχὴν ἔχει ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ Κλήρου τῆς Ἀλεξανδρείας ἢ Ἀντιοχείας ἢ τῶν Ἱεροσολύμων; οὐδεμίαν, πλὴν τὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ συνοδικῆς τάξεως, ἣν ἔχει πάντως καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου χριστιανικοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ἐφ' ὅσον διοικεῖται κατὰ τοὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς κανόνας. Καὶ ἐπ' ἀληθείας πάντῃ πεπωρωμένην ἔχει τὴν καρδίαν καὶ τυφλοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ μὴ νοῶν καὶ μὴ βλέπων ἐνταῦθα μάλιστα τὴν ἐνοικοῦσαν θεῖαν χάριν εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἦτις διεσκορπισμένη ἀπανταχοῦ ἄνευ ὁρατοῦ συνδέσμου, ἄνευ προστασίας κοσμικῆς διατελεῖ μία καὶ ἀδιαίρετος, πολεμουμένη καὶ πρότερον μὲν, ἤδη δὲ καὶ ἐπὶ δέκα αἰῶνας ἄνευ ἀνακωχῆς ὑπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων αἱρέσεων καὶ μάλιστα τῶν παπικῶν ὑπουργῶν· (οἵτινες μεταχειρίζονται ἀδιαστόλως καὶ δόλον καὶ ἀπάτην καὶ βίαν ἐξωτερικὴν πλαγίως ὑπὸ προστασίας κοσμικῆς ἐστινότες, δώσω μὲν δὴ καὶ τοῦτο πρὸς χάριν τοῦ ἐκδόντος τὸ φυλλάδιον, καὶ πειθῶ διὰ ψευδολογιῶν, ὡς καυχᾶται ὁ τὸν πρόλογον τῶν δύο ἐπιστολῶν τοῦ παπικοῦ Πλάτωνος συντάξας,) διατελεῖ ἀλώβητος, ἡνωμένη τῇ κοινωνίᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ οὐ μόνον ἀντιπαρκατασσομένη, ἀλλὰ καὶ ἐλέγχουσα δριμέως τὰς κενотоμίας πάντων, καὶ ἰδίᾳ τὰς τῶν παπιστῶν. Ὁμολογοῦμεν καὶ κηρύττομεν, ὅτι τοῦτο οὐκ ἐξ ἡμῶν, «θεοῦ τὸ δῶρον,» καὶ τῆς ἐνοικούσης εἰς τὸ χριστιανικὸν ὀρθόδοξον πλήρωμα θείας χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος· ἀλλ' οὐ δυνάμεθα καὶ μὴ θαυμάζειν, πῶς τὸ ἔξοχον πνεῦμα τοῦ παπικοῦ Πλάτωνος καὶ ἐν τούτῳ τῷ προφανεῖ θαυμασίῳ οὐκ ἐγνώρισε τὴν διηγεῖσθαι ἐνεργοῦσαν ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ θεῖαν δύναμιν, δι' ἧς συνάπτον-

ται καὶ συναρμοσγοῦνται εἰς ναὸν ἅγιον τὰ μέλη τῶν ἀνεξαρτήτων ἐκκλησιῶν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀποστολικῆς ἀγάπης, ἐποικοδομούμενα ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν λοιπῶν θεσμῶν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἰδοὺ τηλαυγὲς καὶ ἀριπρεπεῖς τέκμαρ, ὅτι ἀληθεῖς μαθηταὶ ὑπάρχουσι τοῦ εἰπόντος, «ὕμεις δὲ ἀδελφοί ἐστε πάντες» ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰμὴ τὸ σημεῖον, ὅτι ἐν ἐσμὲν καθὼς αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ ἐνείσι. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς συλλογιστικῆς δυνάμεως καὶ πειθοῦς τοῦ παπικοῦ Πλάτωνος· ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς θρησκευτικῆς αὐτοῦ παιδείας. Ὅτι δὲ καὶ σπορεὺς πολιτικῶν σκανδάλων ὑπάρχει, ὡς καὶ ὁ περίσου τοιαῦτα σκανδαλώδη φυλλάδια συντάξας τε καὶ διασκορπίσας ἀναλόγως τῷ ψευδεπισκοπικῷ χαρακτῆρι αὐτοῦ ὁ λεγόμενος ἐλέφ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἀρχιεπίσκοπος Πέτρας, τοῦτο ἀφορᾷ τὴν κοσμικὴν διοίκησιν καὶ οὐχ ἡμέτερον τὸ ἐρευνᾶν τὰ τοιαῦτα.

§. 23. Πρὶν δ' ἂν βάλω τέλος εἰς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν, εὐλογον κρίνω, ἵνα ἀναλύσω τὴν τῆς κυρίας Ἀγγλίδος εὐφυᾶ τεῖμα καὶ πολλῆς γέμουσαν διδασκαλίας ἐρώτησιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολὺ διαφέρουσαν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ «ὅτι ὁ τίμιος ἄνθρωπος ποτὲ δὲν ἀλλάσσει θρησκείαν. Ἀλλάσσει τις θρησκείαν, ὅταν τὰς ὑπαρχούσας αὐτῷ ιδέας περὶ τε Θεοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ λατρείας τὰς ἐκ τῆς παιδικῆς ἀγωγῆς κατὰ τινα κώδηκα, γραπτὸν ὄντα, ἢ καὶ πιστευόμενον, νόμον θεῖον προσγενομένας μεταβάλλῃ ἢ μεταρρυθμίσῃ καθ' ἑτερον κώδηκα ὡσαύτως νόμον θεῖον ὄντα ἢ καὶ πιστευόμενον. Ὅσις οὖν ἢ γοῦν ἐξ οἰαςδήποτε θρησκείας μεταβαίνει εἰς ἄλλην διὰ χρήματα, ἢ τιμὰς, ἢ κερδοσκοπίαν τινά, ἢ πεισμονὴν κτλ. λογίζεται τε καὶ ἐστὶν ἄτιμος· ἢ δι' ἀποφυγὴν ἐπικειμένης ποινῆς, λογίζεται καὶ ἐστὶν ἄτιμος· ἢ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ, λογίζεται καὶ ἐστὶν ἄτιμος· εἰς ταῦθ' ὑπολαμβάνω, ὅτι ἔχω καὶ τὸν Πλάτωνα τῶν παπιστῶν σύμφωνον (§. 17). Ἀλλ' ὁ παρακρουσθεὶς, ὁ δελεασθεὶς, ὁ ἀπατηθεὶς, ὁ ἀναγκασθεὶς κτλ. ἂν καὶ μὴ λέγηται ἄτιμος, (τότε γὰρ μόνος ὁ ἀπατήσας, ὁ ἀναγκάσας λέγεται καὶ ἐστὶν ἄτιμος,) ὅμως ἢ εὐήθης καὶ ἀνόητος, ἢ δειλὸς καὶ ἄστατος καὶ ἄνευ χαρακτῆρος

λέγεται. Ἡ ἀνεπίμωμος λοιπὸν ἀλλαγὴ θρησκείας προαπαιτεῖ τὴν ἐν ἐλευθέρᾳ καὶ αὐτεξουσίᾳ συνειδήσει ἔρευναν ἐκατέρας τῶν θρησκειῶν καὶ ἀντιπαράθεσιν τῶν ἀρχῶν αὐτῶν. Αἱ χριστιανικαὶ κοινωνίαι ἔχουσιν ἅπασαι τὰς αὐτὰς ἀρχάς· ἦτοι τὰς Γραφάς· εἰς αὐτοὺς λοιπὸν ὑπόκειται ἀρχὴ καὶ κανὼν ἀσφαλῆς, καὶ ἀκράδαντος « στύλος καὶ ἐδραίωμα » τὰ εὐαγγέλια, αἱ κανονικαὶ ἐπιστολαί, αἱ πράξεις τῶν ἀποστόλων καὶ ἡ ἀποκάλυψις· καὶ μάρτυρες ἀπαράθραυτοι καὶ ἀναξίριστοι αἱ ἐπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ἡ διηνεκὴς ὁμοειδὴς διαδοχὴ τῆς διδασκαλίας, παραλληλιζομένη καὶ ὁμοφωνοῦσα πρὸς τὰ ἀρχαῖα σωθέντα ἡμῖν συγγράμματα τῶν ὁμολογουμένως ὀρθοδόξων πατέρων. Πᾶσα οὖν χριστιανικὴ κοινωνία ἔχουσα θρησκευμα σαθρὸν καὶ μὴ δυνάμενον ἀντέχειν πρὸς τοιαύτην δοκιμὴν, καὶ καταφεύγουσα εἰς ὑπεξαίρεσεις, εἰς ὁμωνυμίας, εἰς σοφίσματα κτλ. ἵνα ἀποφύγῃ τὸν ῥητὸν ἑλεγχον τῆς Γραφῆς, βεβαιούσθω, ὅτι τὸ θρησκευμα αὐτῆς ἔπαθεν ἀλλοιώσιν αἰρετικῶν καὶ πονηρῶν ἀνδρῶν ἐπιρροία, καὶ ἀκολούθως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον αἰρεσιᾶ, ἦτοι παρεξέτράπη τοῦ Καθολικοῦ κανόνος, ἀντικαταστήσασα ἢ εἰς τὰληθῆ τὰ ψευδῆ, ἢ εἰς τὰ ὀρθὰ τὰ διεστραμμένα, ἢ εἰς τὰ ὀλίγα τὰ πολλὰ, ἢ εἰς τὰ πολλὰ τὰ ὀλίγα· καὶ ἀκολούθως πληροφορηθεὶς ὁ ἀνῆκων εἰς τὴν τοιαύτην κοινωνίαν τὸ ψεῦδος τῶν διδασκαλιῶν αὐτῆς, ζητησάτω, τίς ἐτέρα κοινωνία πλησιάζει ὡς ἔγγιστα καὶ قريبὸν τῷ ἀλανθάστῳ τούτῳ κανόνι, καὶ πάντως αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς θρησκεία· καὶ τότε οὐ μόνον οὐκ ἔστιν ἄτιμος, ἐὰν ἀλλάξῃ θρησκευμα, ἀλλὰ καὶ μάλα ἐπαινετὸς μὲν καὶ ἀξιότιμος παρ' ἀνθρώποις, μακάριος δὲ καὶ ἀξιόμισθος παρὰ τῷ Θεῷ.

§. 24. Ἐφαρμοσθήτωσαν ἤδη αὗται αἱ ἀναντίρρητοι ἀλήθειαι εἰς τὴν πλάνην τῶν παπιστῶν, ἢ κάλλιον ἄφες εἶπω καὶ ἐγὼ κατὰ τὸν παπιστὴν Πλάτωνα (σελ. 48) « Προκαλῶ δημοσίως ἅπασαν τὴν παπικὴν Ἐκκλησίαν συσσωματωμένην νὰ μ' ἀναφέρῃ ἐν καὶ μόνον, ὅπερ νὰ μὴ στρέψω παρ' εὐθὺς μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν κατὰ τῆς Καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ Παπισμοῦ. » ἰδοὺ πῶς.

α. Τὸ Εὐαγγέλιον ῥητῶς λέγει θεολογοῦν τὰ περὶ τοῦ Ἁγίου

Πνεύματος, « ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται. » Ἐπὶ δέκα αἰῶνας οὕτως ἀδιστακτικῶς ἐπίστευε καὶ ὡμολόγει ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία. Οὕτως ὡμολόγησαν αἱ ἐπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἐρευνήσασαι τὸ θεῖον Σύμβολον εὑρον αὐτὸ οὕτω τέλειον, οὕτω πλήρες καὶ κατηρητισμένον καὶ θεοσόφως συνυφασμένον, ὥστε δεινотάταις καὶ βαρυτάταις ἀραῖς πᾶσαν προσθήκην καὶ ἀφαίρεσιν ἀπηγόρευσαν οὐ μόνον εἰς ἄλλους, ἀλλ', ὅπερ μέγιστον, καὶ εἰς ἑαυτοὺς « οὐθ' ἡμῖν αὐτοῖς. » Ὅτε δ' ἀδέσποτος καὶ σκότιος ἤρξατο λέγεσθαι ἡ προσθήκη « καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ » καὶ τρεῖς σύνοδοι, μάλιστα δ' αὐτῶν ἡ ἐν Ἀκουῖςγράνῃ συνεκροτήθη ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, Λέων Γ'. ὁ Πάπας ἐρωτηθεὶς γνώμην περὶ τῆς προσθήκης, τοιάνδε τινὰ ὀριστικὴν καὶ ἀπαράγραπτον ἀπόφασιν ἐξέδοτο εἰς τὴν ὑφήλιον. Ἐχάραξε τὸ Ἱερὸν Σύμβολον εἰς δύο ἀργυρᾶς πλάκας, τὴν μὲν Ἑλληνιστί, τὴν δὲ Λατινιστί ἄνευ τῆς προσθήκης, καὶ ἀπῆρτησεν αὐτὰς ἐν τῷ Ναῷ τοῦ θεοῦ Ἀποστόλου, ὥστε εἶναι αὐτὰς τέκμαρ ἀλάνθαστον καὶ μνημεῖον αἰώνιον τῆς Καθολικῆς πίστεως· καὶ διὰ τὸ πιστεύειν τὴν φερομένην ἤδη ἔνθα κακεῖσε προσθήκην· λώβην καὶ μiasmὸν τῆς Καθολικῆς Πίστεως, ὑπέγραψεν « ἐπὶ προφυλακῇ τῆς Καθολικῆς Πίστεως. » Ταῦτα πάντα θετικὰ καὶ ἱστορικὰ καὶ ἀδιαφιλονείκητα. Μετὰ ταῦτα ἡ παπικὴ Ἐκκλησία προσέθετο τὸ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, ἀντιφάσκουσα εἰς τὸν ῥητὸν λόγον τοῦ Κυρίου, μυκτηρίζουσα τὰς ἀρὰς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, νοθεύουσα τὴν Καθολικὴν ὁμολογίαν τῶν χριστιανῶν, ἐλέγχουσα τὴν τῶν προτέρων πίστιν ἀτελῆ, ἐν ᾗ ἐδικαιώθησαν σύμπαντες οἱ ἐπὶ δέκα αἰῶνας ἀπόστολοι, διδάσκαλοι, μάρτυρες καὶ ὁμολογηταί· ἄρα τοῦτο σχίσμα, ὡς διχάζον τὴν κοινὴν ὁμολογίαν, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὶν γενέσθαι ὑπὸ ἀρὰς συνοδικᾶς, οὐδὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ αἵρεσις δεινотάτη, ὡς διχάζουσα αὐτὴν τὴν ἐνικὴν ἐν τῇ θεότητι αἰτίαν καὶ ἀρχήν· ἄρα ἡ παπικὴ Ἐκκλησία οὐδαμῇ οὐδαμῶς καθολικὴ· ἄρα ψεύδεται καὶ τὸ ὄνομα, καὶ ὁ ἐμμένων ἐν αὐτῇ ἐστὶ τε καὶ λέγεται ἔξω τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

β'. Τὸ Εὐαγγέλιον διδάσκει ἀπολύτως ἀναγκαῖον εἰς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου τὸ βάπτισμα· « ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθή-

σεται»· τὸ ὄνομα αὐτὸ σημαίνει κατὰδυσιν ἐν τῷ ὕδατι· οὕτως ἐνόουν αὐτὸ καὶ οἱ ἀπόστολοι. Ὁ μακάριος Παῦλος εἰκονίζει τὴν ταφὴν τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ βαπτίσματος· τοῦτον τὸν τύπον ἐπὶ δέκα αἰῶνας διετήρησεν ἀπαράβατον ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, οὕτως ἐβαπτίσθησαν καὶ οἱ ὀρθόδοξοι πρόγονοι τῶν σημερινῶν παπιστῶν, οἵτινες, οὐ λέγω τὸ ράντισμα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ ἐπικειμένου θανάτου κατ' ἀνάγκην περίχωμα ἐπὶ κλίνης οὐκ ἐπίστευον βάπτισμα, καὶ τοὺς οὕτω βαπτισθέντας οὐδὲ τῆς ιερωσύνης ἡξίου, ὡς ἀπέφηνατο Κορνήλιος ὁ Πάπας κατὰ τοῦ αἰρετικοῦ Νοβάτου. Τὸ ράντισμα, λέγει ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ἐπενοήθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν πάντως πρὸς κατάργησιν τοῦ ἀποστολικοῦ βαπτίσματος· ἄρα οἱ ἀφέντες τὸν Καθολικὸν τύπον εἰσὶ σχισματικοί· καὶ ἐπειδὴ τὸ ζήτημα ἄπτεται αὐτῆς τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας, ἄρα λογίζεται τε καὶ ἐστὶν ἀποστασία· ἄρα ἡ παπικὴ Ἐκκλησία ἀποστατικὴ καὶ οὐδαμῇ οὐδαμῶς καθολικὴ· ἄρα ψεύδεται καὶ τὸ ὄνομα, καὶ ὁ ἐμμένων ἐν αὐτῇ ἐστὶ τε καὶ λέγεται ἔξω τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

γ'. Ὁ Κύριος ἡμῶν εὐχαριστήσας ἡ ἀγιάσας, κλάσας ἔδωκε τὸν θεῖον ἄρτον τοῖς ἱεροῖς ἀποστόλοις, καὶ ἐρμηνεύων τίς τε τὸ διδόμενον αὐτοῖς, εἶπε «τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου»· οὕτω πιεζούσα ἐποίει καὶ σύμπασα ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, ὡς δῆλον γίνεται καὶ ἀπὸ τῆς ιερουργίας τῶν ἀρχαίων χριστιανικῶν κοινωνιῶν, αἵτινες πρὸ αἰώνων δι' ἄλλας τινὰς αἱρέσεις ἐξέκλινον τοῦ ἀστραβοῦς κανόνος τῆς Καθολικῆς Πίστεως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ὀρθόδοξοι πατέρες τῆς Δύσεως τὸ αὐτὸ πιστεύοντες ἐποιοῦν, διότι εἰς τὰς διδασκαλίας αὐτῶν τὴν ἀγίαν τράπεζαν ὀνομάζουσι τόπον «ἐφ' ὃν ἐπικαλούμενον τὸ ἅγιον Πνεῦμα κατέρχεται ὅπως ἀγίαση τὸν ἄρτον», πρὸς δε τούτοις οἱ ἀρχαῖοι Πάπαι τὸν θεῖον ἄρτον ὀνομάζουσι fermentum ζυμωτόν. Ἀλλ' ὁ παπιστὴς ἱερεὺς ἄνευ ἡγουμένης εὐλογίας καὶ ἐπικλήσεως δίδωσιν ἄζυμον· ὅπερ ἐστὶν ἀσύμφωνον τῇ πράξει τοῦ Κυρίου καὶ τῇ μιμήσει τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας· ἄρα ὁ παπιστὴς ἱερεὺς σχισματικὴν πράξιν τελεῖ· καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα ἄπτεται ἀμέσως τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου «τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν», καὶ αὐτὴ ἡ τελετὴ ἐστὶ τῶν ὧν οὐκ ἔνευ, καὶ τὸ ἄζυ-

μον ὁμολογουμένως τῶν μονοφυσιτῶν Ἀρμενίων ἐπινόημα· ἄρα οἱ παπιστὰι ἀποσάται τῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἐπομένως ψευδῶς λέγονται Καθολικοί, καὶ ὁ ἐμμένων ἐν τοιαύτῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ λέγεται καὶ ἐστὶν ἔξω τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

δ'. Ὁ Κύριος ἐντολὴν ἡμῖν δέδωκεν αἰωνίαν, ἥδη θνήσκων καὶ ἐκχέων τὸ ἴδιον αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ Κόσμου, ἵνα πίνωμεν τὸ ποτήριον εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκχυθέντος αἵματος αὐτοῦ «Πίστε ἐξ αὐτοῦ ΠΑΝΤΕΣ»· τοῦτο ἐποίει ἐπὶ δέκα αἰῶνας ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, τοῦτο ποιεῖ καὶ μέχρι τῆς σήμερον. Ἡ παπικὴ Ἐκκλησία μετὰ ταῦτα ἔκλεισεν αὐτὴν τὴν θεῖαν κρήνην εἰς τοὺς λαϊκοὺς, ἀφείσα αὐτοὺς, ἵνα ὀδυνῶνται ἐν τῇ φλογὶ τοῦ κόσμου τούτου, διψῶντες τὴν θεῖαν πόσιν. Καὶ οἶδαμεν ὅτι οἱ Μανιχαῖοι πρῶτοι οἱ δύο ἀρχὰς καὶ βαθμοὺς ὑποτιθέμενοι ἐν τῇ θεότητι, ὡς καὶ οἱ παπιστὰι, κατήργησαν τὴν μετάληψιν τοῦ θεοῦ ποτηρίου. Ὁ Πάπας Λέων, ἐφ' οὗ ἤρξατο ἡ αἵρεσις διαδίδοσθαι καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ὀνομάζει τοῦτο τὸ τόλμημα Sacrilegam simulationem *ιερόσυλον ὑπόκρισιν*, καὶ προστίθησιν, ἵνα ἡ ἄμφω τὰ εἶδη μεταλαμβάνωσιν οἱ τοιοῦτοι, ἡ διόλου ἀποδιώκονται τῆς θείας μεταλήψεως sacerdotali auctoritate *ιερατικῇ τῇ ἐξουσίᾳ*, οὕτως ἀνοσίαν ἡγοῦντο ἐκεῖνοι οἱ ὀρθόδοξοι Πάπαι τὴν μονοειδῆ μετάληψιν· ἄρα ἡ Ἐκκλησία ἡ παπικὴ ἀπεσχίσθη τῆς ἀποστολικῆς καὶ Καθολικῆς πράξεως. Καὶ ἐπειδὴ τὸ σχίσμα αὐτῆς στρατεύεται ἀμέσως κατὰ τῆς ῥητῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου «πίστε ἐξ αὐτοῦ ΠΑΝΤΕΣ» καὶ ἄπτεται αὐτῆς τῆς τῶν ἀνθρώπων ψυχικῆς σωτηρίας «ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς»· ἄρα καὶ ἀποστατικὴ ἐστὶ καὶ ψευδῶς λέγεται Καθολικὴ· ἄρα καὶ ὁ ἀνήκων εἰς αὐτὴν ἐστὶ τε καὶ λέγεται δικαίως (α) ἔξω τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

(α) Ἐάν τις ἀναγνῷ τοὺς λεγομένους θεολόγους τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας γράφοντας πρὸς δικαίωσιν τῆς μονοειδοῦς μεταλήψεως, πάντως φρίξει, πῶς ἄνδρες ἄλλως συνετοί, σοφοί, ἴσως δὲ καὶ θεοσεβεῖς τηλικαύτης ἀνοησίας καὶ ἀσεβείας συνεπισωρεύουσιν, ἵνα ὑπερασπισθῶσι τὴν ἀποστατικὴν ταύτην παπικὴν πράξιν, στρατευομέ-

25. Ταῦτα τὰ ἄρθρα καὶ ἕτερα πάμπολλα τοιαύτης φύσεως ἤτοι αἰρετικά, ἢ εἰσαχθέντα ἢ καὶ δημιουργηθέντα ἐν τῇ παπικῇ Ἐκκλησίᾳ ἤρκεσεν ἂν εἰς πληροφάναν ἐκάστου φιλοχρίστου ἀνδρὸς δυναμένου συλλογίζεσθαι ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς πίστεως, ἣν πρεσβεύει, ὅτι ἡ παπικὴ Ἐκκλησία καὶ ὄνομα καὶ πράγμα ἀποστάτις τῆς ὀρθοδοξίας ἐστίν· ἐπομένως δὲ καὶ ὁ προϊστάμενος αὐτῆς, ὁποῖος καὶ ἂν ᾖ, ἀποστάτης τῆς ὀρθοδοξίας ἐστίν, εἴπως ἦν καὶ αὐτὸς, ἅπαγε! ὁ Πέτρος. «Ὁ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰμὴ τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐάν ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω· ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴτις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω».

§. 26. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν παπιστῶν σπουδαζομένη τε καὶ θρυλουμένη παπικὴ ἀρχή, καὶ πνευματικὴ ὑπεροχή, καὶ τὸ ἀλάνθαστον, καὶ εἴτις ἕτερος παπικὸς ὕθλος, οἷον τὸ Βικαριᾶτον κτλ. δεικνῦσι καὶ ταῦτ' εἰς τοὺς συνετοὺς καὶ εἰδότας τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, ἀληθῶς καὶ τὸν Πάπαν εἶναι κεφαλὴν ἀποστατικῆς Ἐκκλησίας· ἄλλως γὰρ αὐτὸς ἐτάζων ἑαυτὸν ἐν τῇ χριστιανικῇ αὐτοῦ συνειδήσει εὕρισκεν ἂν ἑαυτὸν ψευδόμενον ἐνώπιον παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος. Ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων, ἥδη τῆς Ἐκκλησίας συνεστηκυίας καὶ τῆς ἱεραρχίας αὐτῆς καθεστηκυίας, καὶ ἀπανταχοῦ τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἐφαπλωθέντος καὶ ἐνηχέσαντος τὴν οἰκουμένην, ὁ μακάριος Παῦλος ἤλεγξε τὴν γνώμην τοῦ μακαρίου Πέτρου ἐπὶ οὐσιωδестаτοῦ ἄρθρου τοῦ νόμου, οἷα ἦν ἡ περιτομή, καὶ ὑπερίσχυσε· καὶ ὁ θεῖος Πέτρος ἄνευ πεισμονῆς, μηδὲ εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἀλάνθαστον καταφυγὼν, ὑπέκυψεν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἱερᾶς ἐκείνης συνόδου ἢ συνεντεύξεως. Καὶ προστίθησιν ὁ μέ-

νην ἀπεικονίαν τῆς θείας ἐντολῆς· συκοφαντοῦσι δ' ἅμα καὶ ἡμᾶς διὰ τὰ προηγουμένα ἅγια, ὡς μεταλαμβάνοντας μονοειδῶς· καὶ ἐπειδὴ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀεὶ ποτε βλέπει τὸν θεῖον ἄρτον τῷ τιμίῳ αἵματι, οἱ χρηστοὶ οὗτοι παπικοὶ θεολόγοι ἀναλύουσι χημικῶς les ingrédients!! ὑπολογίζονται τὴν ἐξάτμισιν, τὴν ὀξυνσιν, τὸν κατ' ἐκλογὴν συνδυασμὸν κτλ.

γας διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης, ὅστις θεόθεν ἀνέλαβε «τὴν μέριμναν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν», ὅτι ὁ μακάριος Πέτρος «ἦν κατεγνωσμένος.» Πῶς λοιπὸν οἱ Πάπαι, ἂν ἀληθῶς ὦσι διάδοχοι αὐτοῦ, ἔχουσι τὸ ἀλάνθαστον, τὸ τοποτηρητικὸν εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εἴτι· ἄλλο μύθευμα παπικόν, ἐν ᾧ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν τὴν μὲν ἀποστολὴν τοῦ Πέτρου προσδιορίζει εἰς τὴν περιτομήν, τὴν δὲ ἑαυτοῦ εἰς τὰ ἔθνη (τὴν ἀκροβυστίαν); καὶ ἐν ᾧ πάλιν αὐτόθι, δεύτερον τάσσει τὸν Πέτρον τοῦ Ἰακώβου, «Καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι Ἰακώβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης», ὅπου οὐ μόνον συμπεριλαμβάνει αὐτὸν ἄνευ διαστολῆς μετὰ τῶν λοιπῶν δύο, ἀλλὰ καὶ τρανῶς δείκνυσιν αὐτὸν σεβόμενον, ὡς μείζονα αὐτοῦ, τὸν Ἰακώβον, καὶ αἰδούμενον αὐτὸν, μήπως καὶ ἐπιπληχθῇ ὑπ' αὐτοῦ, μαθόντος ὑπὸ τῶν παραγενομένων, ὅτι καταλύει τὰ τῆς περιτομῆς νόμιμα. Ἀλλ' ἀκούσωμεν αὐτὸν τὸν μέγαν τοῦ Εὐαγγελίου διδάσκαλον· «ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν· πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθισεν, ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς, καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συνυπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;» Ποῦ ἐνταῦθα ἀναφαίνεται τὸ ANAMARTHTON τὸ παπικόν, ποῦ ἐνταῦθα ἀναφαίνεται τὸ Βικαριᾶτον ἢ τοποτηρητικὸν τὸ παπικόν; Ποῦ ἐνταῦθα ἀναφαίνεται τὸ πνευματικὸν ὑπεροχικὸν ἔτι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσωπον τοῦ μακαρίου Πέτρου; ἅπαντα κίβδηλα ἐξελέγχονται εἰς τὴν λύδιον πέτραν τῆς θείας Γραφῆς, ἅπαντα πλάσματα ὑστερογενῆ, τέκνα τῆς παχυλῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς δολίου ἀγερωχίας. Οὕτως ἡ πνευματικὴ ὑπεροχὴ τοῦ Πάπα ἐταζομένη οὐ μόνον πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ τὴν διηνεκῇ πράξιν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ προσόντα τοῦ Μακαρίου Ἀποστόλου Πέτρου, μαρτυρούμενα ἀπ' αὐτῆς τῆς Γραφῆς, ἐλέγχεται

ὀθνεῖα καὶ ἐπίπλαστος, ἐδραζομένη σοφιστικῶς εἰς τὴν ἄφεσιν τοῦ ἁμαρτήματος, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ στόματος τοῦ, ὃν ἠρνήσατο τρεῖς, τῷ τριτῷ τῆς ἐρωτήσεως ἀνακκινιζόμενος (réabilité) εἰς τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ διακονίαν καὶ ποίμνισιν τῶν προβάτων, ὡς ἐξηγούνται ἡμῖν ἅπαντες οἱ θεῖοι πατέρες, ὧν τάναντία διδάσκοντες οἱ παπισταὶ πραγματικῶς δεικνύσιν, ὅτι ἀποσχίζονται τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐτέραν ὁδὸν πίστεως τρέχοντες, ἄγουσαν εἰς ἀπώλειαν. (α)

§. 27. Ἐὰν λοιπὸν οὕτω συλλογιζόμενοι καὶ πρὸς τὴν θεῖαν Γραφὴν καὶ τὴν συνεχῆ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίαν καὶ τὸ κῦρος τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὡς εἰς κανόνα ἀλάνθαστον συγκρίνοντες τὰ ἑαυτῶν οἱ παπισταὶ, πληροφορηθῶσιν ἐν συνειδήσει, καὶ μὴ συλλαγωγηθῶσι διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ καινῆς ἀπάτης κατὰ τὴν περάδοσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐ κατὰ Χριστὸν, ἥτις ἐστὶν ἡ μέθοδος τῶν ἀπείρων παπικῶν μοναχῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ὑπερμάχων τοῦ παπισμοῦ, τί ὀφείλουσι ποιεῖν; πρόδηλον ὅτι πρέπει, ἵνα εἰπωσιν ἅπαξ καθ' ἑαυτοὺς ἐν συνειδήσει· *πλανάμεθα*. Καὶ ἅμα ὀφείλουσι ζητῆσαι ποία τις τῶν ὑφισταμένων χριστιανικῶν κοινωνιῶν ἔχουσα τὸ κῦρος τῆς ὀρθοδοξίας μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἦν μετ' αὐτῶν ἠνωμένη· καὶ εὐρόντες αὐτὴν εἶναι τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐρευνήσάτωσαν, ἂν τὰ ἐλεγχόμενα ἀ-

(α) Γελοιωδέστατοι ἀποβαίνουσιν οἱ παπισταὶ παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις, ὅταν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιχειρήμασιν ὑπὲρ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Πάπα ἐπάγωσι καὶ τινα τροπάρια εἰς αἶνον ἢ τοῦ Πέτρου ἢ τοῦ Κλήμεντος ἢ τινος ἐτέρου ἁγίου Πάπα Ῥώμης ποιηθέντα, καὶ εἰς τιμὴν αὐτῶν πολλὰ ἐγκώμια περιέχοντα κατὰ τὸν τότε βυζαντινὸν τρόπον ἱερετικῆς προσήψεως καὶ δοξολογίας. Τοῦτο ὅμοιον ὡς ἂν τις ἔλεγεν ὅτι τὰ ὑπάρχοντα τοῦ δεῖνος καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος πραγματικῶς ὑπάρχει δούλος ἐμός· διότι κατέχω ὑπογραφὴν αὐτοῦ ἐν ᾗ φιλοφρονούμενος ἔγραψέ μοι, ὡς εἴθισται, — προστάξατε τὸν δούλόν σας· ὅτι ἔχω εἶσιν εἰς τὴν διαταγὴν σας· ἐσεῖς εἰσθε ὁ αὐθέντης μου, ἐγὼ εἰμι ὁ ταπεινὸς δούλός σας· κτλ. Ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν ἐκδοχὴν οὐ φαίνεται λέγων καὶ ὑπογραφόμενος ὁ Πάπας «δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.»!! Ἀλλὰ καὶ ἄλλως· τὰ αὐτὰ καὶ μείζονα λέγουσιν ἐγκώμια εἰς αἶνον τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν τῆς Ἀντιοχείας· τί τὸ ἐκ τούτου κέρδος τοῖς παπισταῖς; Πάντως τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήματα δεικνύσι τὴν ἀμνηχανίαν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς σαθρᾶς παπικῆς δίκης· ὡς ὅταν, φερόμενός τις κατὰ κρημνοῦ, δράττηται τῶν ἐκαὶ τυχόν φυέντων φρυγανίων, ἢ καυλιδίων.

ποστατικὰ ἄρθρα τοῦ παπισμοῦ σώζονται ἐν αὐτῇ ἄφαστα καὶ ἀπαράτρωτα κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν διατύπωσιν, καὶ εὐρόντες οὕτω, ριφθήτωσαν ἀμέσως εἰς τὰς ἱερὰς ἀγκάλας τῆς γνησίας αὐτῶν μητρὸς, ἀφ' ἧς ἐπὶ πολὺ ἐμακρύνθησαν ἀποστάντες. Ἡ τοιαύτη ἀλλαγὴ τῆς θρησκείας ἐστὶν ἀλλαγὴ ἐντιμος μὲν καὶ ἐπαινετὴ παρ' ἀνθρώποις, ἀξιόμισθος δὲ παρὰ Θεῷ. Τοιαύτην ἐρμηνείαν εὐσεβῆ καὶ δικαίαν ὤφειλεν ὁ παπιστὴς Μαΐστρος δοῦναι εἰς τὴν ἐρωτήσασαν Κυρίαν Ἀγγλίδαν γνώμην ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ τίμιος ἄνθρωπος δὲν ἀλλάσσει ποτὲ θρησκείαν· ἀλλ' ὁ παπισμὸς τὸ ἐκ τῆς περαλληλίας πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ Κυρίου καὶ τῆς πράξεως τῶν Ἀποστόλων καὶ τὸ κῦρος τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐπιχεόμενον φῶς οὐκ ἀνέχεται,

« Ἄ, Ἄ, τὴν δᾶδα μὴ μοι πρόσφερε. »

Μακάριος καὶ ὁ Μαΐστρος εἶπερ ἐσκέπτετο οὕτω περὶ ἑαυτοῦ. Μακάριοι καὶ οἱ ἐκδόντες νῦν τὰς δυστήνους αὐτοῦ καὶ σοφιστικὰς ἐπιστολάς ἐπὶ ἀπάτῃ τῶν ἀπλουστέρων, ἂν σκεφθῶσι κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας. Μακάριος καὶ ἕκαστος τῶν παπιστῶν ἂν λέγῃ καθ' ἐκάστην ἐν ἑαυτῷ — Διὰ τί ἐγὼ, καὶ ὑπὸ τίνος ἐγγυήσει ἡλλαξά τὴν ὁμολογίαν τῶν προγόνων μου; διὰ τί, καὶ ὑπὸ τίνος ἐγγυήσει οὐκ ἐβαπτίσθην τὸ βάπτισμα τῶν προγόνων μου; διὰ τί, καὶ ὑπὸ τίνος ἐγγυήσει οὐ πίνω τὸ ποτήριον τῆς ζωῆς; διὰ τί κτλ. Τοῦτ' αὐτὸ ἐὰν ποιήσῃ καὶ ὁλόκληρος παροικία καὶ ὁλόκληρος πόλις, καὶ ὁλόκληρον ἔθνος ἔσται ἐπαινετὸν καὶ μακάριον. Τοῦτο ἐποίησε καὶ τινα Γάλλον (Bulletin du Semeur 22 Juillet 1846) σκεψάμενον ὀρθῶς καὶ ζυγοστατήσαντα τοὺς βαρεῖς λόγους τῆς ἁγίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰπεῖν περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἡμετέρας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας C'est le christianisme éternel revêtu si l'on ose parler ainsi du costum Grec. « Αὕτη ἐστὶν ὁ αἰώνιος Χριστιανισμὸς, ὡς ἂν τις εἴποι, ὑπὸ Ἑλληνικὴν στολήν. » Ἄλλος δέ τις φιλαληθέστερος οὐ μόνον τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐθαύμασεν, οἷα ἀνὴρ συνετὸς, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν τῶν κατ' αὐτῆς παπικῶν συκοφαντιῶν γλαφυρῶς πᾶν καὶ ἀσυκῶς ἤλεγξε· (Revue

critique des livres nouveaux, redigée par Joël Chérbulier 1846). L'Eglise Grecque n'est guère connue que par les attaques souvent dirigées contre elle; on la représente en général comme plongée dans l'ignorance et la superstition, comme ayant altéré les saintes doctrines du Christianisme par l'impur mélange des monstrueuses hérésies. Des semblables accusations sont les armes ordinaires de la controverse Théologique..... Aussi nous sommes nous toujours défiés du dedain méprisant avec lequel l'Eglise Grecque a été traitée par sa sœur la Rome. Il nous paraissait assez probable que sa principale hérésie devait être d'avoir secoué le joug du Pape, et pour ce fait même nous nous sentions disposés à la croire beaucoup plus sage et plus raisonnable qu'on ne la disait. Le volume (α) que nous annonçons ici justifie pleinement nos doutes et les changes mêmes en certitude. «Τὴν τῶν Γραικῶν Ἐκκλησίαν ἐκ μόνων τῶν κατ' αὐτῆς συγχρῶν προσβολῶν γινώσκουμεν· ὑποτυποῦσι δ' αὐτὴν ἐν γένει ὡς βεβουλισμένην τῇ ἀμαθείᾳ καὶ τῇ προλήψει, καὶ ὡς ἀλλοιωσασαν μὲν τὴν ἱερὰν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, μιάνασαν δὲ ταύτην τῇ ἀναμίξει πολλῶν τερατωδῶν αἱρέσεων. Αἱ τοιαῦται κατηγορίαι εἰσι τὰ συνήθη τῶν συζητητῶν θεολόγων ὅπλα.... Διὸ ἡμεῖς γε δυσπιστοῦντες ἤμεν ὁρῶντες τὴν Ῥώμην οὕτως ἀπεχθῶς περιφρονοῦσαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Γραικικὴν Ἐκκλησίαν· καὶ γε ἐδόκει ἡμῖν πιθανωτάτως ταύτην εἶναι αὐτῆς τὴν μεγίστην αἵρεσιν, τὸ καθάπαξ ἀποσεσεῖσθαι τὸν παπικὸν ζυγόν, διόπερ μάλισθ' ἡμεῖς σωφρονεστέραν θ' ἅμα καὶ συνετωτέραν, ἢ ἐλέγετο, ὑπολαμβάνειν αὐτὴν

(α) C'est le livre des Sermons du Mgr. Innocentius Archevêque de Khar-cow traduis du Russe en français par le général A. Sturza. Mais la phrase « d'avoir secoué le joug du Pape » dite pour l'Eglise Grecque ici ne sied bien; car l'Eglise Grecque n'a senti jamais l'influence hérétique de Rome: tout est chez elle original ou prototype, tout est apostolique; et nous sommes toujours à même de démontrer que ses dogmes, ses mystères et ses rites remontent à la plus haute antiquité et sont revêtus de ce respectable

ῥήθημεν.... Καὶ πάντως τὸ περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος βιβλίον (β) οὕχ ὅπως δικαιοῖ, ἀλλὰ καὶ μεταποιεῖ ταύτην τὴν ἡμετέραν ὑποψίαν, εἰς βεβαιότητά. » Καὶ ἀληθῶς τὸ μέγα σφάλμα καὶ ἡ ἀσύγγνωστος αἵρεσις τῆς ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς παπιστὰς ὑπάρχει οὐχ ὅτι ἀπέσεισε τὸν παπικὸν ζυγόν, εἰς ὃν οὐδέποτε ἐκλινε τὸν ἀχένα· ΟΥΔΕΠΟΤΕ· ἀλλ' ὅτι οὐ συνήνεσεν, ἵνα ἡ ἐλευθέρᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἀντὶ δεσποίνης γένηται δούλη καὶ ὑπήκοος θνητοῦ ἀνθρώπου, μιάναντος τὴν ἀγνότητα αὐτῆς διὰ τοσούτων προσθαφαιρέσεων καὶ παρὰχρηάξεων καὶ ἐθελοθρησκειῶν, ὡς δέδεικται.

§. 28. Τοῦτο συνιδόντες ὁψέποτε καὶ οἱ σοφοὶ Γάλλοι, ὅτι ἡ ψευδὴς αὕτη ἀπόλυτος ἐξουσία ἐνός τινος ὁμοιοπαθοῦς ἀνθρώπου, στηριζομένη ἐπὶ τῶν ψευδοδεκρεταλίων τοῦ Μερκάτωρος ἢ Πεκάτωρος, (ἀμφοτέρα γὰρ προσήρμωσε καταλλήλως ἡ ἱστορία τὰ ὀνόματα εἰς τὸν ἄγνωστον ἐκείνον ἀπατεῶνα τὸν καὶ ἄλλως Ψευδισίδωρον ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὀνομασθέντα), πολλῶν μὲν κακῶν αἰτία γενομένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων γενησομένη, οὐδὲν παραλείψει ἄθικτον καὶ ἀμετάπλαστον, τὴν μὲν τοιαύτην ἀρχὴν καὶ δεσποτείαν, ὀρθῶς ποιοῦντες, ψευδῆ καὶ ἀντικανονικὴν τό γε ἐπ' αὐτοῖς ἐκήρυξαν, ὑποτάσσοντες μὲν τὸ ἀξίωμα τοῦ Πάπα εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἀποδιδόντες δὲ τὸ ἀνῆκον ἀξίωμα εἰς τε τὴν τοῦ βασιλείου σύνοδον τῶν ἐπισκόπων καὶ τὴν προστατεύουσαν ἀρχὴν. Ἀλλὰ διὰ τὸ νωθρὸν, ὡς ἔοικε, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ τὴν ψῦξιν τῆς θερμότητος περὶ τὴν πίστιν, παρέλιπον ἀδιόρθωτα, ὅσα ψεῦδη δι' αὐτὴν τὴν ψευδῆ ἀρχὴν τοῦ

habit des premiers siècles de l'Eglise Apostolique. (β) Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ βιβλίον οἱ λόγοι τοῦ Πανιερωτάτου Ἰννοκεντίου Ἀρχιεπισκόπου Χαροβίας, μεταφρασθέντες ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν ἰδίωμα ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ Α. Στούρτζα (ὃς καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μετέφρασεν αὐτὰς εἰς χαριεστὴν φράσιν). Ἀλλ' ἡ φράσις «τὸ καθάπαξ ἀποσεσεῖσθαι τὸν παπικὸν ζυγόν» οὐδαμῶς πρόσφορος φαίνεται λεγομένη ἐπὶ τῆς Γραικικῆς Ἐκκλησίας· ἡ γὰρ αἱρετικὴ ἐπίρροια τῆς Ῥώμης οὐδέποτε ἐγένετο ἐπαισθητὴ εἰς αὐτήν· πάντως ἅπαντα ἡ διάταξις αὐτῆς πρωτότυπός ἐστι καὶ ἀποστολική· καὶ δυνάμεθα ἀείποτε ἀποδείξει, ὅτι τὰ δόγματα καὶ τὰ μυστήρια καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῆς εἰσὶν ἀρχαιότατα, καὶ φέροντα τὸν ἱερὸν πύλον τῶν πρώτων αἰώνων τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Πάπκ προλαβόντα εισέφρησαν εἰς τὴν Γαλλικανὴν Ἐκκλησίαν συνεργεῖα τῶν τοιούτων ὑπουργῶν τῆς παπικῆς διδασκαλίας, οἷος ὁ Κόμης Κύριος Μαίστρος. Ἐπειδὴ εἶπας εἶχον ἐνθερμον τὸν ἱερὸν ἔρωτα τῆς ἀκεραιότητος τῶν ἀρχαίων θεῶν δογμάτων καὶ τοῦ ἀποστολικοῦ τύπου, πάλκι ἂν στιχίζοντες πρὸς τὸ ἀρχαῖον κοινὸν ἄπκσιν ἱερὸν σύμβολον, ὅπερ παρλαβόντες παρ' ἡμῶν κατεῖχον καὶ ὠμολόγουν οἱ αὐτῶν προπάτορες, ἐτέρωθεν δὲ διορθοῦντες καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν κατὰ τὰ ἀρχαῖα τυπικά τῆς τε Ρώμης καὶ τῶν Γαλλιῶν, ἔχοντα τὴν τοῦ θεοῦ Πνεύματος ἐπίκλησιν ἐπὶ τῶν τιμίων δώρων, ἣν διεκδικήθη οὕτω λαμπρῶς, οὕτω γενναίως, καὶ ἀξίως τῆς πολυμαθείας αὐτοῦ ὁ θεοσεβὴς συμπολίτης αὐτῶν Γάλλος Λεβρὺν (Le Brun), κατὰ τοῦ ἀσεβοῦς καὶ ἀμαθοῦς Ἰησουῆτου Βουργεάντου (Bourgeant). Καὶ δὴ καὶ ἀποπέμψαντες τὰ ἄζυμα ὡς παλαιὰν ζύμην, καὶ ζύμην κακώσεως, προσέφερον τῷ Θεῷ ἄρτον, τὸν στηρίζοντα καρδίαν ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἀποστολικὴν διαταγὴν, ἣν ἐτῆρει ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος, ὡς λαμπρῶς καὶ ἀκαταμαχῆτως ἀπέδειξεν ὁ φιλαλήθης παπιστὴς Καρδινάλης Βώνας (Card. Bona), καὶ βαπτιζόμενοι ἐν τρισὶ καταδύσεσι τὸ ἀποστολικὸν βάπτισμα πάλκι ἂν ἦσαν ὀρθόδοξοι καὶ ἀληθῶς Καθολικοὶ οἱ σοφοὶ Γάλλοι· καὶ ἦν ἂν ἡμῖν, ὡς εἰς Κύριος, οὕτω καὶ μία πίστις καὶ ἐν βάπτισμα, καὶ ἡμεν ἂν ἄπκντας τῇ χάριτι τοῦ παναγίου Πνεύματος ἠνωμένοι, ἀπονέμοντες εἰς τὸν Πάπκν τὰ πρεσβεῖα τῆς ἑδρας αὐτοῦ· ἀλλ' ἐμμένοντα καὶ αὐτὸν εἰς τὰ ὅρια, ἃ ἔθεντο οἱ κοινοὶ ἡμῶν πατέρες. Ἀλλὰ δοκεῖ, καὶ εἰρήσθω ἡ ἀλήθεια διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν, δοκεῖ, λέγω, ὅτι αἱ κοσμικαὶ ἀρχαὶ τῆς Γαλλίας ἐφρόντισαν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας μᾶλλον, ἢ αἱ πνευματικαὶ ὑπὲρ τε ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν. Διότι ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπεμελήθη, καὶ οὐκ ἀκόπως μὲν, ἔλαβε δ' ὅμως τὴν ἄδειαν, ἵνα καὶ ἅπαξ ἢ δις ἐπὶ ζωῆς μεταλαμβάνῃ τοῦ ποτηρίου, χαίρων τοῦτο, ἔθει τῷ φρουδαλικῷ! προνόμιον ἑξοχὸν καὶ διαστχλτικὸν ἀπὸ τῆς ἀγέλης τοῦ ταπεινοῦ ὄχλου καὶ τῆς ομάδος τῶν ἡγεμονιδίων!!! ἔτι ἐπεμελήθη, ὅπως ὁ Πάπκς, μὴ ἀναμιγνύμενος εἰς τὰς Ἐκκλη-

σιαστικὰς ὑποθέσεις τοῦ βασιλείου καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων ἐκλογὴν, ἐκδίδωσι μόνον τὸ ἐγκαθιδρυτικὸν ἢ τὴν λεγομένην ἐκδοσιν· αἱ δὲ τότε πνευματικαὶ ἀρχαὶ τῆς Γαλλίας ἀγενῶς καθυπέβαλον πᾶν δόγμα, πᾶν μυσῆριον, πᾶσαν διδασκαλίαν ὑπὸ τὸν παπικὸν τύπον, καὶ δὴ ἔπκυσαν πρὸ πολλοῦ τοῦ εἶναι καθολικοὶ, φέροντες ἐπιγραφὴν (légende) Catholiques Apostoliques Romains Κατόλικοι ἀποστολικοὶ Ρωμᾶνοι (§. 24)!!! Σὺν πᾶσι τούτοις δ' ὅμως ὁμολογεῖν ὀφείλομεν χάριτας, καὶ δὴ ὁμολογοῦμεν, ὅτι οἱ σοφοὶ Γάλλοι ἐκδότκι γενόμενοι τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων πατέρων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐκαθάρισαν ἀπὸ τῶν ἀπείρων νοθειῶν καὶ προσθηκῶν καὶ παρραχράξεων τὰ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἀφορῶντα κείμενα αὐτῶν, καὶ οὕτως ἡμᾶς μὲν ἔτι μᾶλλον ἐστῆριζαν εἰς τὴν κατέχομεν ἐκ προγόνων καὶ ὁμολογοῦμεν ἀλήθειαν, καὶ ὅπλον ἀκαταμάχητον ἔδωκαν ἡμῖν κατὰ τοῦ παπισμοῦ, ἑαυτοῖς δὲ προητοίμασαν τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας· εἰς τὴν εἴθε ἀπαντηθέντες ποτὲ, δόοιμεν ἀλλήλοις τὸν ἀδελφικὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν, ὁμολογοῦντες ἐν ὁμονοίᾳ τὴν καθολικὴν ὁμολογίαν τῶν ὀρθοδόξων κοινῶν ἡμῶν πατέρων. Γένοιτο! Γένοιτο!

§. 29. Ἀλλὰ καὶ τελευταῖον· ὁ μὲν παπιστὴς Πλάτων σημεῖα τῆς ὀρθότητος τῆς παπικῆς διδασκαλίας ἐπάγει τρία τινὰ τὴν πειθῶ, τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ γόνιμον· ἡμεῖς δὲ περιττὸν ἡγοῦμεθα, φίλε, ἵνα σε βαρύνωμεν διὰ τῆς ἀνασκευῆς τῶν τοιούτων σκθρῶν ἐπιχειρημάτων, ὡς εἰδότα καὶ ἄλλους τινὰς πάντη ψευδῆ, καὶ κατὰ τοὺς παπιστάς αὐτοὺς, διδάσκοντας, καὶ ὅμως θεία παραχωρήσει εὐδοχιμοῦντας· « πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον πλανῶντες καὶ πλανώμενοι ». Ἄλλως τε, ἐὰν ἀναλύσωμεν τὴν πειθῶ, τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ γόνιμον κατὰ τὸ νόημα τῶν παπιστῶν, φοβοῦμαι μήπως ἡ ἱστορία τῶν πραγμάτων παρασύρῃ με εἰς λυπηρὰς καὶ εἰς ἐκείνους καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναμνήσεις.

§. 30. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς γραφεῖσιν ἐπιθυμῶ καὶ σὲ αὐτὸν, ὡς καὶ πάντα ἄλλον, ὅς ἂν τύχῃ ἀναγνῶναι τὴν ἐπιστολήν, ἵνα μὴ ὑπολάβῃς, ὅτι ἐγγράφη κατὰ τῶν παπιστῶν ἢ τῶν λεγομένων Κατολίκων, ἵνα ἐλκύσωμεν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα εἰς μὲν τοὺς ἡμετέρους ἀνα-

καλύψωμεν τί ἐστι παπισμός, τοὺς δὲ παπιστὰς προτρέψωμεν εἰς ἔρευναν τῆς ἀληθείας, ὅπως μάθωσιν, ὅτι πλανῶνται καὶ εἰσιν ἀληθινοὶ ἀποστᾶται τῆς ὀρθοδοξίας. Οἶδας ὅτι τὸ ὕψος καὶ ὁ τρόπος τῆς σεπτῆς μητρὸς ἡμῶν Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας διαφέρει πολὺ τοῦ τῶν αἵρετικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐπειδὴ ἐκεῖναι μὲν, ὡς ἡ τῶν Παροιμιῶν (κεφ. Ζ΄.) πόρνη περιέρχεται τὰς ἀγοράς, ἐψιμμιθιωμένη « ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει, » καὶ ἀπατᾷ ὑπερωπεύουσα τοὺς νέους καὶ τοὺς ἀστηρίκτους. Αὕτη δὲ οἰκοδομήσασα τὴν ἑαυτῆς οἶκον, καὶ ὑπερείσασα στύλους ἐπτὰ, καὶ ἐτοιμάσασα τὸ σφάγιον, καὶ κεράσασα εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον, ἀπέστειλε τὸ ὑψηλὸν αὐτῆς κήρυγμα ἀπανταχοῦ, αὐτὴ καθημένη παρὰ τῷ νυμφίῳ αὐτῆς, καὶ ἄδουσα ἐν θριάμβῳ τό· « Πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, εἰπάτω δὴ Ἰσραὴλ. Πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. Ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκταινον οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Κύριος Δίκαιος συνέκοψεν αὐχένος ἁμαρτωλῶν. » Τῆς τοιαύτης λοιπὸν θείας μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας τὸ ἀξίωμα ἀπαιτεῖ καὶ ἀφ' ἡμῶν σεμνότητα καὶ ἀσκάνδαλον διδασκαλίαν τε καὶ διαγωγὴν πρὸς τοὺς ἐτερόφρονες, καὶ τοιοῦτοι ἐπεμελήθημεν εἶναι καὶ εἰς αὐτὴν ἡμῶν τὴν ἐπιστολήν. Εἰδὲ που ὁ λόγος σφοδρότερος κατηνέχθη, τοῦτο οὐχ ἡμέτερον, ἀλλὰ τῆς φύσεως τοῦ θείου λόγου· ὅστις ἀνάλογον τῆς τῶν ἀκουόντων ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς ἀληθείας ποιεῖ καὶ τὴν πληγὴν βαρυτέραν· καὶ τοῦτο πανσόφως! ἵνα ἐξυπνίσῃ τέως αὐτοὺς τοῦ ληθάργου, εἰς δὲ βεβουλισμένοι τυγχάνουσι. Πρὸς δὲ τοὺς φιλοχρίστους τοὺς ἐκ γενετῆς παπιστὰς εὐρεθέντας, καὶ συμπολίτας ἡμῶν, συμβουλήν ἂν δώσωμι τοιαύτην· ὅτι τίμιον μὲν ἔργον ποιοῦσιν, ἐὰν ἐμμένωσιν εἰς τὴν πάτριον αὐτῶν θρησκείαν· θεάρεστον δὲ, καὶ σωτήριον ἑαυτοῖς ἔργον ποιήσουσιν, ἐὰν κατὰ τὴν ὑποδειχθεῖσαν μέθοδον πληροφορηθέντες τὴν ἀπάτην αὐτῶν, οὐχ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν παπικῶν ἐνταλμάτων, καὶ τῆς φρατορικῆς εἰσηγήσεως, ἀλλ' ὑπὸ τὴν βεβαίωσιν τοῦ θείου λόγου καὶ τῆς ἀποστολικῆς Καθολικῆς πίστεως, καὶ ὑπὸ τὴν εἰσήγησιν τῆς διηγεκοῦς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ριφθῶσιν ὡς τάχιστα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς γνησίης αὐτῶν μητρὸς. Γένοιτο!

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ. (Σελ. 27.)

ἵνα δὲ μή τις τῶν ἀναγνωστῶν ἀγνοῇ καὶ τὰ ἰδίᾳ περὶ τοῦ νέου τούτου Πλάτωνος βιογραφούμενα, προσκείσθω ὧδε ὁ κατ' ἐπιτομὴν αὐτοῦ βίος ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μεθρμηνευμένου, ἃν ἡμεῖς δηλώθῃ καὶ ἡ περὶ τῆς θρυλλουμένης τοῦ ἀνδρὸς σοφίας κρίσις οὐχ ὥπως ἀμυθῶν καὶ προληπτικῶν γραικύλλων, ὡς ἡδονταὶ ἀποκαλοῦντες ἡμᾶς μεγίστοι οἱ τινες νόες τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης, ἀλλ' ἔθνους ὁμολογουμένως σοφοῦ καὶ ἐμβριθοῦς, οἷον τὸ τῶν Γερμανῶν.

Ἰωσήφ Κόμης Δε-Μαϊστρος (Joseph Graf De Maistre) γνωστὸς ὡς πολιτικὸς καὶ συγγραφεὺς, ἐγεννήθη μὲν ἐν Σαμπέρῳ τῷ 1753, γέγονε δὲ πρῶτα μὲν κτηματίας ἐν Σαβαυδία, ἀπὸ δὲ τοῦ 1787 γερουσιαστὴς ἐν Περμούτῃ, ἀλωθείσης δὲ παρὰ τῶν Γάλλων τῆς Σαβαυδίας τῷ 1792, ἀποδημήσας ἐκείθεν, ἠκολούθησεν ἔπειτα τῷ βασιλεῖ αὐτοῦ εἰς Σαρδινίαν· εἶπ' ἀπὸ τοῦ 1804 ἄχρι τοῦ 1817 διῆγεν ὡς Πρέσβυς ἐν Περουπόλει· μετὰ δὲ τοῦτο ἀναδεξάμενος τὴν ὑπουργίαν τοῦ Τουρίνου, ἀπέβησεν αὐτόθι ἐν ἔτει 1821.

Ὡς μὲν οὖν πολιτικὸς ἐνέκυψε δραστηρίως ὥπως περιποιήσαιτο τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ βασιλεῖ τῶν ἀρχαίων ἐπικρατειῶν τὴν ἀνάκτησιν καὶ τὸ Ἀρχιδουκάτον τῆς Γενεύης. Ὡς δὲ συγγραφεὺς συνήγορος γέγονε τῶν πεπαλαιωμένων τῆς Κατολικῆς Ἐκκλησίας διδασμάτων καὶ τοῦ θεοκρατικοῦ δεσποτισμοῦ. Καί τοι δὲ οὐδεμίαν τῶν θεωριῶν αὐτοῦ δέξαίτο ἄν τις, μᾶλλον δὲ καὶ θαυμάσειε πῶς οὕτως ἐμβριθὲς πνεῦμα, οἷον τὸ τοῦ Μαϊστροῦ, ἐπιμένειν ταύταις ἠνάγκατο, εἴτις μὲν τοι μετὰ τῆς δεούσης προφυλακῆς διεξέλθοι τὰς ὀξυνουστάτας καὶ λίαν ἀρχετύπους αὐτοῦ ἐρεῦνας, οὐ παντάπασιν ἀτερπῆ οὐδ' ἀνόνητον ἔσται μελέτην πεποιηκώς. Πεποιημένος γάρ ἐν τῇ μελέτῃ τῶν κλασικῶν συγγραφέων διαπρέπουσαν ἔχει τὴν ὕψην τοῦ λόγου· ἀλλ' ἡ ζωηρά αὐτοῦ καὶ διαπληκτικὴ καὶ ὀξεῖα ἔκφρασις ὑπάρχει μάλιστα θελητήριος καὶ παρακρουστικὴ. Αἱ δὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ὑποθέσεις εἰσὶ πολιτικαί, φιλοσοφικαὶ καὶ θρησκευτικαί· τούτων δὲ ἀξιοῦνται μνηεῖα τάδε.

Σκέψεις περὶ Γαλλίας (Considérations sur la France). Ἐν Παρισίοις, 1796. Ἐ. ἐκδόσις 1812.

Δοκίμιον περὶ τῆς γονίμου ἀρχῆς τῶν πολιτικῶν θεσμοθεσιῶν (Essai sur le principe generateur des constitutions politiques). Ἐν Περουπόλει, 1810. Νέα ἐκδόσις ἐν Παρισίοις 1814.

Περὶ τοῦ Πάπα (Du Pape). 2 Τόμοι. Ἐν Λουγδούνῳ, 1819.

Αἱ Ἐσπερίδες τῆς Περουπόλεως, ἢ Διάλογοι περὶ τῆς τῶν ἐν τῇ γῇ προνοίας τοῦ Θεοῦ (Les soirées de St. Petersburg ou entretiens sur le gouvernement temporel de la Providence). 2 Τόμοι. Ἐν Παρισίοις, 1821, καὶ

Περὶ τῆς Γαλλικανῆς Ἐκκλησίας (De l'Eglise Galicane). Ἐν Παρισίοις, 1821.

Ἐν τούτοις ἅπασι τοῖς συγγραμμάσιν ἀπλουστάτη τις ἀναπτύσσεται θεωρία, ἥδε· ὅτι τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου θεία τις εἰσι τιμωρία τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, τὰ δὲ δαινὰ αὐτῶν ἀποτελέσματα, ἢ μέρος γούν αὐτῶν, ἀποδιοπομπεῖται ἢ προσευχῇ

καὶ ἡ δαψιλὴς τῶν εὐσεβῶν ἐλεημοσύνη. Ταύτη δὲ παρέπεται ἑτέρα αὕτη οὐκ ἦντων ἀπλῇ θρησκευτικῇ θεωρίᾳ. Διὰ τὸ ἐνδέχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους μὴ πρὸς μετάνοιαν χρῆσθαι τῷ ἐπικλήρῳ βίῳ, ὅτε τὴν ἀρχὴν διεφθαρμένους, χρὴ τὰς κυβερνήσεις, ὡς παρὰ Θεοῦ δηλονότι τεταγμένους, αὐστηρὰς εἶναι καὶ ἀπολύτους· εἰς δὲ ἀναμάρτητοι, καὶ δὴ καὶ αἱ θελήσεις αὐτῶν ὅσαι καὶ ἔννομοι. Ἄλλ' ἐπείπερ ἀνένδεκτόν ἐστι μὴ παρεμπεσεῖν ποτε ἔριδας ἄρχουσιν τε καὶ ἀρχομένοις, τούτων πάρεστι δικαστὴς ὁ Πάππας, ὁ ἀρχῶν τῶν κυβερνήσεων καὶ τῶν λαῶν.

Τοιαύτην τινα παραπαίουσαν θεωρίαν συνιστῶσαν ὡς θεσπέσιον χρῆμα πᾶσαν ἄνομον αὐθαιρεσίαν, εἰκὸς μὲν ἦν μὴ ἀναφανῆναι τὸ παράπαν ἐν ταῖς ἐσχάταις ταύταις ἡμέραις· ἀλλ' ὅμως εἶδεν ὁ Μαῖστρος ἐπὶ τινα χρόνον, ἐν τῇ Γαλλίᾳ μάλιστα, πολλοὺς ὁπαδοὺς, καὶ νῦν δ' ἔτι θρησκευτικαὶ συμμορίαὶ διανέμουσιν ἐν τε Γαλλίᾳ καὶ ἐν Βελγίῳ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ μεθληρμηνευμένα εἰς διαφόρους διαλέκτους, καὶ δὴ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γερμανικὴν.

Οὗτος τοίνυν καὶ τοιοῦτος, κατὰ τοὺς σοφοὺς Γερμανοὺς, ὁ σοφώτατος Δε-Μαῖστρος, «ὁ μ. ἄλλον διακεκριμένος ἀνὴρ τοῦ αἰῶνος τοῦ του,» (ὡς διακηρύττουσιν αὐτὸν οἱ νέοι ἐκδόται. Προλ. Σελ. 3) καὶ οὕτω σαθρὰ καὶ ἀνεμώλια τὰ θρησκευτικὰ καὶ κοινωνικὰ αὐτοῦ ἀξιώματα. Εἰ δέ τις καὶ χάρις Πλατωνικῆς εὐφραδείας, ἢ ἐπαγωγῶν λόγων πειθῶ τις κλεψίνους ἀπονάει τοῦ καλῶς τοῦ δαιμονίου τούτου παπικοῦ Πλάτωνος, οὐδὲν ταῦτα πρὸς τὴν οὐρανίαν ἀπλότητα τοῦ θείου λόγου, «ὅτι καλῶς ποιοῦντες ἡμεῖς προσέχουμεν, ὡς λύχνῳ φαίνονται ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ». Οὐ μόνον δὲ τούτους τῆς Ἰησουϊτικῆς Ἀκαδημίας τοὺς Πλάτωνα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ἀληθῶς Θεῖον Πλάτωνα, τὸ ὑπατον καὶ τιμαλφέστατον τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας σέμνωμα, «εἰ ἡμῖν ἀφίκοιτο εἰς τὴν πόλιν, ξένην τινα διδασκαλίαν βουλόμενος ἐπιδείξασθαι, προσκυνοῖμεν ἂν αὐτόν, [κατὰ τὴν σοφὴν αὐτοῦ νοθεσίαν] ὡς ἱερόν, καὶ θαυμαστόν, καὶ ἡδὺν εἵπομεν δ' ἂν ὅτι οὐκ ἔστι τοιοῦτος ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει παρ' ἡμῖν, οὔτε θέμις ἐγγενέσθαι· ἀποπέμποιμὲν τε ἂν εἰς ἄλλην πόλιν μῦρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες, καὶ ἐρίῳ στέψαντες» (Πλάτ. Πολιτ. Γ.) ἔχομεν γὰρ ἱερώτερον ἐπὶ τούτῳ πατρογονικὸν ἀπόφθεγμα τὸ «Φίλος ΠΛΑΤΩΝ, φιλάττη δ' ΑΛΗΘΕΙΑ.»

ΤΕΛΟΣ.